

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

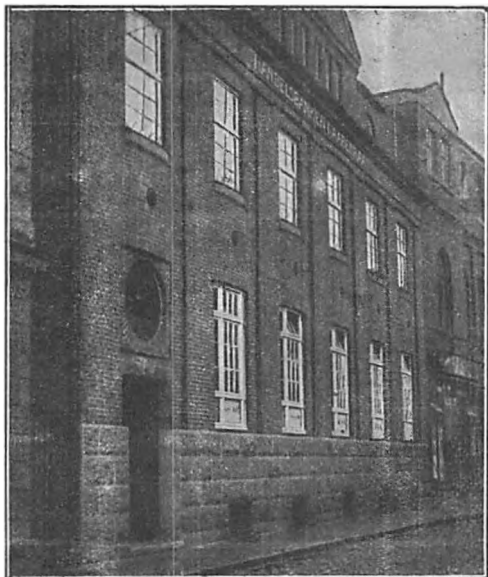
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens
ALMANAK
for
1934

Udgivet af Sprogforeningen

Handelsbanken Aabenraa

Filial af Aktieselskabet Københavns Handelsbank
— Stiftet 1873 —

Kontortid: 9—12 og 2—4. Lørdag 9—1

Telefoner 401—402

med Omstilling til samtlige Afdelinger.

Kontorer i

Bolderslev, Bovrup, Felsted, Hjordkær og Hellevad
og paa Aabenraa Eksportmarked.

Aktiekapital og Reserver ialt ca. 72 Mill. Kroner

tjener til Sikkerhed for Indskud

Alle Bankforretninger udføres.

Sprogforeningens
M a n a k

for
• • 1934 • •

41. Aargang.

Udgivet af Sprogforeningen
under Redaktion af N. Hansen

Nabensaa.
Trykt i „Højnald“s Trykkeri.

Formørkelser i Aaret 1934.

1) Partiel Maaneformørkelse den 30. Januar. Den varer fra Kl. 17.1' til Kl. 18.24' og ses i hele sin Udstrækning i Københavns. Den er paa sit højeste Kl. 17.43' og omfatter da $\frac{12}{100}$ af Maanediameteren.

2) Total Solformørkelse den 13.—14. Februar, usynlig i Danmark.

3) Partiel Maaneformørkelse den 26. Juli, usynlig i Danmark.

4) Ringformet Solformørkelse den 10. August, usynlig i Danmark.

Planeterne i Aaret 1934.

Merkur er i Almindelighed Solen saa nær, at den ikke kan ses med blotte Øjne.

Venus staar i Begyndelsen af Aaret øst for Solen. Den 5. Februar er den i nedre Konjunktion med Solen. Den 16. April er den længst vest for Solen og staar ved denne Tid i København op 1 Time før Solen. Den 18. November er den i øvre Konjunktion med Solen. Venus lyser stærkest omkring den 11. Marts.

Mars staar ved Aarets Begyndelse i Stenbukken. Den vandrer derfra gennem Vandmanden, Fiskene, Vædderen, Tyren, Tvillingerne, Krøbsen og Løven ind i Jomfruen, hvor den opholder sig ved Aarets Slutning. Mars staar i Syd: ved Aarets Begyndelse Kl. 14, i Slutningen af April Kl. 12, i Slutningen af August Kl. 10, i Begyndelsen af November Kl. 8 og ved Aarets Slutning Kl. 6.

Jupiter er den 8. April i Opposition med Solen. Den staar i Syd: ved Aarets Begyndelse Kl. 7, i Begyndelsen af Marts Kl. 3, i Begyndelsen af Maj Kl. 22,30, i Slutningen af Juni Kl. 18,30, i Slutningen af August Kl. 15, i Begyndelsen af December Kl. 10 og ved Aarets Slutning Kl. 8,30.

Saturn er den 18. August i Opposition med Solen. Saturn staar i Syd: ved Aarets Begyndelse Kl. 14,30- i Begyndelsen af Maj Kl. 7,30, i Begyndelsen af Juli Kl. 3,30, i Begyndelsen af September Kl. 23, i Begyndelsen af November Kl. 19 og ved Aarets Slutning Kl. 15,30.

Uranus og **Neptun** er ikke synlige for blotte Øjne.

Højvandet ved Vestkysten.

De for hver Dags For- og Eftermiddag anførte Klokkeslet angiver Højvandet ved Rømø Havn. For at finde Flodtiden paa andre Punkter maa der til disse Tal lægges til ved Odden paa Rømø 10, ved Højer Sluse 40, ved Koldby 30, Ballum Sluse 15, Rejsby Sluse 20, Vester Vedsted Sluse 20, Esbjerg 30, Nordby paa Fanø 35 Minutter. Ved Sønderho maa der trækkes 5 Minutter fra.

Lavvandet indtræder 6¼—7 Timer efter Højvandet.
Beregningerne er udførte af Thade Petersen i Haderslev.

Flod og Ebbe.

Som nævnt i Fjor indtræder den saakaldte Springflod, hver Gang Sol og Maane trækker samme Vej. Det gør de ved Fuld- og Nymaane, men Virkningen af dette Himmellegemernes forstærkede Tag i Havets Vandmasser mærker vi her ved vore Kyster først som Springflod 1—1½ Døgn efter Fuld- eller Nymaane. Efter Springfloden tager den normale Flodbølge af fra Dag til Dag indtil 1—1½ Døgn efter 1. eller sidste Kvarter. Da har vi den saakaldte Slap- eller Nipflod. Ved Springtide har vi den højeste Flod og den laveste Ebbe, ved Nipflod derimod den laveste Flod og den højeste Ebbevandstand.

Forskellen mellem Springflod- og Nipflod-Vandstand er somme Steder meget stor. Cuxhaven naar Springfloden gennemgaaende kun ca. 42 cm højere op end Nipfloden, ved London Bridge derimod 1 m 30 cm, ved Liverpool 1 m 80 cm og ved Cardiff i Bristolkanalen endog 3 m 30 cm. Ved vore Kyster betyder den imidlertid saa lidt, at den praktisk talt ikke faar nogen synderlig Betydning, med mindre der netop ved Springflodstide indtræffer en stærk Paalandsstorm, der gør Springfloden til Stormspringflod og afstedkommer de voldsomme Oversvømmelser. Ved Rømø Havn, Esbjerg og Højer er Forskellen kun 23 cm, mens den ved Nordby og Sønderho skal være 33 cm.

Da den høje Flod (Springfloden) giver en dyb Ebbe, mens omvendt Vandet kun synker forholdsvis lidt efter den slappe Nipflod, bliver Forskellen paa Bølgehøjden fra Fod til Top omtrent det dobbelte af ovennævnte Tal. Sætter en Springflod f. Eks. ved Rømø Havn et Vandlag af omtrent 1,80 m Tykkelse i Bevægelse, saa faar Nipfloden kun rigelig en Tredjedel af denne Vandmængde at bakke med. Mens dennes højeste Vandstand nemlig er 23 cm. lavere end Springflodens, er dens laveste Vandstand mindst lige saa meget — sandsynligvis endda noget mere — højere end Springfloden. Forskellen paa de to Vandlag bliver saaledes omkring ved en halv Meter.

Med alt dette har der kun været Tale om den Kraft, hvormed Sol og Maane virker paa Havet. Forener en stærk Storm sig med dem, giver det ganske anderledes Udslag. I Cuxhaven er der (4. 2. 1825) maalt et Højvande af 6,28 m og (6. 3. 1881) et Lavvande af 2,37 m, altsaa en Forskel af 8,65 m. Større endnu er den maalt i Wilhelmshafen, nemlig (13. 3. 1906) 7,32 m Højvande og (16. 2. 1900) 2,15 m Lavvande. Det giver en Forskel af 9,47 m mellem højeste og laveste maalte Vandstand. Ved vore Kyster bliver Forskellen aldrig saa stor.

Thade Petersen.

1. Uge. **Kristi Omskærelse.** Luk. 2, 21.

2. Række: Matth. 6, 5—13.

		O.		Fm.	Em.
M.	1	Nytaaer	16 3	2,32	15,03
Ti.	2	Abel	17 20	3,12	15,42
O.	3	Enoch	18 39	3,47	16,19
T.	4	Methusalem	19 58	4,22	16,56
F.	5	Simeon	21 16	4,57	17,28
L.	6	H. 3 Konger	21 34	5,32	18,03

2. Uge. **Da Jesus var 12 Aar gammel.** Luk. 2, 42 til Enden.

2. Række, Mark. 10, 13—16.

S.	7	1.S.a.h.3.Kong.	23 54	Knud Hertug	6,07 18,38
M.	8	Erhardt	—	☉ s. Kv. 22. 36'	6,43 19,15
Ti.	9	Julianus	1 18	☽ Sol. op 8. 38' n. 15. 57'	7,23 19,57
O.	10	Paul Eremit	2 47	Tusmørket varer 51'	8,10 20,44
T.	11	Hyginus	4 22		9,11 21,51
F.	12	Reinhold	5 57		10,30 23,10
L.	13	Marie	7 21	Hilarius	11,50 —

3. Uge. **Brylluppet i Kana.** Johs.2, 1-11, 2.Række: Luk. 19, 1-10

S.	14	2.S.a.h.3.Kong.	8 21	Felix	0,23 1,02
M.	15	Maurus	N,	☉ n. M. 14. 37'	1,30 14,10
Ti.	16	Marcellus	17 27	☽ nærmest Jorden	2,29 15,08
O.	17	Antonius	19 7	Sol. op 8. 31' n. 16. 9'	3,23 16,02
T.	18	Vilh. Marie	20 41	Tusmørket varer 49'	4,12 16,52
F.	19	Pontianus	22 10	Prisca	5,00 17,37
L.	20	Fab. og Sebast.	23 36		5,45 18,19

4. Uge. **Jesus gik ned af Bjerget.** Matth. 8, 1—13.

2. Række, Luk. 17, 5—10.

S.	21	3.S.a.h.3.Kong.	—	Agnes	6,24 18,57
M.	22	Vincentius	1 0	☽ f. Kv. 12. 50'	7,03 19,29
Ti.	23	Emerentius	2 23	Sol. op 8. 21' n. 16. 24'	7,37 20,05
O.	24	Timotheus	3 44	Tusmørket varer 48'	8,26 20,55
T.	25	Pauli Omv.	5 0		9,27 22,04
F.	26	Polycarpus	6 6		10,48 23,21
L.	27	Chrysostomus	6 58	☉ fjernest Jorden	— 12,04

5. Uge. **Arbejderne i Vingaarden.** Matth. 20, 1—16.

2. Række. Matth. 25, 14—30.

S.	28	Septuagesima	7 34	Frederik 6 Fødsel	0,28 13,09
M.	29	Chr. 7. Fødsel	7 57	Carolus Magnus	1,26 14,02
Ti.	30	Lovise	8 14	Valerius	2,12 14,45
				Adelgunde	
				☉ f. M. 17. 31'	
				Part. Maaneformørkelse	
O.	31	Vigilius	—	Sol. op 8. 9' n. 16. 38'	2,53 15,28
				Tusmørket varer 47'	

Februar 1934

O.C.N.

Blidemaaned. 28 Dage

Se Anm. 3.S.
Højvande

		O.	C.	N.		Fm.	Em.
T.	1	Brigida	19	4		3,32	16,04
F.	2	Kyndelmisse	20	22		4,05	16,36
L.	3	Biasius	21	41		4,37	17,08

6. Uge. **De fire Slags Sædejord.** Luk. 8, 4—15.

2. Række: Mark. 4. 26—32.

S.	4	Sexagesima	23	3	Veronica	5,11	17,42
M.	5	Agathe	—			5,47	18,13
Ti.	6	Dorothea	0	29	☾ s. Kv. 10. 22' Sol. op 7. 55' n. 16. 53' Tusmørket varer 45'	6,21	18,44
O.	7	Richard	1	59		6,55	19,17
T.	8	Corintha	3	32		7,36	20,01
F.	9	Apollonia	4	59		8,30	21,10
L.	10	Scholastica	6	8		9,56	22,35

7. Uge. **Kristi Daab,** Matth. 3, 13 til Enden. 2' Række,
Luk. 18, 31 til Enden.

S.	11	Fastelavn	6	53	Quinquagesim. Esto mihi Euphrosyne	11,31	—
M.	12	Eulalia	7	20		☾ nærmest Jorden	0,04
Ti.	13	Hvide Tirsd.	7	36	Benignus Valentinus	1,19	14,03
O.	14	Aske Onsdag	N.		☉ n. M. 1. 43'	2,18	15,00
T.	15	Faustinus	19	36	Sol. op 7. 40' n. 17. 9'	3,19	15,47
F.	16	Juliane	21	6	Tusmørket varer 44'	3,53	16,30
L.	17	Findanus	22	34		4,37	17,11

8. Uge. **Jesus fristes af Djævelen,** Matth. 4, 1—11.

2' Række, Luk. 22, 24—32.

S.	18	1. S. i Fasten	—		Quadragesima. Invocavit Juliane Soph. Concordia	5,18	17,48
M.	19	Ammon	0	1		Merkur størst østl. Elong.	5,54
Ti.	20	Eucharis	1	24	Samuel	6,26	18,48
O.	21	Tamperdag.	2	44	☽ f. Kv. 7. 5'	7,02	19,19
T.	22	Peders Stol	3	56	Sol. op 7. 24' n. 17. 24'	7,39	20,04
F.	23	Papias	4	53	Tusmørket varer 43'	8,43	21,13
L.	24	Matthias	5	34	☾ fjernest Jorden	10,05	22,37

9. Uge. **Den kanaanæiske Kvinde.** Matth. 15, 21—28.

2. Række. Mark. 9, 17—29.

S.	25	2. S. i Fasten	6	2	Reminiscere. Victorinus	11,28	23,55
M.	26	Inger	6	21		—	12,41
Ti.	27	Leander	6	34	Sol. op 7. 7' n. 17. 39' Tusmørket varer 42'	0,57	13,38
O.	28	Øllegaard	6	43		1,48	14,22

Marts 1934**D. & N.****Tordmaaned. 31. Dage.****Se Anm. 3.S.
Højvande**

		O.		Fm.	Em.
T.	1	Albinus	18 8	☉ f. M. 11. 26'	2,28 15,00
F.	2	Simplicius	19 28	Neptun i Opp. m. Solen	3,03 15,35
L.	3	Kunigunde	20 49		3,38 16,09

10. Uge. Jesus drev en Djævel ud. Luk. 11. 14—28.**2. Række. Joh. 8, 42—51.**

S.	4	3. S. i Fasten	22 14	Oculi. Adrianus	4,13 16,42
M.	5	Theophilus	23 44		4,46 17,12
Ti.	6	Gotfred	—		5,19 17,42
O.	7	Perpetua	1 16	Sol. op 6. 50' n. 17. 53'	5,57 18,15
T.	8	Beata	2 44	Tusmørket varer 42'	6,23 18,52
F.	9	40 Riddere	3 58	☾ s. Kv. 19. 6'	7,17 19,40
L.	10	Ædel	4 50		8,22 20,56

11. Uge. Jesus bespiser 5000 Mand. Joh. 6, 1—15.**2. Række. Joh. 6, 35—51.**

S.	11	Midfaste	5 21	Lætare. Kronpr. Frederik	9,53 22,28
				Thala	
				Venus lyser stærkest	
M.	12	Gregorius	5 41	☾ nærmest Jorden	11,28 —
Ti.	13	Macedonius	5 54		0,0 12,49
O.	14	Eutychius	6 4	Sol. op 6. 32' n. 18. 8'	1,08 13,60
				Tusmørket varer 42'	
T.	15	Zacharias	N.	☉ n. M. 13. 8'	2,01 14,38
F.	16	Gudmund	20 1		2,48 15,21
L.	17	Gertrud	21 29		3,29 16,03

12. Uge. Gabriel Engel udsendes. Luk. 1, 26—38.**2. Række, Luk. 1, 46—56.**

S.	18	5. S. i Fasten	22 56	Indica. Alexander	4,07 16,37
M.	19	Joseph	—		4,45 17,07
Ti.	20	Gordius.	0 21	Jævn døgn	5,23 17,41
O.	21	Benedictus	1 38	Sol. op 6. 14' n. 18. 22'	5,58 18,11
T.	22	Paulus	2 42	Tusmørket varer 42'	6,30 18,44
F.	23	Fidelis	3 30	☽ f. Kv. 2. 45'	7,13 19,30
L.	24	Ulrica	4 3	☾ fjernest Jorden	8,13 20,34

13. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem. Matth. 21, 1—9.**2. Række. Mark. 14, 3—9.**

S.	25	Palmesøndag	4 25	Mariæ Bebudelse ~	9,29 21,57
M.	26	Gabriel	4 40		10,52 23,16
Ti.	27	Kastor	4 51		— 12,05
O.	28	Eustachius	5 0	Sol. op 5. 55' n. 18. 36'	0,21 13,01
				Tusmørket varer 42'	
T.	29	Skærtorsdag	5 7	Jonas	1,13 13,46
F.	30	Langfredag	5 14	Qvirinus	1,54 14,26
				Balbina	
L.	31	Fred. 5. Føds.	—	☉ f. M. 2. 15'	2,31 14,59

April 1934

O.C.N.

Faaremaaned. 30 Dage.

Se Anm. 35.
Hejvande

14. Uge. **Kristi Opstandelse.** Mark. 16, 1—7,
2. Række: Matth. 28, 1—8.

		O.		Fm. Em.	
S.	1	Paaskedag	21 25	Hugo	3,06 15,32
M.	2	Paaskedag	22 58	Theodosius	3,41 16,08
Ti.	3	Nicætas	—	Merk. størst vestl. Elong.	4,18 16,40
O.	4	Ambrosius	0 29	Sol. op 5. 37' n. 18. 50'	4,59 17,18
T.	5	Irene	1 49	Tusmørket varer 43'	5,40 17,56
F.	6	Sixtus	2 47	☾ s. Kv. 1. 49'	6,23 18,41
L.	7	Egesippus	3 24	☾ nærmest Jorden	7,16 19,35

15. Uge. **Jesus kom ind ad lukte Døre.** Johs. 20, 19 til Enden.
2. Række: Johs. 21, 15—19.

S.	8	1. S. e. Paaske	3 47	Quasimodo	8,23 20,53
M.	9	Procopius	4 1	Chr. 9. Fødsel. Janus	9,55 22,27
Ti.	10	Ezechiel	4 12	Jupiter i Opp. m. Solen	1,25 23,48
O.	11	Leo	4 20	Sol. op 5. 19' n. 19. 4'	— 12,34
T.	12	Julius	4 28	Tusmørket varer 44'	0,47 13,25
F.	13	Justinus	4 37		1,35 14,09
L.	14	Tiburtius	4 47	☉ n. M. 0. 57'	2,21 14,53

16. Uge. **Jesus er en god Hyrde.** Joh. 10, 11—16.
2. Række: Joh. 10, 22—30.

		N.			
S.	15	2. S. e. Paaske	21 54	Misericordia Domini	3,03 15,29
M.	16	Mariane	23 16	Chr. 5. Fødsel. Olympia	3,39 16,03
Ti.	17	Flyttedag	—	Venus st. vestl. Elong.	4,17 16,37
O.	18	Eleutherius	0 26	Anicetus	
T.	19	Daniel	1 22	Sol. op 5. 2' n. 19. 18'	4,56 17,09
F.	20	Sulpicius	2 1	Tusmørket varer 46'	5,31 17,40
L.	21	Florentius	2 27	☽ f. Kv. 22. 20'	6,08 18,17
				☾ fjernest Jorden	6,47 19,01

17. Uge. **Kristi Bortgang til Faderen.** Joh. 16, 16—22.
2. Række: Joh. 14, 1—11.

S.	22	3. S. e. Paaske	2 45	Jubilate. Cajus	7,42 19,58
M.	23	Georgius	2 58		8,47 21,13
Ti.	24	Albertus	3 7	Sol. op 4. 45' n. 19. 32'	10,06 22,30
O.	25	Mark. Evang.	3 15	Tusmørket varer 47'	11,18 23,37
T.	26	Cletus	3 22	Charlotte Amalie	— 12,18
F.	27	Bededag	3 29	Ananias	0,28 13,06
L.	28	Vitalis	3 38		1,14 13,46

18. Uge. **Den Helligaands Sendelse,** Joh. 16, 5—15.
2. Række, Joh. 8, 28—36.

		O.			
S.	29	4. S. e. Paaske	20 31	Cantate. Peter Martyr	1,56 14,22
M.	30	Severus	22 6	☉ f. M. 13. 45'	2,37 15,00

Maj 1934

O.C.N

Majmaaned. 31 Dage

Se Anm. J.S.
Højvande

		O.	C.	N.		Fm.	Em.
Ti.	1	Philip og Jakob	23	32	Voldermisse	3,17	15,38
O.	2	Athanasius	—	—	Sol. op 4. 29' n. 19. 46'	3,59	16,18
T.	3	Korsmisse	0	40	Tusmørket varer 50'	4,45	17,02
F.	4	Florian	1	24	☉ nærmest Jorden	5,34	17,49
L.	5	Gothard	1	51		6,23	18,34

19. Uge. **Beder i Jesu Navn.** Joh. 16, 23—28.

2. Række, Joh. 17, 1—11.

S.	6	S. e. Paaske	2	8	Rogate. Joh. a. Port.	7,13	19,26
M.	7	Flavia	2	20	☉ s. Kv. 7. 41'	8,18	20,47
Ti.	8	Stanislaus	2	29	De lyse Nætter begynder	9,43	22,10
O.	9	Caspar	2	37	Sol. op 4. 14' n. 19. 59'	11,00	23,23
T.	10	Kr. Himmelf.	2	45	Tusmørket varer 53'	—	12,09
F.	11	Mamertus	2	55	Gordianus	0,25	13,00
L.	12	Pancretius	3	6		1,12	13,44

20. Uge. **Naar Trøsteren kommer.** Joh. 15, 26 til Enden
og 16, 1—4. 2. Række, Joh. 17, 20 til Enden.

			N.				
S.	13	6. S. e. Paaske	20	55	Exaudi. Ingenius	1,57	14,23
M.	14	Kristian	22	10	☉ n. M. 13. 30'	2,40	14,50
Ti.	15	Sophie	23	12	Sol. op 4. 1' n. 20. 12'	3,19	15,35
O.	16	Sara	23	57	Tusmørket varer 56'	3,58	16,19
T.	17	Bruno	—	—		4,37	16,43
F.	18	Erik	0	28	☉ fjernest Jorden	5,12	17,20
L.	19	Potentiana	0	49		5,50	17,55

21. Uge. **Hvo mig elsker.** Joh. 14, 23 til Enden

2. Række, Joh. 14, 15—21.

S.	20	Pinsedag	1	3	Angelica	6,28	18,55
M.	21	2. Pinsedag	1	13	Helene	7,13	19,24
Ti.	22	Castus	1	22	☉ f. Kv. 16. 20'	8,07	20,20
O.	23	Tamperdag	1	30	Desiderius	9,06	21,28
T.	24	Esther	1	37	Sol. op 3. 49' n. 20. 24'	10,16	22,86
F.	25	Urbanus	1	45	Tusmørket varer 60'	11,21	23,41
L.	26	Beda	1	55		—	12,18

22. Uge. **Kristus og Nikodemus.** Joh. 3, 1—15.

2. Række, Matth. 28, 18 til Enden.

S.	27	Trinitatis	2	9	Lucian	0,33	13,05
M.	28	Vilhelm	2	29	☉ f. M. 22. 41'	1,23	13,50
Ti.	29	Maximinus	0.	—	☉ nærmest Jorden	2,09	14,34
O.	30	Vigand	23	19	Sol. op 3. 40' n. 20. 35'	2,57	15,18
T.	31	Petronella	23	53	Tusmørket varer 63'	3,47	16,06

Juni 1934		D.C.R.	Skærsommer. 30 Dage	Se Anm. 3.S. Højvande
		O.		Fm. Em.
F.	1 Nikomedes	—		4,40 16,55
L.	2 Marcellinus	0 14		5,33 17,44
23. Uge. Den rige Mand. Luk. 16, 19 til Enden.				
2. Række: Luk. 12, 13—21.				
S.	3 1.S.e.Trinitat.	0 27	Erasmus Fred. 8. Fødsel	6,21 18,30
M.	4 Optatus	0 37	☾ s. Kv. 13. 53'	7 08 19,20
Ti.	5 Grundlovsdag	0 46	Bonifacius	8,04 20,23
O.	6 Norbertus	0 54	Sol. op 3. 33' n. 20. 44'	9,12 21,30
T.	7 Jeremias	1 3	Tusmørket varer 66'	10,18 22,43
F.	8 Medardus	1 14		11,25 23,48
L.	9 Primus	1 28		— 12,24
24. Uge. Den store Nadvere. Luk. 14, 16—24.				
2. Række: Luk. 14, 25 til Enden.				
S.	10 2.S.e.Trinitat.	1 47	Onuphrius	0,46 13,12
M.	11 Barnab. Apost	2 16		1,36 13,58
Ti.	12 Basilius	N.	☉ n. M. 3. 12'	2,23 14,38
O.	13 Cyrillus	22 29	Sol. op 3. 29' n. 20. 51'	3,05 15,16
T.	14 Rufinus	22 53	Tusmørket varer 69'	3,45 15,52
F.	15 Valdemarsdag	23 9	Merkur st. østl. Elong.	4,22 16,29
L.	16 Tycho	23 21	Vitus ☾ fjernest Jorden	5,00 17,02
25. Uge. Det fortabte Faar. Luk. 15, 1—10.				
2. Række: Luk. 15, 11 til Enden.				
S.	17 3.S.e.Trinitat.	23 30	Botolphus	5,34 17,37
M.	18 Leontius	23 38		6,11 18,16
Ti.	19 Gervasius	23 45	☽ f. Kv. 7. 37'	6,48 18,54
O.	20 Sylverius	23 52	Sol. op 3. 28' n. 20. 54'	7,30 19,38
T.	21 Albanus	—	Tusmørket varer 70'	8,12 20,26
F.	22 10,000 Mart.	0 1	Solhverv, længste Dag	9,06 21,29
L.	23 Paulinus	0 12		10,12 22,40
26. Uge. Værer barmhjertige. Luk. 6, 36—42.				
2. Række: Matth. 5, 43 til Enden.				
S.	24 4.S.e.Trinitat.	0 28	St. Hansdag	11,20 23,50
M.	25 Prosper	0 55		— 12,24
Ti.	26 Pelagius	1 39	☉ f. M. 6. 8'	0,53 13,20
O.	27 7 Sovere	2 49	Sol. op 3. 30' n. 20. 55'	1,53 14,13
T.	28 Caroline Am.	0.	Tusmørket varer 70'	
F.	29 Petrus Paulus	22 33	Eleonora	2,51 15,06
L.	30 Lucina	22 45	☾ nærmest Jorden	3,44 15,58
				4,36 16,48

Juli 1934

D.C.M

Ormemaaned. 31 Dage

Se Anm. 3.S.
Flejoande**27. Uge. Jesus lærer af Skibet. Luk. 5, 1—11.**

2. Række: Matth. 16, 13—26.

		O.		Fm.	Em.
S.	1	5.S.e.Trinitat.	22 54	Theobaldus	5,27 17,38
M.	2	Mariæ Besøg.	23 3		6,16 18,22
Ti.	3	Cornelius	23 11	☾ s. Kv. 21. 28'	6,59 19,06
O.	4	Ulricus	23 21	Sol. op 3. 35' n. 20. 52'	7,42 19,52
T.	5	Anshelmus	23 34	Tusmørket varer 68'	8,25 20,42
F.	6	Dion	23 52	Solen fjernest Jorden	9,21 21,51
L.	7	Lovise Augusta	—	Villebaldus	10,33 23,07

28. Uge. Farisæernes Retfærdighed. Matth. 5, 20—26

2. Række: Matth. 19, 16—26.

S.	8	6.S.e.Trinitat.	0 17	Kjeld	11,43 —
M.	9	Sostrata	0 55		0,15 12,42
Ti.	10	Villm. Caroline	1 47	Knud Konge	1,16 13,33
O.	11	Josva	N.	☉ n. M. 18. 6'	2,06 14,18
T.	12	Henrik.	21 17	Sol. op 3. 43' n. 20. 46'	2,51 14,59
F.	13	Margarethe	21 30	Tusmørket varer 65'	3,33 15,38
L.	14	Bonaventura	21 39	☾ fjernest Jorden	4,10 16,12

29. Uge. Jesus bespiser 4000 Mand. Mark. 8, 1—9.

2. Række: Matth. 10, 24—31.

S.	15	7.S.e.Trinitat.	21 47	Apostlenes Deling	4,44 16,46
M.	16	Susanne	21 54		5,16 17,18
Ti.	17	Alexius	22 1	Sol. op 3. 52' n. 20. 38'	5,49 17,51
O.	18	Arnolphus	22 9	Tusmørket varer 61'	6,20 18,26
T.	19	Justa	22 18	☽ f. Kv. 19. 53'	6,53 19,02
F.	20	Elias	22 32		7,27 19,42
L.	21	Evenus	22 52		8,11 20,85

30. Uge. De falske Profeter. Matth. 7, 15—21.

2. Række: Matth. 7, 22 til Enden.

S.	22	8.S.e.Trinitat.	23 26	Maria Magdalene	9,11 21,48
M.	23	Apollinaris	—	Hundredagene begynder	10,29 23,12
Ti.	24	Christina	0 22	Sol. op 4. 3' n. 20. 27'	11,49 —
O.	25	Jacobus	1 43	Tusmørket varer 58'	0,33 12,59
T.	26	Anna	3 22	☺ f. M. 13. 9'	1,41 14,03
F.	27	Martha	(.)	☾ nærmest Jorden	2,42 14,56
L.	28	Aurelius	21 2		3,37 15,47

31. Uge. Den utro Husfoged. Luk. 16, 1—9.

2. Række: Luk. 12, 32—48.

S.	29	9.S.e.Trinitat.	21 11	Oluf	4,24 16,33
M.	30	Abdon	21 20		5,10 17,19
Ti.	31	Germanus	21 29	Merk. størst vestl. Elong.	5,56 18,02

August 1934		O.C.N.	Høstmaaned 31 Dage	<i>Se Anm. 3.S. Højvande</i>	
		O.		Fm.	Em.
O.	1 Peders Fængs.	21 41	Sol. op 4. 16' n. 20. 15' Tusmørket varer 54'	6,33	18,39
T.	2 Hannibal	21 58	☾ s. Kv. 7. 27'	7,08	19,15
F.	3 Nikodemus	22 20		7,40	20,01
L.	4 Dominicus	22 54		8,29	21,03
32. Uge. Jesus græder over Jerusalem. Luk. 19, 41 til Enden.					
2. Række: Matth. 11, 16—24.					
S.	5 10.S.e.Trinitat.	23 41	Osvaldus	9,39	22,26
M.	6 Kristi Forklar.	—	☾ fjernest Jorden	10,58	23,48
Ti.	7 Donatus	0 42	Sol. op 4. 29' n. 20. 0'	—	12,12
O.	8 Ruth	1 54	Tusmørket varer 51'	0,55	13,12
T.	9 Romanus	3 10	De lyse Nætter ender	1,50	13,59
F.	10 Laurentius	N.	☉ n. M. 9. 46'	2,34	14,41
L.	11 Herman	19 57		3,13	15,18
33. Uge. Farisæeren og Tolderen. Luk. 18, 9—14.					
2. Række: Luk. 7, 36 til Enden.					
S.	12 11.S.e.Trinitat.	20 4	Clara	3,47	15,49
M.	13 Hippolytus	20 11		4,19	16,21
Ti.	14 Eusebius	20 19		4,51	16,53
O.	15 Mariæ Himlf.	20 28	Sol. op 4. 42' n. 19. 45'	5,21	17,23
T.	16 Rochus	20 39	Tusmørket varer 48'	5,52	17,57
F.	17 Anastatius	20 56	☽ f. Kv. 5. 33'	6,20	18,30
L.	18 Agapetus	21 22	Saturn i Opp. m. Solen	6,54	19,11
34. Uge. Den Døve og Stumme. Mark. 7, 31 til Enden.					
2. Række: Matth. 12, 31—42.					
S.	19 12.S.e.Trinitat.	22 6	Sebaldus	7,32	20,00
M.	20 Bernhard	23 14		8,30	21,19
Ti.	21 Salomon	—		10,01	22,56
O.	22 Symphorian	0 43	Sol. op 4. 56' n. 19. 28'	11,33	—
			Tusmørket varer 47'		
T.	23 Zachæus	2 24	☾ nærmest Jorden	0,23	12,48
			Hundredagene ender		
F.	24 Sophie Fr.	4 6	Bartholomæus	1,36	13,51
L.	25 Ludvig	0.	☉ f. M. 20. 37'	2,31	14,43
35. Uge. Samaritaneren og Leviten. Luk. 10, 23—37.					
2. Række: Matth. 20, 20—28.					
S.	26 13.S.e.Trinitat.	19 27	Irenæus	3,19	15,28
M.	27 Gebhardus	19 37		4,05	16,10
Ti.	28 Lovise	19 48	Augustinus	4,46	16,53
O.	29 Johs. Halsh.	20 3	Sol. op 5. 9' n. 19. 11'	5,25	17,32
T.	30 Benjamin	20 23	Tusmørket varer 45'	5,59	18,09
F.	31 Bertha	20 53	☾ s. Kv. 20. 40'	6,27	18,42

September 1934		D.C.N.	Fiskemaaned. 30 Dage	Se Anm. J.S. Højvande
L.	1 Ægidius	21 36	O.	Fm. Em. 7,02 19,26
36. Uge. De 10 Spedalske. Luk. 17, 11—19.				
2. Række: Johs. 5, 1—15.				
S.	2 14.S.e.Trinitat.	22 33	Elisa	7,46 20,26
M.	3 Seraphia	23 42		8,59 21,54
Ti.	4 Juliane Maria.	—	Theodosia	10,26 23,19
O.	5 Regina.	0 57	☾ fjernest Jorden	
T.	6 Magnus	2 14	Sol. op 5. 22' n. 18. 53'	11,43 —
F.	7 Louise.	3 30	Tusmørket varer 44'	0,30 12,46
L.	8 Mariæ Fødsel	4 47	Robert	1,25 13,33
				2,07 14,13
37. Uge. Ingen kan tjene to Herrer. Matth. 6, 24 til Enden.				
2. Række: Luk. 10, 38 til Enden.				
S.	9 15.S.e.Trinitat.	18 22	N. Gorgonius	2,44 14,48
M.	10 Burchardt	18 29	☉ n. M. 1. 20'	3,17 15,20
Ti.	11 Hillebert	18 38		3,47 15,51
O.	12 Guido	18 49	Sol. op 5. 36' n. 18. 35'	4,18 16,22
T.	13 Cyprianus	19 3	Tusmørket varer 43'	4,49 16,58
F.	14 † Ophøjelse	19 27		5,20 17,34
L.	15 Eskild	20 3		5,52 18,07
38. Uge. Enkens Søn af Nain. Luk. 7, 11—17.				
2. Række: Johs. 11, 19—45.				
S.	16 16.S.e.Trinitat.	21 0	Euphemia	6,24 18,51
M.	17 Lambertus	22 19	☽ f. Kv. 13. 26'	7,09 19,50
Ti.	18 Chr. 8. Fødsel	23 52	Titus	8,19 21,17
O.	19 Tamperdag	—	Constantia	
T.	20 Tobias	1 31	Sol. op 5. 50' n. 18. 17'	9,54 22,52
F.	21 Matthæus	3 8	Tusmørket varer 42'	11,25 —
L.	22 Mauritius	4 43	☾ nærmest Jorden	0,16 12,37
				1,19 13,35
39. Uge. Den Vatersottige. Luk. 14, 1—11.				
2. Række: Mark. 2, 14—22.				
S.	23 17.S.e.Trinitat.	6 16	Linus	
M.	24 Tecla	0.	☉ f. M. 5. 19'	2,12 14,20
Ti.	25 Cleophas	18 8	Jævndøgn	2,55 15,03
O.	26 Chr. 10. Føds.	18 27	Adolph	3,35 15,43
T.	27 Cosmus	18 53	Sol. op 6. 3' n. 17. 58'	4,13 16,23
F.	28 Venceslaus	19 31	Tusmørket varer 42'	4,48 17,04
L.	29 St. Michael	20 24		5,22 17,40
				5,55 18,19
40. Uge. Hvis Søn er Kristus? Matth. 22, 34 til Enden.				
2. Række: Johs. 15, 1—11.				
S.	30 18.S.e.Trinitat.	21 28	Hieronimus	6,30 19,01
			☾ s. Kv. 13. 29'	

Oktober 1934

O. C N

Sædemaaned. 31 Dage

Se Anm. 3.S.
Højbande

		O.	C	N		Fm.	Em.
M.	1	Remigius	22	42	0.	7,17	20,02
Ti.	2	Ditlev	23	58	☾ fjernest Jorden	8,27	21,23
O.	3	Mette	—	—	Sol. op 6. 17' n. 17. 40'	9,49	22,45
T.	4	Franciscus	1	15	Tusmørket varer 42'	11,49	23,55
F.	5	Placidus	2	31		—	12,11
L.	6	Fred. 7. Føds.	3	47	Broderus	0,49	12,57

41. Uge. **Den Værkbrudne**. Matth. 9, 1—8.

2. Række: Joh. 1, 35 til Enden.

S.	7	19.S.e.Trinitat.	5	4	Amalia	1,31	13,36
M.	8	Ingeborg	N.	—	☉ n. M. 16. 5'	2,07	14,13
Ti.	9	Dionysius	16	57	Merk. størst østl. Elong.	2,41	14,48
O.	10	Gereon	17	12	Sol. op 6. 31' n. 17. 22'	3,13	15,23
T.	11	Fred. 4. Føds.	17	33	Tusmørket varer 42'	3,44	15,58
F.	12	Pr. Frederik	18	5	Maximilian	4,14	16,33
L.	13	Angelus	18	56		4,51	17,12

42. Uge. **Bryllupsklæderne**, Matth. 22, 1—14.

2. Række: Matth. 21, 28—44.

S.	14	20.S.e.Trinitat.	20	8	Calixtus	5,29	18,00
M.	15	Hedeveg	21	36	☽ f. Kv. 20. 29'	6,13	18,47
Ti.	16	Flyttedag	23	10	Gallus	7,04	19,49
O.	17	Florentinus	—	—	Sol. op 6. 45' n. 17. 5'	8,17	21,13
T.	18	Lukas Evangel.	0	44	Tusmørket varer 42'	9,48	22,47
F.	19	Balthasar	2	16	☾ nærmest Jorden	11,14	—
L.	20	Felicianus	3	46		0,0	12,16

43. Uge. **Den kongelige Mand**. Joh. 4, 46—53.

2. Række: Joh. 4, 34—42.

S.	21	21.S.e.Trinitat.	5	17	11000 Jomfru	0,56	13,06
M.	22	Cordula	6	48	☉ f. M. 16. 1'	1,43	13,62
Ti.	23	Søren	0.	—	Uranus i Opp. m. Solen	2,26	14,37
O.	24	Proclus	16	53	Sol. op 6. 59 n. 16. 48'	3,06	15,20
T.	25	Crispinus	17	26	Tusmørket varer 43'	3,42	16,01
F.	26	Amandus	18	13		4,17	16,41
L.	27	Pr. Valdemar	19	14	Sem	4,52	17,21

44. Uge. **De 10,000 Pund**. Matth. 18, 23 til Enden.

2. Række, Matth. 18, 1—14.

S.	28	22.S.e.Trinitat.	20	25	Caroline	5,29	17,58
M.	29	Narcissus	21	41	Marie Sophie Frederikke	6,08	18,38
Ti.	30	Louise Charl.	22	57	Simon og Judas	6,50	19,32
O.	31	Reform. Beg.	—	—	Absalon	7,48	20,39
					☾ s. Kv. 9. 22'		
					☾ fjernest Jorden		
					Sol. op 7. 14' n. 16. 32'		
					Tusmørket varer 44'		

November 1934

O.C.N.

Slagtemaaned. 30 Dage

Se *Ann 3.S.*
Højvande

		O.		Fm.	Em.
T.	1	Alle Helgen	0 13	9,02	21,56
F.	2	Alle Sjæle	1 28	10,16	23,03
L.	3	Hubertus	2 44	11,20	—

45. Uge. **Jesus prædiker om Salighed.** Matth. 5, 1—12.

2. Række: Matth. 5, 13—16.

S.	4	23.S.e.Trinitat.	4 2	Otto	0,0 12,14
M.	5	Malachias	5 22		0,48 12,58
Ti.	6	Leonhardus	6 47	☉ n. M. 5. 44' Sol. op 7. 29' n. 16. 17' Tusmørket varer 46'	1,28 13,38
O.	7	Engelbrecht	N.		2,05 14,19
T.	8	Claudius	16 5		2,41 14,58
F.	9	Theodor	16 51		3,18 15,39
L.	10	Luther	17 58		3,57 16,22

46. Uge. **Den blodsottige Kvinde.** Matth. 9, 18—26.

2. Række: Joh. 5, 17—29.

S.	11	24.S.e.Trinitat.	19 23	Morten Bisp	4,38 17,09
M.	12	Torkild	20 56	☾ nærmest Jorden	5,24 17,59
Ti.	13	Arcadius	22 30	☽ f. Kv. 3. 39' Sol. op 7. 44' n. 16. 4' Tusmørket varer 47'	6,10 18,46
O.	14	Frederik	—		6,59 19,43
T.	15	Leopold	0 1		8,08 21,02
F.	16	Othenius	1 29		9,26 22,20
L.	17	Anianus	2 57		10,45 23,33

47. Uge. **Ødelæggelsens Vederstryggelighed.** Matth. 24, 15—28.

2. Række: Luk. 17, 20—33.

S.	18	25.S.e.Trinitat.	4 24	Hesychius	11,51 —
M.	19	Elisabeth	5 52	Merk. størst vestl. Elong.	0,28 12,45
Ti.	20	Volkmarus	7 20	☺ f. M. 5. 26' Sol. op 7. 58' n. 15. 53' Tusmørket varer 48'	1,17 13,35
O.	21	Mariæ Ofring	8 42		2,01 14,19
T.	22	Fred. Ferd.	O.		2,42 15,00
F.	23	Clemens	17 0		Cecilia
L.	24	Chrysogonus	18 8		3,50 16,26

48. Uge. **Jeg priser Dig, Fader.** Matth. 11, 25 til Enden.

2. Række: Matth. 25, 31 til Enden.

S.	25	26.S.e.Trinitat.	15 23	Catharina	4,33 17,04
M.	26	Conradus	20 39		5,09 17,42
Ti.	27	Facundus	21 55	☾ fjernest Jorden	5,46 18,20
O.	28	Soph. Magd.	23 10	Sol. op 8. 11' n. 15. 43' Tusmørket varer 50'	6,26 19,03
T.	29	Saturninus	—		☾ s. Kv. 6. 39'
F.	30	Chr. 6. Føds.	0 24	Andreas	8,03 20,49

December 1934

O.C.N.

Kristmaaned. 31 Dage

Se Anm. 3.S.
Højvande

		O.			Fm.	Em.
L.	1 Arnold	1 39			9,08	21,53

49. Uge. **Jesu Indtog i Jerusalem.** Matth. 21, 1—9.

2. Række: Luk. 4, 16—30.

S.	2 1. S. i Advent	2 57	Bibiana	10,14	22,55
M.	3 Svend	4 19		11,17	23,53
Ti.	4 Charlotte Fred.	6 45	Barbara	—	12,13
O.	5 Sabina	7 13	Sol. op 8. 23' n. 15. 37'	0,42	13,04
T.	6 Nikolaus	N.	Tusmørket varer 51'	1,30	13,53
F.	7 Agathon	15 40	☉ n. M. 18. 25'	2,15	14,40
L.	8 Mariæ Undf.	17 2		2,58	15,28

50. Uge. **Tegn i Sol og Maane.** Luk. 21, 25—36.

2. Række: Matth. 25, 1—13.

S.	9 2. S. i Advent	18 36	Rudolph	3,44	16,18
M.	10 Judith	20 12	☾ nærmest Jorden	4,32	17,09
Ti.	11 Damasus	21 46		5,21	17,59
O.	12 Epimachus	23 17	Sol. op 8. 32' n. 15. 34'	6,08	18,44
T.	13 Lucia	—	Tusmørket varer 52'	6,54	19,33
F.	14 Crispus	0 44	☽ f. Kv. 11. 52'	7,46	20,31
L.	15 Nikatius	2 11		8,51	21,38

51. Uge. **Johannes i Fængsel.** Matth. 11, 2—10.

2. Række: Luk. 1, 67 til Enden.

S.	16 3. S. i Advent	3 37	Lazarus	9,59	22,45
M.	17 Albina	5 3		11,12	23,51
Ti.	18 Lovise	6 26	Nemesius	—	12,18
O.	19 Tamperdag	7 41	Sol. op 8. 39' n. 15. 35'	0,48	13,13
T.	20 Abraham	8 42	Tusmørket varer 53'	1,38	14,05
F.	21 Thomas	O.	☉ f. M. 21. 53'	2,22	14,52
L.	22 Japetus	17 6	Sollhvert. korteste Dag	3,03	15,33

52. Uge. **Johannes's Vidnesbyrd.** Johs. 1, 19—28.

2. Række: Johs. 3, 25 til Enden.

S.	23 4. S. i Advent	18 22	Torcacus	3,42	16,13
M.	24 Dronning Alexandrine	19 39	Adam	4,17	16,50
Ti.	25 Juledag	20 54	☾ fjernest Jorden	4,53	17,26
O.	26 St. Stephan	22 7	Sol. op 8. 42' n. 15. 38'	5,28	18,02
T.	27 Johs. Ev.	23 21	Tusmørket varer 53'	6,03	18,37
F.	28 Børnedag	—		6,39	19,14
L.	29 Noah	0 36	☾ s. Kv. 3. 8'	7,18	19,54

53. Uge. **Simeon og Anna.** Luk. 2, 33—40.

2. Række: Luk. 2, 25—32.

S.	30 S. m. Jul og N. aar	1 54	David	8,04	20,37
M.	31 Sylvester	3 17		8,56	21,32

Det danske Kongehus.

Kong **Christian X.**, født 26. September 1870, tiltraadte 14. Maj 1912, formælet 26. April 1898 med Dronning **Alexandrine** Auguste, født 24. December 1879.

Sønner: 1) Kronprins Christian **Frederik** Franz Michael Carl Valdemar Georg, født 11. Marts 1899. 2) **Knud** Christian Frederik Michael, født 27. Juli 1900, formælet 8. September 1933 med **Caroline Mathilde**, Datter af Prins Harald og Prinsesse Helena.

Søskende: 1) **Haakon VII.**, Norges Konge, født 3. August 1872, formælet 22. Juli 1896 med **Maud**, Datter af Kong Edvard VII. af England, født 26. Nov. 1869. 2) **Harald**, født 8. Oktbr. 1876, formælet 28. April 1909 med **Helena**, Prinsesse af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Lyksborg, født 1. Juni 1888. Børn: a) **Feodora**, født 3. Juli 1910. b) **Caroline-Mathilde**, født 27. April 1912. c) **Alexandrine-Louise**, født 12. December 1914. d) **Gorm**, født 24. Februar 1919. e) **Oluf**, født 10. Marts 1923. 3) **Ingeborg**, født 2. August 1878, formælet 27. August 1897 med **Carl**, Prins af Sverige, Hertug af Vestgothland, født 27. Febr. 1861. 4) **Thyra**, født 14. Marts 1880. 5) **Gustav**, født 4. Marts 1887. 6) **Dagmar**, født 23. Maj 1890, formælet 23. Novbr. 1922 med Hofjægermester **Jørgen** Castenskiold til Kongstedlund, født 30. Novbr. 1893.

Nulevende Faders Søskende: **Valdemar**, født 27. Oktober 1858, formælet 22. Oktober 1885 med **Marie**, Prinsesse af Orléans, død 4. December 1909. Børn: a) **Aage**, født 10. Juni 1887, Prins Greve af Rosenborg, formælet 17. Januar 1914 med Grev Calvi di Bergolo's Datter **Mathilde**, Prinsesse, Grevinde af Rosenborg, født 17. Septbr. 1885. b) **Axel**, født 12. August 1888, formælet 22. Maj 1919 med **Margaretha**, Prinsesse af Sverige, født 25. Juni 1899. Børn: **Georg**, født 16. April 1920, og **Flemming**, født 9. Marts 1922. c) **Erik**, født 8. Novbr. 1890, Prins, Greve af Rosenborg, formælet 11. Febr. 1924 med Mr. Fred. Booth's Datter **Lois**, Prinsesse, Grevinde af Rosenborg, født 2. Aug. 1897. d) **Viggo**, født 25. Decbr. 1893, Prins, Greve af Rosenborg, formælet 10. Juni 1924 med Dr. med. James O. Green's Datter **Eleanor** Margaret, Prinsesse, Grevinde af Rosenborg, født 5. Novbr. 1895. e) **Margrethe**, født 17. Septbr. 1895, formælet 9. Juni 1921 med **René**, Prins af Bourbon-Parma, født 17. Oktbr. 1894.

Ingrids vidunderlige Jul.

Af Ludvig Hammer.

Hver Gang Fru Carstens gaar gennem Stuen, skotter hun efter sin lille Pige, der lader, som om hun er optaget af at soignere sine Nøgle; men Moderen ser, at hun de sidste ti Minutter ikke er kommen videre end til den samme Nøgl, og hun ved, at saasnart Barnet er alene, synker Øjnene bort i Gransken. efter det, hun — nu hun begynder at vokse til — ved enhver Lejlighed stiller sig pinlige Spørgsmaal om.

Barnets lurende Blik følger hver Gang Moderen ud; denne snapper Blikket ved pludselig at dreje Hovedet og tager ikke fejl i, hvordan det skal udtydes: »Aner Mor mon, hvad jeg sidder og tænker paa?«

Et Sting af Smerte farer gennem Fru Carstens; men hun dølger sig for Barnet, smiler og nikker mod det og siger saa mildt, hun kan, næsten med Glæde i Stemmen, som var det en Fornøjelse, Barnet skulde til: »Nu er Du vel snart færdig, lille Ingrid; om et Kvarter maa vi gaa.«

Datteren nikker blot; men en sviende Rødme flammer i det samme op over hendes Kinder, og i Øjenvipperne hænger et Par sitrende Taarer; dog — Datteren skynder sig at viske dem bort og dæmpe sin Bevægelse, at Moderen intet skal mærke, naar hun atter kommer ind.

Ude i Køkkenet maa Fru Carstens staa et Øjeblik med Haanden presset mod Hjertet; ogsaa hun lider, saa tit Datteren skal sendes af Sted, lider ved at mærke, hvor det for hver Gang tager stærkere og stærkere paa Barnet. Ingrid er elleve Aar nu, har Faderens klare Hoved og er i meget forud for sin Alder — særlig i det dybe Indblik i Li-

vets Alvor, hun alt for tidligt har faaet, stakkels Barn, tænker Moderen, mens hun sukker tungt.

Hvordan havde hun ogsaa nogen Sinde kunnet gaa ind paa den Paragraf i Separationsdokumentet, at Faderen skulde have Ingrid hos sig hveranden Søndag lige til Mandag Morgen? — Hvor var det tankeløst, ja hjerteløst! — Ikke et Øjeblik var det faldet hende ind — og Eskild vel heller ikke — hvorledes Barnet vilde reagere deroverfor, naar det voksede til. Men nu saa Fru Carstens i bitter Selvanklage, hvorledes denne Bestemmelse atter og atter rev Barnet ud af dets rolige Tilværelse, saa hun ikke fik Lov til i Fred at slaa Rod hos nogen af dem; hvordan de sendte hende frem og tilbage mellem sig som et Stykke Legetøj, og hvor dette Barn, som de i sin Tid havde taget mod som et Segl paa deres Pagt, nu var blevet det, der holdt Saaret aabent mellem dem.

Ikke for det — Ingrid holdt meget af sin Far, havde Fru Carstens ofte mærket, og han vidste heller ikke alt det gode, han vilde gøre sit Barn; men naar Ingrids Hjerte krympede sig, hver Gang hun skulde af Sted, forstod Moderen saa vel Grunden: At møde paa Vejene derude alle de Mennesker, som Faderen kendte, Barnet ikke, se nysgerige Øjne heftet paa sig, at maatte svare paa ikke altid nænsomme Spørgsmaal eller høre Bemærkninger bag sin Ryg — det var det, Barnet gruede for.

»Mor, alle Mennesker ser saa underligt paa mig«, havde Ingrid sagt, engang hun kom hjem fra Faderen; og næste Gang fortalte hun under bitter Hulken, at en af Grossererens Dreng fra den store Hjørnevilla havde raabt noget efter hende om hendes Forældre. Hun var da ni Aar. Senere havde hun aldrig besværet sig over noget; men at Barnet fra da af led mere og mere under disse Tvangsrejser, forstod Moderen af den Befrielse, der lyste ud af hendes Blik, naar hun atter var hjemme.

Uret inde i Dagligstuen slog, og Fru Carstens rev sig ud af sine tunge Tanker; Ingrid skulde jo af Sted, men Moderen maatte i Dag næsten gøre Vold paa sig selv for at kunne fuldbyrde sin Pligt.

For at bortlede Barnets Tanker fra det, de hefter sig ved, snakker Moderen livlig op med hende paa Vejen til Banegaarden; men Datteren svarer kun med Ja og Nej og ganske lavmælt; og ved Afskeden brister det pludselig for Barnet; under en gennemskælvende Hulken slynger Ingrid paa Perronen Armene om Moderens Hals og udbryder uden at ænse nogen: »Næste Gang er det Juledag!«

»Jamen — da skal Du maaske slet ikke —« hvisker Moderen; »Far er naturligvis inviteret ud den Dag, skal Du se; — det faar Du nok at vide i Dag, lille Stump.«

Moderen vedbliver at gentage denne Trøst, som hun synes er saa godt fundet paa; selvfølgelig regner hun slet ikke med den Mulighed; saa længe i Forvejen blev han i alt Fald ikke inviteret, og han gik stadig sjældent ud, havde hans gamle Husholderske sagt, engang Fru Carstens havde truffet hende i Magasin og følt sig for om Manden.

»Saa, mit Barn, nu maa Du være rolig! I Morgen Middag skal jeg have en Overraskelse til Dig — jeg siger ikke, hvad det er! — — Men nu er der Afgangssignal — skynd Dig, min Stump!« — Moderen rev en Dør op og stoppede Barnet ind. — »Og hils Far!« raabte hun, idet Toget kørte. Moderen smilte og viftede, saa længe hun kunde se Barnet — men i samme Øjeblik hun vendte sig og gik, hang Hoved og Arme lige slapt ned, og som tynget af en svær Byrde vandrede hun hjemad.

Først næste Dags Middag skulde hun gense sit Barn. Klokkeren ni maatte hun være paa Kontoret, og naar hun en Kvart over fire atter var hjemme, var Ingrid forlængst kommen fra Skolen, som hun løb til lige fra Toget Mandag Morgen, og hun havde saa tændt i Kakkellovnen og paa

anden Vis gjort sig nyttig til Moderen kom. Indtægten foreslog ikke til at holde Pige; Kontorgagen var ussel, saa hun ved Mandens Tilskud og Renten af sin lille Formue blot lige kunde faa det til at løbe rundt.

Hjemme igen satte Fru Carstens sig hen i Kurvestolen i Hjørnet af Dagligstuen og stirrede trist hen for sig. — Næste Gang blev det Juledag, havde Barnet hulket frem! Ja, svært vilde det blive, om hun skulde blive nødt til at sende sin lille Pige af Sted. Men der blev vel ikke andet for. — Kontrakten! — Kontrakten maatte holdes! — Og Synd vilde det vel ogsaa være for Eskild at bedrage ham for de Timer, der var hans. Meget ensomt levede han vist, og hun forstod af, hvad Ingrid kom hjem og berettede, hvor han nød disse Søndage, ikke havde hende af Syne lige fra hun kom, til de skiltes, var utrættelig til at arrangere Udflugter med hende, til at finde paa noget at more hende med hjemme, hvis Vejret var slet, kræsedde op for hende o. s. v. — Egentlig var det saa pænt af Eskild, og gennem alt dette saa Fru Carstens ham fra en Side, han ikke ofte havde aabnet hende Indblik i, mens de var sammen. Da lod han hende om at arrangere alt; hun havde dengang udlagt det som Ligegyldighed eller endnu værre; — — men var det maaske for at unde hende Fornøjelsen af at dirigere alt det daglige? — Han var jo faamælt, næsten indesluttet, eller maaske snarere alt for rede til at give Afkald. — Ogsaa først efter Adskillelsen var hans Kærlighed til Barnet ligesom bleven virksom, og Fru Carstens var vis paa, at han ligefrem led ved ikke at se sin Datter tiere; men til at bede om mere end Overenskomsten hjemlede ham, var han for — korrekt — eller maaske selvfornægtende. Hun kendte jo sin Mand godt nok til at vide, at han hellere selv led i Stilhed, end at noget skulde gaa ud over andre.

I Rødme bøjede Fru Carstens Hovedet ved pludselig at erindre, at dengang de affattede Separationsbetingelserne,

havde hun tænkt, at naar Eskild kun forlangte at se sit Barn hver fjortende Dag, kunde han ikke bryde sig stort om det; — men — ja, det var vel blot for at skaane hende og Barnet, at han havde resigneret.

Led han nu derunder, fortrød, at han ikke havde staaet mere paa sin Ret? Og var det derfor, han krævede, at Ingrid skulde komme med allerførste Tog Søndag Morgen, og at han ofte fulgte hende helt ind til Byen Mandag Morgen?

Aa, hvorfor havde Eskild ogsaa altid været saa tilbageholden? tænkte Fru Carstens, saa bange for at hævde sig og sin Ret? Gav Handlende daarlige Varer, vilde han aldrig reklamere, og for Haandværkere var han et let Bytte. Stadig havde hun maattet være paa Vagt, at de ikke drev deres Spil for vidt igen. — Gud ved, hvordan det gik ham nu? Det var dog skændigt, om han skulde blive flaaet alt for blodigt til Tak for sin Godhed!

Men som hendes Mand var bange for at gaa andre for nær, saaledes var han ogsaa sen til at slutte sig til Fremmede. Hvis Familier fra Nabovillaer under en Passiar paa Vejen bad hende og hendes Mand se ind en Dag, var Eskild aldrig at formaa til at gaa, hvor gerne hun end vilde. »Bryder de sig om at se os, beder de os nok en bestemt Aften og ikke saadan hen i det Blaa«, svarede han altid; men ved at være saa lidt indladende fik Eskild blot Ord for at være stolt.

De Familier, de omgikkes — ja, andre end Docent Berners og Ingeniør Løws var det jo egentlig ikke — var han til Gengæld trofast mod, og hun vidste fra Ingrid, at de stadig kom der, om end næppe ofte; Eskild arbejdede saa meget, at han ikke taalte megen Selskabelighed, var bedst tilpas, naar de var alene. »Vi har jo nok i os selv«, sagde han altid.

Fru Carstens ser ham i dette Øjeblik saa levende for sig, hvor han engang imellem paa sin lydløse Maade kom

ud fra sit Værelse med tilstødende Laboratorium og satte sig lidt hos dem næsten uden at sige noget for saa nogle Minutter efter atter at liste af; hvordan han efter Middag gik Tur med hende og Ingrid eller — i daarligt Vejr — hele Aftenen sad i Sofahjørnet hos dem, nød at sidde stille og hvile ud efter sin tankespændende Forsken.

Hvor maatte han dog savne dem! tænkte Fru Carstens; men før vilde han gaa til af Ensomhed end med et Ord røbe det. »De savner maaske ikke mig«, kunde hun høre ham ræsonnere, »hvorfor saa plage dem med mit!«

Ikke et Ord havde hun hørt fra ham i disse tre Aar; om hun end havde sendt ham Smaating, Fotografier af Ingrid, Kager af sin Bagning — bare en mundtlig Tak tilbage med Barnet. Nej, s t i v var han, og før denne Stivhed i ham smeltede, kunde der aldrig blive Tale om — — —; men det blev der vel for øvrigt heller ingensinde!

Fru Carstens sukkede ud: det kunde ikke nytte at tænke paa det; og hun havde det i Grunden ogsaa saa godt; meget livligere; ny Veninder fra det store Kontor, nogle af dem gifte, og hun og Ingrid kom meget ud.

Men hendes Slaaen sig til Taals varede ikke længere end til Dagen derpaa. Efter Middagen satte Ingrid sig som sædvanlig hen til Bordet med sine Bøger; men hvert Øjeblik saa Moderen hendes Øjne paa Flugt fra Bogstaverne fortabe sig i tung Grublen, og hun anede, hvad der stadig uroede hendes Barn og var Skyld i hendes vigende Blik, lige fra hun i Gaar kom hjem fra Holte.

Pludselig udbrød Ingrid unaturlig højt, som vilde hun overdøve sin Frygt for at sige det: »Mor, Far kunde jo komme herind Juledag i Stedet for jeg derud«.

En sviende Rødme overdækkede Fru Carstens Ansigt og Hals, og hendes Hjerter begyndte at hamre. Hendes Blik flakkede uroligt hen over Barnet, der stirrede frem for sig, men med Ørerne vagtsomme efter Svaret.

Pludselig udbød Ingrid naturligt højt: „Mor, Far kunde jo komme herind —“

»H—i—j—a—h— hvis Far vil«, fik Moderen endelig fremstammet.

»Det vil han nok! — Det vil han nok!« jublede Barnet, sprang op og knugede Armene om Moderens Hals, mens hun pressede det lykkelussende Ansigt ind mod hendes Bryst. »Tak, søde Mor!« hviskede hun og knugede Ansigtet fastere ind, som turde hun ikke se op i Moderens Ansigt, bange for det, hun der havde kaldt frem.

Varme Taarer løb ned ad Fru Carstens Kinder, og længe blev hun ved at lade Haanden glide hen over Bar-

nets Haar; endelig bøjede hun dets Hoved lidt opad, kys-
sede dets Pande og sagde: »Men — saa maa Du vist bede
Far — —«

Ingrid nikkede blot, vovede sig nu til at løfte de straa-
lende Øjne op mod Moderen, kyssede hende og sprang der-
paa nynnende bort.

Og den Aften begyndte Barnet at sysle med noget, Mo-
deren ikke havde set hende beskæftige sig med et helt Aar:
Hun tog alle sine Dukker frem fra Puffen i Spisestuen, gav
dem et grundigt Eftersyn, klædte dem af og lagde en
Bunke Tøj til Vask, alt under saa glad en Nynnen, som
Moderen ikke længe havde hørt det; hvert Øjeblik smut-
tede hun ind og kyssede Moderen, hvorpaa hun atter hop-
pede ind til sit Legetøj: — Barnet i hende foldede sig ud
paany, befriet for et Aag, som længe havde hæmmet og
knuget dets Vækst!

Fru Carstens havde sat sig i Sofaen i Dagligstuen
med en Bog; men hun læste ikke. Med stærkt arbejdende
Bryst sad hun givet de Stemninger i Vold, Barnets Bøn
havde fremkaldt, stirrede frem for sig efter Konsekvensen
af det Ja, hun ikke havde nænnet at forholde sit Barn.

Ingrids Bøn havde pludselig brudt Seglet for den Læng-
sel i hende, hun voldelig havde holdt nede: Længselen ef-
ter at være i sit Hjem! Og for første Gang i de forløbne
tre Aar var hun ærlig nok til at indrømme, at hun ikke
var lykkeligere nu end før; at hun mangen, mangen Gang
havde følt sig forfærdelig ene midt i det livligste Selskab,
og at om end hun sled nok saa meget for Barnet, ja gav
sit Hjerteblood for det, kunde hun ikke derved erstatte det,
hun havde taget fra hende!

Aldrig havde Fru Carstens dog tænkt sig, at hun
skulde komme til at gøre det første Skridt! — M a n d e n
var det, som maatte neje sig, banke som en Tigger paa
hendes Dor, naar han til sidst ikke kunde undvære dem.

Men blev det nu til hende at række Haanden frem først, kunde hun saa meget lettere gøre det, som det jo egentlig var saa lidt, der havde skilt dem — saa grumme, grumme lidt!

Hun sad og repeterede, hvordan det var begyndt og havde udviklet sig, til Brudet saa ved hans Stejlhed — ja, maaske ogsaa ved hendes — var fuldbyrdet: — Hun blev syg, havde hun saa ofte sagt, af at sidde muret inde i deres Villa, hvor de sjældent saa Gæster, m a a t t e færdes mellem Mennesker, have Adspredelse, især da Ingrid var begyndt at gaa i Skole, følte hun Ensomhedens Tryk.

Og han »blev syg af hendes evige Krav om Fornøjelser«.

»Men gaa saa ud — lad blot mig blive hjemme«, var gerne hans Slutord. Og da hun engang fulgte dette saa bogstaveligt, at hun var borte fem Aftener i Træk, spurgte han næste Dag bittert, om hun ikke havde mest Lyst til at blive helt borte.

»Jo, hellere end at komme hjem til Gnavenhed, naar jeg har været ude og haft det rart«, var hendes Svar. Fra hin Morgen begyndte de at bides for A l v o r, og hun tog nu ofte ud blot for at vise ham, at hun vilde have sin Vilje; han slog saa en Dag fast, at hun jo øjensynlig var utilfreds med sit Hjem; i Hidsighed svarede hun ja, og han havde saa raadet hende til at rejse; h a n vilde ikke hæmme Udfoldelsen af det Liv, h u n ønskede at leve. Og saa var hun gaaet fra ham.

Aa, ja — hun havde jo i de tre Aar siden skaffet sig mange Veninder og Venner, men for første Gang tilstod hun i Aftes for sig selv, at hun havde gjort det for at faa Tomheden om sig udfyldt, og at om end hun kunde have disse Venner om sig hver Aften: de evnede ikke at erstatte hende det, hun ikke mere ejede!

For første Gang i disse tre Aar lod hun Længselen uhindret drage ind i sit Hjerte og tage det helt i Besiddelse! Længselen efter at have Eskild at smaasnakke med om hans og hendes, naar deres Dagsgerning var endt, efter at følge hans Glæde over, hvad Nyt han havde forsket frem paa de biologiske Omraader, der var hans Speciale; efter at lytte til hans kloge Ord om Liv og Død for alt paa Jord; ja, efter blot i Tavshed at sidde inde hos ham, mens han ved Skrivebordet udformede det, der havde opladt sig for ham i Laboratoriet; — ja gennem smaat og stort at føle, at der var en, for hvem hun var den halve Tilværelse! — Ak! hendes Venner nu? — Der var ikke en, der virkelig trængte til hende, ikke en, for hvem hun betød mere, end at hun kunde blive erstattet med en ny i samme Øjeblik, hun faldt fra.

Og den Tilværelse de ved at skilles havde givet Barnet!

Naar to Mennesker har skabt et Liv, kan intet i Verden være dem mere helligt end dette Livs Vel! Intet har de større Pligt overfor! Ikke egen Tilværelse, ikke noget som helst Virke, det være nok saa stort og vigtigt for Verden! — Dette indsaa Fru Carstens i Aften med en Seers Klarhed. Gennem den ny Sjæl har de Ansvar for en lille — eller maaske en stor Stump Livslykke. Om dette Barn skal sygne hen eller blomstre, skal hæmmes i, hvad det kunde naa, eller møde saa vel rustet til Livsfærden som vel muligt — derfor raader først af alt Forældrenes Hænder!

Fru Carstens blusser ved i Aften at maatte tilstaa for sig selv, at hin Dag, hun gik fra Eskild, tænkte hun ikke paa Barnets Liv, men kun paa sit eget. Ikke nok i hvert Fald! — Tænkte blot, at ogsaa for Ingrid vilde det være bedst i Stedet for hele sin Barndom at være Vidne til Ufred og Scener; men maatte nu bekende, at dette Argu-

ment bare var en Undskyldning mere for, at hun gik. Havde hun dengang tænkt til Bunds, maatte hun vel ogsaa da have kunnet se det, hun nu saa uden at have behøvet det Lys derover, Ingrid har tændt for hende.

Omsider rejste Fru Carstens sig op med en glad Beslutning. Ja sandelig! De skulde invitere Eskild til at være hos dem Juledag! Og bedst var det at faa skrevet Brev straks; det kunde da tænkes, han blev inviteret ud. Men hun maatte skrive det, forstod hun, ikke Ingrid; ellers var hun vis paa, han ikke tog mod deres Indbydelse.

Hun tog Skrivesager frem, men sad længe og overvejede. Nogen lang Udredning af deres Forhold skulde det ikke være; saa var hun bange for at komme til at bruge Udtryk, der kunde støde ham, saa han afviste Indbydelsen; thi helt frakende ham Skyld hverken kunde eller vilde hun. Nej, det var bedst at skrive ganske kort og holde alt det ude, der var dem imellem; heri laa jo en stiltiende Indrømmelse af, at der ikke burde være noget saadant mere.

Hun dyppede Pennen, men standsede igen. Var det i Grunden ikke ukærligt kun at invitere ham til Juledag og lade, som hun ikke tænkte paa, hvordan hans Juleaften skude gaa? — Det maatte dog være trist for ham at være helt alene, og tage ud til Fremmede den Aften, det vidste hun, han ikke gjorde. Og hun kunde da saa godt huse ham; Pigeværrelset stod jo helt ubenyttet — Fru Carstens bøjede rødmende Hovedet som en bly ung Pige. — Omsider fik hun bestemt, hvad der skulde staa, og skrev:

Kære Eskild!

Ingrid og jeg har tænkt paa Dig og talt om Dig, nu Julen stunder til, og synes, Du vil faa en trist Jul ved at være ene ligesom ogsaa vi. Derfor spørger vi Dig, om Du ikke kunde tænke Dig at tilbringe Juleaften og Juledag hos os? Du skal være saa hjertelig velkommen, og

vi skal gøre alt, for at vi kan faa en hyggelig Jul ligesom i gamle Dage. Ingrid venter med samme Spænding Dit Svar som Din

Birgitte.

Mens Fru Carstens skrev, kom hun til at længes saa forfærdeligt efter sin Mand som aldrig før i disse tre Aar, fordi hun ikke før havde villet give sig Længselen i Vold, havde jaget den paa Flugt, saa snart den meldte sig; og hun blev saa bevæget, at hede Taarer listede ned ad hendes Kinder; et Par af dem skyndte sig at hoppe ned paa Brevet, som var de ivrige efter at føje deres Bøn til hendes; den ene faldt i Marginen, men den anden midt i Ordet »velkommen«, saa det halve deraf flød ud. Fru Carstens skyndte sig at trykke af, tænkte et Øjeblik paa at kassere Arket, men syntes saa, at hun ikke behøvede at skjule for Eskild, hvor bevæget hun var ved Tanken om maaske at skulle se ham igen.

Da hun var færøig, løb hun straks ned og lagde Brevet i Postkassen, mens hendes Hjerter bankede i samme Ømhed og Forventning, som var det en ung Pige, der sendte sin Elskede det første Brev.

Formiddagsposten naaede sædvanlig Eskild Carstens Villa, mens han sad ved Frokostbordet. Efter Ønske lagde hans gamle Pige altid Avisen og andre Tryksager ind paa hans Skrivebord, men bragte Breve ind til ham i Spisestuen.

I Dag var der kun eet. I samme Øjeblik, han saa Udskriften, fo'r han sammen, saa Stolen gav sig under ham. Den gamle Pige, der netop skænkede Kaffen, vendte sig forbavset om mod ham, saa ham sidde blodrød og stirre paa Konvolutten, som vilde han ikke tro sine egne Øjne, derpaa hurtigt rejse sig, voldsomt skubbe Stolen tilbage og fare ind i Herreværelset. Da hun havde sundet sig en Stund paa dette, listede hun ud i Entréen, prøvede at lytte,

men hørte intet, vendte atter tilbage til Spisestuen, gik saa noget efter hen og bankede paa og sagde gennem Dørspærken: »Magisterens Kaffe bliver kold«.

»Tak, jeg skal ikke have noget«, svarede han usædvanligt højt. En halv Time senere kom han farende ud med et Brev i Haanden og ilede ned mod Posthuset; og aldrig saa snart var han hjemme igen, før han forlangte sine Fædtlæderstøvler, snappede sin gamle Frakke og Hat og raabte ud til hende:

»Jeg gaar bare en Tur!«

Og i et forceret Tempo, som hun slet ikke kendte, saa hun ham ile ad Vejen ud mod Næsseskoven, mens han svingede med Kæppen som en Kommis, der er i Skoven Pinsedag. Gud ved, hvad der dog gik af hendes adstadige Magister i Dag?

Et Par Timer efter kom han jagende tilbage, som havde han glemte noget.

»Hvornaar er det, næste Toggaar til Byen?« raabte han op til hende.

Hun saa efter. »Det er ti Minutter over seks, Hr. Magister!«

»Godt, saa tager jeg med det. Vær rar at lægge mit ny Jakesæt frem og den bedste Manchetskjorte; og saa kunde De maaske børste min ny Vinterfrakke«.

»Jamen, vil Magisteren da ikke have Middag først? Jeg kan hurtigt faa Bøffen stegt«.

»Nej, Tak, jeg er slet ikke sulten«.

Den gamle Jomfru kunde næppe tro sine egne Ører. Magisteren, der var saa punktlig som et Ur! — Og da han havde smidt Vandstøvlerne og kom op for at klæde sig om, skottede hun nysgerrig efter ham; han var unaturlig rød, men nikkede til hende med Øjne, der straaledede som en ung Mands. Og han klædte sig om i det halve af den Tid, han ellers plejede at bruge, og løb saa tidligt til Toget, at han

da maatte komme over en halv Time for tidligt.

»Gud ved, hvad det kan have været for et mærkeligt Brev? spurgte den gamle Jomfru sig selv Gang paa Gang.

Ved Syvtiden bragte Postbudet Magisterens Brev op til hans Hustru. Det var kort som hendes:

Kære Birgitte!

Endelig kom det Brev, jeg hver Dag, siden vi skiltes, har ventet, men ventet med Taalmodighed, fordi jeg vidste, at Din Rettænkthed ikke vilde fornægte Dit Hjertes Stemme, naar den engang begyndte at lyde. Nu har Dit Hjerte talt — for Ingrid's Skyld ved jeg — men ogsaa for min, tror jeg. Og jeg takker Dig, fordi vi atter skal ses, og fordi Du i Dit Brev ikke rører ved det, som nu er forbi. Nu mødes vi som to, der har været hver paa sit Sted, mens en Storm er gaaet over os, og vi har begge ofte følt, hvor svært det var ikke at have en trofast Haand i sin.

Birgitte! Nu skal vore Hænder aldrig mere slippe hinanden! Om saa en Orkan skal ramme os — med Smil vil vi staa den igennem.

Jeg kommer med Glæde og med Tak som Din lykkelige Mand

Eskild.

Fru Carstens er gaaet ind i Dagligstuen for at læse sit Brev. Ingrid lister lidt efter fra sin Bog ved Spisestuebordet hen og kigger ind efter Moderen, ser hun græder, løber bestyrtet ind til hende og raaber:

»Hvad er der, lille Mør?«

»Det er fra Far!« hvisker Fru Carstens og løfter Brevet mod Barnet.

»Kommer han?« spørger Ingrid aandeløst.

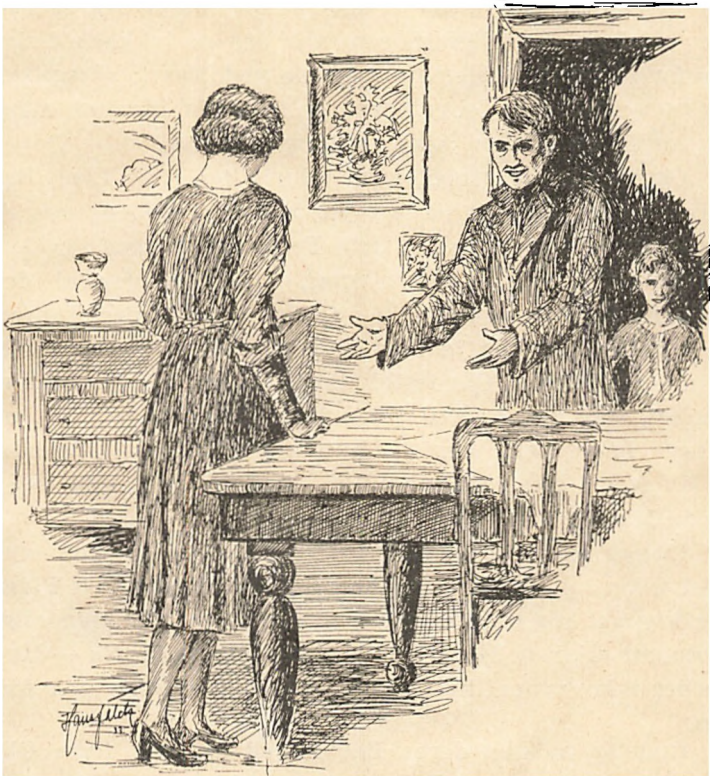
Moderen nikker med Smil gennem Taarerne.

»Gud skø Lov«, raaber Barnet, hopper rundt og klapper i Hænderne. »Aa, bare Far var her med det samme! Hun længes efter at gøre den Uret god, at hun saa nødtigt har villet rejse ud til ham Juledag.

»Ja, gid han var«, hviskede Fru Carstens stille, mens en uendelig Mildhed gennemgløder hende.

Kort efter ringer det. Ingrid hopper nynnende ud og lukker op.

»Mor! Her er Far!« næsten skriger hun ind i Stuen.

Fru Carstens rejser sig, men maa blive staaende. haget fast til Bordpladen — —

Fru Carstens rejser sig under en Sindsbevægelse saa voldsomt, at hun maa blive staaende, haget fast til Bordpladen, for ikke at segne.

Med Stormskridt farer han efter et Kys til Barnet ind

gennem Stuerne, strækker begge Hænderne ud mod Hustruen, der lægger sine i dem, mens en blussende Rødme overgyder hende. Forskende søger hans ærlige Øjne hendes; han maa have Klarhed over, om der bag hendes Brev ligger det, han har haabet. Da hendes straalende Blik har givet ham Svaret, river han hende ind til sig og hvisker med en Inderlighed, som var det en lykkelig Frier, der første Gang kalder sin Elskede ved Navn: »Birgitte!« Og hun synker til hans Bryst, er ikke sin Stemme mægtig, sitrer og hulker, som skal hun forgaa.

Ogsaa han er grebet som aldrig før i sit Liv. Den dyre Bod for ikke at have bøjet af for hinanden, som de burde, er endelig betalt! Hele Fremtiden ligger for dem som een lang Jul, i hvilken man lukker op for al den Godhed, Hjertet rummer! — Ogsaa han fælder Taarer; de drypper ned paa hendes Hals og ved at mærke dette flammer Lykkens Glædesild dobbelt op i hende: Alt er smeltet, selv det, hvortil Ilden ikke før er naaet! — Hun knuger hans Hals, som vil hun aldrig mere slippe ham og hvisker i Ekstase: »Eskild — Eskild — Eskild — elskede Mand!«

Længe staar de saaledes uden Sans for noget som helst uden om sig, ikke engang for Barnet, der hele Tiden har klynget sig med en Arm til hver og i det uendelige gentager: »Far og Mor!« — — »Søde Far og Mor!« — Hun græder ikke, synes, hun er det lykkeligste Barn paa Jorden.

Endelig aabner deres Bevidsthed sig for deres lille Pige, og med et ømt Blik, som har de igen for meget tænkt paa sig selv, bøjer de sig samtidig ned mod hende og løfter hende op. Hun giver dem begge et varmt Kys, og mens Forældrene trofast nikker til hinanden, mødes deres Blik i den samme Tanke: »For vort uskyldige Barns Aasyn har vi nu fornyet vor Pagt!«

Og han knuger Hustruens Haand, mens hans varme
Øjne følger til: »Det skal jeg aldrig glemme, Birgitte!«

Og Hustruens Blik svarer ham i inderlig Ømhed:
»Jeg heller aldrig, Eskild!«

Sønderjydske Mundheld.

Samlet af **P. Hansen**, Slyngsten.

Den som flydde med Angst, faaglemme aa sank Spaan.
Dæ æ Eild i e Mørring, soj e Dreng, da dæ stég en Røg
op fra den.

Væn æ gamlest a dæ aa din Moe, soj e Dreng te e Kuen.

Vis vas, soj e Dreng, da drak han e Fa'es Snaps.

Han æ li saa tvære som han æ gammel.

En kan trin en Huend saa læng aa e Ha' te den birre.

Hejt skejt, soj Kjesten te gammel Ann, da beest e Faac.

Tøv e let, soj e Smej te e Dreng, e Eild æ it varm endno.

De var da et Fannens Spil, soj e Kusk, da vælt han med e
Musikantere.

Man skal it prik Sten ædde en Huend, saa læng den tier stil.

Østen Vind, Kvind-Sind aa Faac-Angst ligges sævanle med
Vand.

Herom i Raj, soj e Smej, da stelt han e Ko op ved e Sie
aa e Spøtynd.

Han æ ved aa ri a e Skyssel (gaa fallit).

See vo di Lam' kan gaa, soj den Blinde.

Gal Kvind aa uend So forstyrrer Husets Ro.

Han saa aa mæ som en Ko aa et nyt Lei.

Staaend Skrærrer og sirren Smej de kan alle gi Huset Frej.

Væn dæ foe Brændvin te Nare, ska ha Øl te Dove.

Jo hye Rik, jo glaje Høn.

Pus, soj e Ka'l te e Dreng, da løf e Ko fra ham.

Den dæ kø langsom, kø længst.

De æ en skit Kuen, dæ laste sin ejen Kaal.

Maan a de Søgend (Hverdag) igjen.

E Vinnere foraje (forraader) e Pissel.

Bøi e Ben, væ saa goj aa sid ned.

Stump kan innevei naa.

Hop, soj e Krag, da red den aa e Ko.

En Akkord for Hundrede Aar siden.

Blade af en nordslesvigsk Gaards Historie.

Af stud. mag. **Viggo Petersen.**

Som en Storm fo'r Trediveaarskrigen over Slesvig. Sygdomme og Misgerninger var Troppernes Følge. I September 1627 flygtede de forenede danske og tyske Tropper op i Jylland, skændende og brændende som var de Landets Fjender og ikke dets Værn. De kunde let have naaet at samle sig til Modstand ved Flensborg, men i Stedet fortsatte de ganske meningsløst Flugten mod Nord, til Aabenraa og Haderslev og videre. Egnen efterlod de »som en hærget Valplads«. Efter de flygtende fulgte Wallensteins Hær, der 27. September naaede Haderslev. Med den Sejrendes Ret lod Wallenstein Landet brandskatte, 500 Rldr. paa hver Plov (en Slags Ejendomsskyld). For Leerskov, der dengang endnu var en Landsby med 5 Bolsteder, blev det af $1\frac{7}{8}$ Plov 940 Rldr.

Optegnelser i Øster Løgum Kirkebog vidner om Krigens Lidelser. 1627—29 døde i dette Sogn 127 Mennesker af Blodgang og Pest. Efter Krigen var der i Sognet 450 Mennesker tilbage, over 20 pCt. havde Krigen krævet.

Efter en kortvarig Fred fulgte 1643 Svenskekrigen, hvis Forløb kendetegnedes af lignende Rædsler som alle Tidens Krige. Et Sagn paa Egnen fortæller, at en ung Pige, Maren, der forfulgtes af svenske Ryttere, løb ned i Mosen, hvor der stod en Mand og arbejdede. Raadvild spurgte Pigen om, hvad hun skulde gøre for at undslippe Rytterne. »Spring«, sagde Manden, og hun kastede sig ud i Tørvegraven. En Meddelelse i Kirkebogen vidner om, at Sagnet ikke er helt uden Rod i Virkeligheden: »Den 3die December 1644 blev begravet Hans Jepsens Datter udi Leerskov, som blev fundet druknet i et Tørvedige paa Leerskov Mark af Frygt for Svenskens Ryttere«.

Knap havde Bønderne atter begyndt at samle sig en Smule Velstand, før Krigene 1657 og 1658 udbrød, og de havde til Følge en endnu mere grundig Aareladning i Øster Løgum Sogn end de foregaaende. 1659—60 døde i Øster Løgum Sogn 255 Personer af Sprinkler og Blodgang. Virkningen af dette Mandetab var bl. a., at Landsbyen Lerskov affolkedes. Omkring 1660 skriver Præsten Knud Bruhn: »I Lerskov begyndte nu Gaardene at svinde, for snart at blive til een, paa hvilken Nis Hjerresen (Henriksen) boede«. 1666 var der i Sognet 28 Ødegaarde.

Nis Hjerresen fulgtes af sin Søn Hjerre Nissen, der dyrkede alle 6 Otting Jord, men han betalte som sin Fader kun Skat af 2 Otting. Der havde i Lerskov været 5 Gaarde, de 4 paa hver 1 Otting, den femte paa 2 Otting. Øvrigheden ønskede, at Hjerre Nissen skulde lade opsætte Kontrakt paa Fæsteforholdet. I Pligt- og Kontributionsregnskabet (hvor hver enkelt Landsbybeboers Afgift er opført) staar der for Aaret 1693 ved Lerskov:

»Heinrich Nissen mit seinem Bruder hat in commission dahin accordiret, dass wenn Ihm a dato 3 Freijheitsjahre zu Erbauen eines Hauses erlassen werden, Er hernach jährlich 32 Rdlr. 28 Sk. davon erlegen wollte«.

Denne Sum svarer til Afgiften paa 2 Otting.

Brødrene byggede nu to Stalde. Men Broderen Peder Nissen kunde ikke klare sig. Da saa oven i Købet hans Gaard brændte, forlod han den overbeskattede Jord og drog til Hoptrup.

Imidlertid toges Hjerre Nissens Sager op til Revision. I Overensstemmelse med en Resolution fra Rentekammeret lagde han 1720 alle 6 Otting ind under een Gaard og skulde deraf svare i Skat og Afgifter en Sum paa 98 Rdlr. 34 Sk. aarlig. Paa samme Betingelser overtoges Gaarden ogsaa af hans Søn Nis Hinrichsen og derefter af dennes Svigersøn Hinrich Jürgensen fra Nybøl, der levede fra 1734—1818.

Som det fremgaar af det foregaaende var Lerskov ingen Selvejgaard, men en Fæstegaard under Staten. Dens Ejere

var derfor lige saa indskrænkede i deres økonomiske Handlefrihed, som Nutidens forgældede Gaardejere er det i Forhold til Kreditinstitutionerne. Hvordan en Statsfæster var stillet, ses af den Bevilling, efter hvilken Kammerherre og Amtmand i Aabenraa og Løgumkloster Amter Joachim Ehrenreich von Behr overdrog Gaarden til ovennævnte Hinrich Jürgensen (14. Juli 1768):

— — —»Thun auch dasselbe hiemit und in Kraft dieses dergestalt und also, dass gedachter Hinrich Jürgensen sothaner Bohof von 6 Otling Feste Erde mit allem Zubehör würdlich annehmen, seit seines Lebens zu seinem besten Besitzen, geniessen und gebrauchen, ohne meinen Consens aber nichts davon verhäuren, versetzen noch verkaufen sollen und mögen«.

Egentlig skulde vi beskæftige os med Tidsrummet 1819—23, thi fra denne Tid stammer de Dokumenter, der har foraarsaget, at denne lille Beretning kom frem, Vidnesbyrd af en saadan Art, at de fører os Historien mærkelig ind paa Livet. Og netop fordi disse Aar i saa meget minder om de Kriseaar, vi nu gennemlever, falder det os saa let at forstaa de Bekymringer, der fyldte Nis Hinrichsens Sind.

I September 1818 døde Hinrich Jürgensen. Som hans ældste Søn havde Nis Hinrichsen første Ret til at overtage Faderens efterladte Fæstegaard. Han fik da ogsaa fra Øvrigheden Opfordring til at lade opsætte en Kontrakt og bekoste samme. Men N. H. undlod at gøre dette, og Grunden hertil meddeler han i en Skrivelse:

»Til Det Høj Kongelige Amt Huus. Høye og Vel-Baarne Herr Kammerherre og Amt-Mand, Naadige Herre!« Med ydmyge Vendinger, men dog i et klart og kraftigt Sprog, fortæller han, at Bekostningen ved Oprettelsen af Kontrakten var meget betydelig for ham — dog var dette en Udgift, som kun skulde udredes een Gang. Den egentlige Aarsag til, at han ikke kunde

forny Fæstekontrakten, var, at Gaardens Afgifter var alt for store. Han vil nu fremstille Sagen for Amtmanden, i Tillid til, at han ogsaa vil vise ham den

»høye Gunst og oprigtige Villie, Som De viser mod enhver Amtets Undersaat, at være dem Behielplice til at Bekomme den Rætt, som dem kand Tilkomme. Og som jeg selv, Deres Ubetydeligste Amts Undersaat, haver haft Prøve paa, Deres Omhylige Omsorg for mig, som jeg har Mærket dermed, at jeg ey skulde Betale Andet, end jeg Tilkom at Betale«.

Lerskov inden Branden i 1846.

I 16 Aar har han, der gaar i sit 54. Aar, passet Gaarden for sin gamle Fader saa godt, at alle kgl. Afgifter hidtil var betalt. Kun Kontribution for 1818 var ubetalt.

» — — — det vil ieg forsikre som en Virkelighed for Deres Høye-Ædle. At Baade jeg, saa og ved denne Omstændighed min dybt Nedslagne Kone, indtet hellere Ønskede, endog hvi ingen Børn have, End at Gaarden befandtes i disse Omstændigheder, at vi kunde antage samme, med den Forhaabning, at kunne have det nød-

tørfelige og Uundværlige. Og i sin Tid Overlade samme igien til En af mine Brødre Børen, for at dem paa vores aldrende dage at faae den Nødvendige Understøttelse. Den er jo fra meget aldrende Fædre vor Arv. Vores Beste Kræfter og muntreste Anstrængelser er ansatt Derpaa«.

Han skildrer derefter hvordan Jorden er bleven dyrket, hvordan de store Skatter i gammel Tid var bleven udredet ved Salg af Tørv fra de righoldige Moser, men at de gode Moser forlængst var tomme, og de daarlige Tørv usælgelige. Han kan altsaa ikke overtage Fæstegaarden med de nu værende Afgifter.

Vi ser af Ansøgningen, at alle Afgifter er betalt indtil 1818, Men nu har Nis Hinrichsen opgivet Ævred. Det er Landbrugs-krisen med dens Stemning af Haabløshed, der ogsaa har grebet denne brave Mand. N. H. var ikke den eneste, der paa denne Tid skrev Ansøgning, Øvrighedskontorerne flød med Ansøgninger, alle med samme Indhold: Vi maa have Afgifterne sat ned. Fra 5. April 1817 har vi en Ansøgning fra Amtsfuldmægtigene (udnævnt af Amtmanden blandt de største Bønder) i Aabenraa Amt, hvori det hedder: — — »stod det i vor magt at bære Byrderne, i Sandhed! vi klagede ikke, vi bærer større Byrder, end vi

*Lerskov Plantage,
der blev tilplantet efter Rentekamrets
Forslag for over 100 Aar siden.*

evner — —«. Og saa følger 9 med fine gotiske Bogstaver tætskrevne Foliosider i et formfuldendt Tysk — men Ansøgningen var ogsaa skrevet af den i sin Landsdels økonomiske Forhold meget interesserede Ø. Løgum-Præst P. Kier. Den fornyedes i 1822, udvidet med historiske Forklaringer og Sammenligninger mellem Landsdelens forskellige Amter, paavissende, hvor uretfærdigt højt Aabenraa og Løgumkloster Amter var sat i Plovtaal og Afgifter.

»Dersom vi, Eders kgl. Majestæts tro, men desværre! under Trykket af Tidsforholdene, af Afgifterne og den Strenghed, hvormed samme inddrives af os, forarmede Undersaatter, — vidste et eller andet Middel eller havde blot den mindste Forhaabning tilbage til at undgaa Fortvivlelsen og den fuldstændige Undergang, da vilde vi ikke have understaaet os i at nærme os Troenen paa en Tid, da endnu vel ogsaa der de Saar bløder, som Følgerne af den for ikke lang Tid siden endte Krig har skaaret. Snarere vilde vi modigt og standhaftigt holde ud med vor elskede Landsfader. Men den frembrydende Fortvivlelse byder os at gøre dette Skridt —«.

De sidste Ord skal ikke forstaaes som en Trusel, men som et Nødraab. Til Ansøgningen er heftet et Tillæg, visende Forholdet mellem Indtægter og Udgifter paa 10 Gaarde i Amtets forskellige Dele, som en Illustration til de forudgaaende lange og indviklede Forklaringer i Ansøgningen. Vi afskriver en af Tavlerne for at belyse Forholdene:

Fra en Gaard i en af de vestligste Landsbyer i Øster Løgum Sogn, som er ansat til 24 Rdlr. 11 Sk. i Rigsdalerskyld eller $\frac{1}{2}$ Plov. Indtægter.

	Efter forrige Middel- Nuværende		
	Priser	Pris	Pris
For 16 Td. Rug	128 Rbdlr.	64 Rbdlr.	30 Rbdlr.
For Boghveden maa der i Stedet købes Byg og Havre			
2 eller 3 Stkr. Ungkvæg	50 »	26 »	20 »
Ca. 80 Pund Smør	18 »	12 »	6 »
Tørv og Kul	30 »	20 »	15 »

Indtægter 226 Rbdlr. 122 Rbdlr. 71 Rbdlr.

Indtægter	226 Rbdlr.	122 Rbdlr.	71 Rbdlr.
Udgifter	160 Rbdlr. 20 Sk.	160 Rbdlr. 20 Sk.	160 Rbdlr. 20 Sk.
Overskud	65 Rbdlr. 76 Sk. ÷	38 Rbdlr. 20 Sk. ÷	89 Rbdlr. 20 Sk.

U d g i f t e r:

Kontribution	19 Rbdlr.	19 Sk.
Pligtpenge	23 »	63 »
Tørvepenge	1 »	32 »
Grund- og Benyttelsesskat	6 »	— »
Rigsbankrente	5 »	60 »
Magasin: ½ Td. Rug, ½ Td. Havre, ¼ Læs Hø, ¼ Læs Halm til Middelpriis	10 »	— »
Kopskat	6 »	38 »

Til den kgl. Kasse ialt 72 Rbdl. 20 Sk.

Amtet, Brand-, Kirke-, Skole-,
Fattigpenge, Jordemoder 28 Rbdlr. — Sk.

Til Kommunen 28 » — »

2 Tjenestekarle 40 Rbdlr. — Sk.

6 Lispund Jern, ½ Td.

Salt, Arbejdsløn 20 » — »

Til Husholdningen 60 » — »

Ialt 160 Rbdlr. 20 Sk.

Saadan saa et Budget ud paa en almindelig Bondegaard i Aabenraa Amt i 1822. De sanime Udgifter, fordi Pengeudgifterne ikke kunde sættes under det opførte Tal, medens Indtægterne faldt med Landbrugsvarernes Pris.

Nis Hinrichsen paa Lerskov kunde heller ikke klare sig i en saadan Tid. I Pinsedagene 1819 frøs Rugen oven i Købet bort og det meste af det andet Korn tillige undtagen Boghveden. »Heldigvis« kostede Rugen dette Aar kun 6 Mark Td., saa at han kunde købe det nødvendige for faa Penge; men den blev ved at falde, i 1822 kostede den 3 Mark. I 1819 skrev Nis Hinrichsen den omtalte Ansøgning. Men det var ikke nok. Ansøg-

ningen skulde ikke stiles til Amtmanden, men til Kongen. Den vilde da blive overgivet til Rentekammeret. Den 11. Marts 1820 indleverede Manden paa Lerskov da en ny Ansøgning, med samme Indhold som foregaaende: uden Nedsættelse af Plovtal og Afgift kan han ikke overtage Gaarden, især da Afgifterne i de sidste Aar er forhøjede. Ansøgningen er skrevet paa Tysk; et Uddrag følger:

»...Bei der grössten Sparsamkeit, Betriebsamkeit und dem höchsten Fleisse, den meine Eltern, Geschwistern und ich stets angewendet haben wir in mehreren Jahren bedeutend zuzetzen müssen, und alle unsere Strebsamkeit und Arbeitsamkeit neben der Einbüsse des Vermögens vergebens wirken sehen.«

Og ikke blot Plovtallet var sat for højt. Jorden paa Lerskov vurderedes til 50 Rdlr. pr. Td., medens den lige saa gode Jord i Ø. Løgum sattes til 25 Rbdlr. og derfor fik mindre Afgifter. Og hvorfor skulde han betale Skat af den store Hede, som mere var en Byrde end en Fordel?

Nu følger der en »Brevveksling« mellem Lerskovmanden og Amtshuset. Mellem Linjerne læser vi Nis Hinrichsens Bekymringer for at skulle forlade Fædrenegaarden, som han dog helst vil bo paa, skønt vi i et Udkast til en Ansøgning læser: »Landmanden vil helst Dyrke det Land, som Belønner hans Umage og Møye«

21. Juli 1820 meddeles det fra Amtshuset, at Rentekammeret ikke har fundet Anledning til at nedsætte Plovtal og Jordvurdering. Derimod skulde N. H. som angivet i Ansøgningen bevise, at udyrkeligt Land var indbefattet i det beskattede Omraade, ogsaa ved den oprindelige Skatteansættelse, og inden 4 Uger skulde han skriftligt meddele, om han vilde tage Gaarden paa de givne Betingelser eller ikke. Hvis ikke, vilde der blive forføjet over den paa anden Maade.

Nu var Nis Hinrichsen klar over, at man virkelig havde i Sinde at jage ham fra Gaarden, dersom man paa nogen Maade

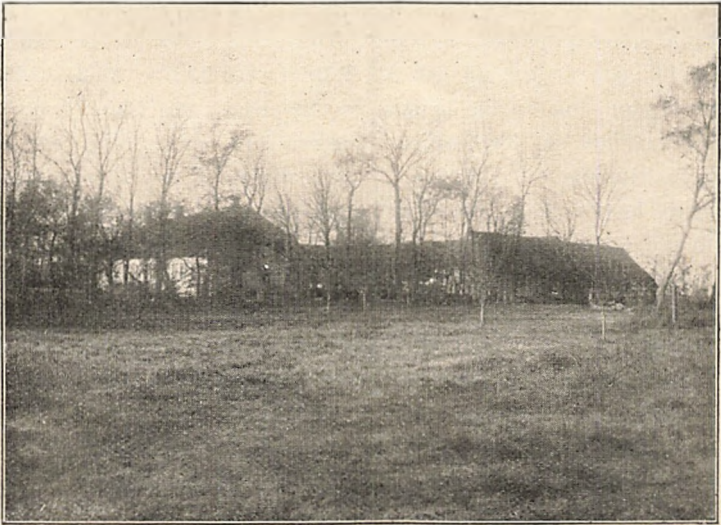
kunde faa mere Fordel af en anden Fæster end ham. Han sendte da Bud efter edsvøren Landmaaler Didrichsen fra Løjt, som i Oktober Maaned opmaalte alle Gaardens Jorder. Han samlede endvidere Materiale til Belysning af Gaardens Stilling i tidligere Tider. Sikkert er dette sket i Samraad med Pastor Kier i Øster Løgum; der ligger paa Lerskov et Udkast til en Ansøgning, hvis Skrift ligner Pastor Kiers; endvidere er selve Ortografien i den Ansøgning, vi nu skal tale om, vidt forskellig fra ovennævnte Skrivelse fra 1819. Udsagnsordene er skrevet med smaa Bogstaver, og Sætningerne er inddelt efter den almindelige Skriveskik; Pastor Kier har rimeligvis rettet Fejlene for ham. Nis Hinrichsen gjorde sig stor Umage, men der stod jo ogsaa meget paa Spil. Resultatet af Anstrengelserne blev »Supplicatum Lerskov 19. Dec. 1820.« Han vilde aabenbart have Arbejdet fra Haanden inden Jul, for at han dog i Julefesten kunde være fri for at tænke paa de pinlige Sager.

I Modsætning til Ansøgningen i Marts er denne skrevet paa Dansk og begynder saadan:

»Uagtet baade min Fader og jeg flere Gange allerunderdanigst og ydmygst have gjort Forestilling angaaende Lerskov«, uden at blive bønhørt, vil han dog atter forsøge, overbevist om, at hans billige og rimelige Begæring vil blive opfyldt, blot den fremstilles klart nok. Han omtaler Opmaalingen og fortsætter: »At jeg gør saadanne Foranstaltninger for denne Gaards Skyld, har imidlertid ikke sin Grund i sammes Værdi eller Behagelighed, hvilket det følgende vil vise, men deri, at jeg som andre ordentlige Bønderfolk, til Landets store Fordeel er saaledes sindet, at jeg nødig forlader en Fædrearv, naar jeg nogenlunde kan besidde den, og deri, at jeg er overbevist om: Det er ingenlunde til Fordeel for Eders Mayestæts Kasse, at jeg forlader den.« —

Nu følger en lang og meget saglig Udredning af Gaardens Forhold, som han har udarbejdet, for i Enkeltheder at bevise, at det »som jeg tilforn i Almindelighed har sagt, er sandt, og

at Gaarden paa ingen Maade han bære de Afgifter, som nu hæfter paa den.«

Lerskov.

Af de næsten 1000 Td. Land, som hører til Gaarden, er kun 160 Ager og Eng, og selv dette Areal giver kun lidet Udbytte, »uagtet jeg tør paastaa, at Jorden behandles vel og at endog Mærgel, hvor det er muligt, anvendes«. Men Rugen giver kun 3 Fold, hvoraf den ene gaar til Udsæd, den anden til Husholdningen, og kun den tredie, 20 Td. Rug, er det Korn, der med Vished kan sælges fra Gaarden. Thi af Boghvede maa der købes mere i onde Aar, end der kan sælges i gode, og Havre, Byg og Hø bruges til Foder til Besætningen: 6 Heste og 40 Stykker Kvæg. Af 16 Køer bruges de 10 til Husholdningen (foruden Manden og Konen 3 Karle, 3 Piger og 2 Drengel!) En Ko giver aarlig 50 Pund Smør, der kan altsaa sælges 300 Pund. Hvad Faarene giver af Uld og Kød, bruges i Husholdningen.

I gamle Dage var det Mosen, der muliggjorde Gaardens Skat-

tebetaling. Fra 1780—1803 eller 1804 var Priserne paa Landbrugsvarer høje, og ogsaa Tørvene betales godt. 4 Brødre og en Søster arbejdede paa Gaarden, og Nis H. gravede sammen med to Brødre Tørv om Sommeren. Og da Familien levede uhyre sparsommeligt, og skønt Afgifterne steg til 170 Rbdlr. 38½ Sk., saa at der ialt gik 300 Rdlr. i rede Penge fra Gaarden, kunde der dog aarlig lægges en 100 Rbdlr. til Side, hvorved der skaffedes en Kapital paa henved 3000 Daler, som udelukkende hidrørte fra Tørvesalg. »At imidlertid saa meget kunde spares, havde ogsaa sin Grund deri, at der til Klæder lidet kun købtes. Huslig Industri klæder den Bondefamilie, som ikke er smittet af Tidens Forfængelighed.« Denne Kapital overlodes Brødrene til at sætte Bo for. Nis Hinrichsen fik den istandsatte Gaard uden Gæld eller Restancer. Men fra den Tid begyndte Vanskelighederne at melde sig. I 1803 indførtes en ny Grundskat, der skulde udredes Folkeløn o. a., og Udgifterne steg til 423 Rigsdaler, som skulde udredes af en aarlig Indtægt paa 426 Rdlr. Der kunde altsaa ikke lægges noget hen til daarlige Tider. Da Danmark fra 1808 indblandedes i Napoleonskrigene, og Kornleverancerne til de udenlandske Hære horte op, begyndte Priserne at falde, særlig efter Fredens Afslutning. Indtægterne faldt til 312 Rbdlr., medens Udgifterne steg til 667 (af de forøgede Afgifter udgjorde Rigsbankrenten for Lerskov 38 Rbdlr.), og der blev et Underskud paa 355 Rbdlr.

»Saaledes forholder sig Indtægt og Udgift paa denne Gaard for nærværende Tid, hvorledes kunde jeg nu fæste den med disse Skatter paa samme, endog med det bedste Haab om Tidernes lykkebringende Forandring. Thi omend alting kom til det Dobbelte af den angivne Pris, saa kunde jeg dog aabenbarlig ikke bestaa. Hverken af Mosen eller af Avlingen kan jeg ved noget Middel vente saadanne Fordele, at jeg kunde være i Stand til at udrede saa store Udgifter«. Den bedste Mose er udgravet, Resten ligger ubekvemt eller er usælgelig, og Avlingen kan

ikke bedres. «Enhver, som kiender den ringe Egn, vil sande dette med mig.»

«Ogsaa dersom Deres Majestæt skulde allernaadigst finde, at der intet kan eftergives derudi, saa nødes jeg allerunderdanigst til at opgive min Fæsterettighed. Jeg haaber derved ej at anses for en Mand, som i nogen Maade forsømmer at vise den dybe Ærefrygt jeg skylder min Konge, men meget mere for en Mand, der i denne allerunderdanigste Forestilling og ydmyge Bøn viser denne Tillid til Dannerkongens bekjendte Retfærdighed og Naade, som Højstsamme stedse udgyder sine Undersaatter.»

Han drister sig saa til i ydmyge Vendinger at fremsætte et Forslag til Nedsættelse af Udgifterne. Hvis Plovtallet nedsættes fra $17\frac{1}{8}$ til 1, og de andre Udgifter tilsvarende, efter en Jordvurdering af 30 Rbdlr. pr. Td. i Stedet for 50, saadan at der ialt i Afgifter skal udredes 166 Rbdlr. 29 Sk., da vil han fæste den. »Eller om det ikke kan antages, da at foranledige, at mig mine Bygninger og hvad mere min Ejendom paa Gaarden er, udbetales og jeg befries for at fæste og drive denne Gaard«.

Lerskov.

Tegning af Holger Nielsen 1932.

Ansøgningen blev indsendt til Kongen, d. v. s. Rentekammeret, og Nis Hinrichsen har nu Ro et Aars Tid. Først 8. Oktober 1821 fik Sognefoged P. Lundberg i Øster Løgum Opfordring til at meddele Manden paa Lerskov, at den kongelige Landkommission havde faaet Befaling til gennem Justitsraad Otte at undersøge Ejendommen, og N. H. skulde være ham behjælpelig dermed. Justitsraad Ottes Erklæring maa ikke have været særlig gunstig, for den 27. Marts 1822 faar Hinrichsen en Skrivelse fra Amtshuset med den Meddelelse, at Rentekammeret

har erklæret ikke at kunne nedsætte Afgifterne og N. H. skal inden 4 Uger erklære, om han vil fæste Gaarden paa de gamle Betingelser. Hvis ikke, vil Amtshuset anordne offentlig Salg, og N. H. vil faa Erstatning for det, der tilhørte ham (Bygningerne tilhørte Fæsteren) efter at Restancerne var betalt. I April afgav N. H. den ønskede Erklæring: ».... jeg kan og vil paa ingen Maade tiltræde Fæsten af Gaarden Leerskov med de Udgifter og Byrder, som for nærværende Tid hæfter derpaa.«^{*)}

Nis Hinrichsen synes nu at betragte Sagen som afgjort. Thi han beder samtidig om, at Restancerne fra Tiden efter Faderens Død maa fradrages i Erstatningen for Bygningerne. Men ikke engang det indrømmes ham. Rentekammeret befaler (11. Juni 1822) at Gaarden offentlig skal sælges, og den forrige Fæsters Erstatning derefter bestemmes. Men Restancerne kan ikke fradrages i Erstatningen. Ubetalte Afgifter til ult. 1820, altsaa for to Aar, skal betales straks, »oder werden durch Zwangsmittel beyzutreiben werden, wogegen dem Supplicanten für das zuletzt verflossene Jahr 1821 hierdurch Dilation bis Martini d. J. gegeben wird«. Men nu synes de lokale Embedsmænd, at Rentekammeret farer lovlig strengt frem. Paa Amtshusets Opfordring giver dette den 2. Juli saa

^{*)} Af Indholdsfortegnelsen over Kammerherre Stemanns Arkiv ses, at en Løjtnant Martensen to Gange i 1822 og 1823 forgæves har indgivet Ansøgning om at faa Lerskov overdraget i Forvaltning eller som Eje, uden at Familien paa Lerskov har anet noget derom. Desværre findes Pakken ikke i Arkivet, saa jeg har ikke kunnet faa oplyst de nærmere Omstændigheder ved Sagen. Men Rentekammeret har altsaa ikke villet overlade ham Gaarden. Ogsaa af andre Tidsdokumenter fremgaar det, at Rentekammerets Strenghed for en stor Del var Politik: gennem Trusler med Tvangsforanstaltninger at skræmme Bønderne til at betale Skatten, naar de paa nogen Maade kunde. Centraladministrationen har paa samme Tid haft Forstaaelsen af Bøndernes vanskelige Kaar og nedarvede Uvilje mod Skattebetaling.

Hienstand med samtlige Restancer til Salgsdagen (Mortensdag).

Desværre har jeg ikke fundet private Breve som kunde give Oplysning om N. H.s Sindsstemning i denne Tid. Men han har vel nu i saa lang Tid været vant til den Tanke, at han skulde forlade Gaarden, at Harmen er forvandlet til Resignation. Da faar han atter nyt Haab. Til Mortensdag var der anordnet Auktion, men der meldte sig ingen Købere! Der blev imidlertid bestemt en anden Dag i det Haab, at der saa skulde komme Købere. Der ligger en Afskrift, rimeligvis af et Brev, som jeg ikke har kunnet kontrollere, men da den synes rigtig nok, gengives den her:

»1 Dag den 23. Dec. 1822 er anden Gang Gaarden Leer-skov paa Auktion og vil jeg ønske det maa gaa lige som forrige Gang, paa det Rentekammeret maa nødes til at nedsætte Skatterne. Thi formedelst Skatternes Størrel-

*Lerskov,
den udplyttede Gaard, med dens nuværende
Eier, Rasmus Callesen.*

se er Bonden fortrykt og maa miste al sin Ejendom, hvis det vedbliver. Derfor aflæstes ogsaa 3. September Advent om 6 Bønder i Hostrup (Nr. Hostrup havde 7 Gaarde) som med nærværende Omstændigheder opgave deres Gaarde til Concours«.

Det gik, som Skriveren haabede: Der meldte sig ingen Købere. Men alligevel vil Rentekammeret endnu ikke bøje sig. Den 21. Maj 1823 befaler det Amtmanden at meddele N. H., 1. at han skal nedbryde sine Bygninger og forføje sig fra Gaarden inden Mortensdag, 2. at han intet maa foretage sig i Retning af Markarbejde paa Gaarden, 3. at Kollegiet (dvs. Rentekammeret) har givet Befaling til snarligst Inddrivning af Skat-

terne for 1819 og 20. Men N. H. havde slet ikke i Sinde at bryde sine Bygninger ned. Jeg har ingen førstehaands Kilder til at belyse de følgende Begivenheder, men det gik til omtrænt paa følgende Maade: Nis Hinrichsen klagede atter, denne Gang over Rentekammerets Fremgangsmaade. Han fik udvirket, at Kammerherre Krogh besaa Gaarden og Jorderne, og efter de forudgaaende Begivenheder syntes Rentekammeret nu mere villigt til at gaa med paa et Kompromis. Nis Hinrichsen blev opfordret til at erklære, om han vilde afstaa 400 Td. af den daarligste Jord til en Naaletræsplantage og overtage Opsynet med samme, og hvor meget han fordrede i Godtgørelse derfor. Godtgørelsen vilde blive fradraget i de aarlige Afgifter.

Nu var man kommet til et rimeligt Forhandlingsgrundlag. I fire Aar havde Nis Hinrichsen dyrket sin Jord uden at vide, om han kunde faa Lov til at beholde den. Hele Tiden havde han været overbevist om, at han havde Retten paa sin Side. En Undersaat skulde ikke betale Staten mere, end ham »tilkom at betale«.

Først 1826 blev Kontrakten over de nye Fæstebetingelser endelig vedtaget. Plovtallet nedsattes efter denne fra $1\frac{7}{8}$ til 1, de andre derefter beregnede Afgifter i et lignende Forhold, idet der ogsaa blev taget i Betragtning, at 400 Tdr. Hede afstodes til Naaletræsanlæg, som N. H. skulde have Tilsynet med. Angaaende Restancerne skulde Afgifterne for 1819—21 betales efter de gamle Betingelser, men derefter efter den nye Fæste-kontrakt.

Nis Hinrichsen fik aldrig i sin Tid alle Restancer betalt, han havde Ord for at være mere godgørende, end hans økonomiske Omstændigheder egentlig tillod ham det. Maaske blev han ogsaa en Smule magelig af sig paa sine ældre Aar. Der fortælles, at han i sin Ungdom med Hænderne kunde omspænde sin Midje, medens han i ældre Aar næppe kunde naa at folde Hænderne over Borgmestermaven. Han adopterede sin Brodersøn Rasmus Callesen fra Kassø, og det synes, at han i nogen

Grad har haft Fordel af denne Velgerning, thi Broderen hjalp ham saa godt med Penge, at hans Kone engang udbrod: Hvad Kassø kan erhverve, det kan Leerskov fordærve. Først Rasmus Callesen lykkedes det med stor Dygtighed at bringe Orden i Gaardens økonomiske Sager.

Nis Hinrichsens Historie er kun et enkelt Eksempel paa den Kamp, danske Bønder saa ofte har udkæmpet ned gennem Tiderne: »at Bekomme dend Rætt, som dem kand Tilkomme«. At dele Ret og Skel til alle Sider var et Princip, som de holdt saa fast ved, at Retfærdsfølelsen ofte ikke blev andet end en Karrikatur.

Skyttegravs-Digte.

Ved **H. R.**

Nedenfor gengives nogle af Digtene, som sønderjydske Soldater skrev hjem fra Fronten. De fleste af dem er vel kun Udtryk for Øjeblikkets Stemning, men de fortjener at gemmes og genopfriskes som smaa Minder om den tunge Tid og de Tanker, den kaldte frem hos sønderjydske Ungdom i Fronten eller paa Rejse til og fra Orlov.

Paaskemorgen i Skyttegravnen.

En ukendt sønderjydske Soldat sendte i April 1915 et Digt hjem, han havde skrevet under Indtrykket af den første Paaske, han fejrede i en Skyttegrav i Frankrig:

Nattens tavse Mørke langsomt viger
fra Oisedalen som et Flor....

Han fortæller om Kammeraterne, der hviler sig Paaskemorgen, trætte efter den nyligt overstaede Kamp, og hans Tanker gaar derfra hjem til Hjemmet:

Hvis som Lærken jeg min Frihed ejed'
overalt i Marker og paa Eng,
fluks som Tanken fandt jeg fjerne Veje
hjem til Dig, mit kære skønne Hjem.

Fra Galicien

sendte en Soldat følgende lille Vers:

Hver Gang sig Natten sænker,
tindrer en Stjerne frem;
ført af dens Lys vi tænker
fro paa vort kære Hjem.

Jævne, stilfærdige Ord, uden stor poetisk Begavelse, men det er et karakteristisk Træk, der Gang paa Gang kommer igen, — Tankerne paa Hjemmet. Det samme kommer til Udtryk i Johannes Reiffs Vers:*)

Aften i Ingenmandsland.

Landet mellem Linierne
ligger stille hen:
Poplen mellem Pinierne
er min fuldtro Ven,

hvisker mig i Ørene
om Hjemmet langt mod Nord,
om Sang og Sagn fra Rørene
derude ved vor Fjord,

hvor Baaden gled og gyngede.
naar alle var i Seng,
og bar alt det, som tyngede
mig længselsfyldte Dreng. — —

Nu staar jeg her og venter:
i fremmed Land en fremmed Fyr
og ved: jeg aldrig henter
mer hjem mit Eventyr.

Min Mor.

Naar vi var hjemme — min Bror og jeg,
glemte vi Flanderns Nætter hos dig.
Du tog os stille ind til dit Bryst,
Verden omkring os blev rolig og tyst.

*) Offentliggjort i Reiffs »Sange fra Ingenmandsland«.

Naar Dagene — alle de syv — var forbi,
sang vore Hjerter din Melodi

— — —

Jeg kom tilbage en Efteraarsdag.
Da stod du selv i det haardeste Slag.
Fjernt du skued en Verdens Skred:
min Bror gik under ved Marnes Bred.

Alle Rædsler fra fire Aar
laa nu som Sne i dit bløde Haar.
Alle Smerter fra Sjælens Bund
skrev deres haarde Træk om din Mund.
I dine Øjnes sitrende Glans
saa jeg en Moders Tornekrans.
Og jeg forstod, min stille Mor:
du drog i Krig for mig og min Bror.

Paa Orlov.

I Hejmdal stod en Dag et Digt »Paa Orlov« under Mærket
»N.« (Professor N. Nielsen, København):

Farvel mit Hjem-i den stille-By,
Tak, Far og Mor, for de korte Dage.
Nu kalder Pligten mig bort paany
— mon Freden gi'r mig engang tilbage?
Hvis nu det sidste Farvel, det gjaldt,
da Tak for alt!

Farvel mit Folk mellem Aa og Fjord,
dit Blod endnu i min Aare rinder.
Hvor langt jeg føres omkring paa Jord,
jeg ved, din Lige jeg aldrig finder.
Engang jeg freder din gamle Gaard,
hvis jeg det naar.

Farvel mit Als, som jeg har saa kær,
mit Fødeland med de fagre Bøge!
Tit vil min Tanke paa lønlig Færd
fra fjerne Lande din Kyst opsøge
og aande Skovens og Markens Fred
ved Bæltets Bred.

Mens bort jeg kaldes herfra igen,
helt ret jeg kender, hvad jeg forladér:
Min Brud, som blev mig en fuldtro Ven,
min Bror og Søster, min Moder og Fader.
Jeg favner eder ved Vejens Skel, —
Farvel, Farvel!

I det Fremmede.

J. B. sendte i 1915 følgende lille Vers hjem, dateret »I Nærheden af Noyon 2. Februar«:

En Vinteraften jeg ensom stod
og kærlig mod Nordøst jeg skued',
ved Tanken paa dem, jeg der forlod,
min Kind og mit Hjerte lued'!

I Vest sank Solen højrød ned,
brat svandt deres sidste Pile,
og Mørket kom med raske Fjed
og manede alle til Hvile.

Godnat, I kære i Nordøst,
Jer gælder min sidste Tanke.
Snart sløver Sønnen Tankens Røst.
Da er jeg hos Eder i Drømme.

Fra Krigen i Vest.

En fremtrædende Vestslesviger skrev fra Fronten bl. a. følgende Vers, som giver et levende Indtryk af de skiftende Stemninger:

Granaten.

Der rører sig næppe en Vind
i Sensomrens bagende Hede;
fuldmoden er Markernes Hvede
og rødgul er Æblernes Kind.

Jeg blunder i Kornmarkens Rand,
jeg ligger og soles i Hvile,
jeg glemmer de Hundrede Mile
og drømmer om Vesterhavs Strand.

Da piber et langtrukket Fløjt,
en Kugle der suser højt oppe,
det rasler i Træernes Toppe,
Sprængningen genlyder højt.

Se, Bøgen oprives med Rod,
det er, som brister al Sansen,
men selv midt i Helvedesdansen
jeg mærker pulsere mit Blod.

Hvor nys Granaten den brast,
en Støvsy nu gullighvid knejser,
og Døden sig truende rejser —
jeg fjæler mit Liv i en Hast.

17. 9. 1915.

Træt.

Tungt er mit Sind, men Vejen lys,
den glimter efter Regn i Væde,
og den kan hjælpe mig fra Krigens Gys,
naar ellers kun jeg véd at græde.

Jeg gaar i Flanderns mørke Nat,
som jeg har gaaet saa mange Gange,
jeg gaar, til jeg blir træt og mat
og Nattens Timer ikke mer er mange.

Jeg gaar ved Nat den lyse Vej,
jeg vandrer kun for Fred at finde;
thi Nattens Timer bringer Søvnens ej,
den skræmmes bort af Rædslers Minde.

Jeg søger Træthed for min Fod
og Søvn i Glæmsel uden Drømme,
derfor jeg vandrer Vejen lys og god,
til jeg er træt og Fødderne er ømme.

16. 2. 1916.

Mod.

~~Jeg var slet ikke bange for mit Liv,~~
men altid for at blive skudt til Skamme,
jeg stod i Kugleregnet og Fare stolt og stiv,
som kunde ingenting mit Hjerte ramme.

Jeg voved Livet kækt paa mangt et Eventyr,
gik ej af Vejen, hvor jeg kunde nytte,
jeg bragte Hjælpen til saa mangen stakkels Fyr
og aldrig lod af Faren mig forknytte.

Paa Flanderns Slette og ved Aisnens travle Flod,
ved Nat og Dag jeg færdedes i Fare,
og stadig oprejst stod mit unge Mod,
men Modet svandt, og jeg er som en Hare.

Mit Mod svandt bort, og Rædsel blev tilbage,
— en Splint mig traf, et Hulrum knækked' som et Siv:
jeg ryster, græder, ræd ved Nat og alle Dage,
jeg er saa hange, bange for mit Liv.

5. 3. 1918.

Th.

Et Brudstykke af et Brev.

Efterfølgende Brudstykke af et Brev drager Mindet frem om de Kaar, der under det tyske Styre blev budt den danske Befolkning. Brevet er skrevet af Laust Arnums Hustru til Sønnen, Boghandler Jens Arnum. Den omtalte Retssag, som det danske Dyrskue i Flensborg gav Anledning til, med Forhør og Husundersøgelser, som Brevet fortæller om, endte ved Landretten i Flensborg med Frifindelse.

Bovlund, 26. Sept. 1885.

..... Du kan ellers tro Tyskerne raser i denne Tid her hjemme. Sidste Onsdag var de rundt omkring hos alle Formænd for de syv danske Landboforeninger og gennemsaa deres Papirer, om der ikke var noget om Politik, som var bleven drøftet ved Dyrskuet i Flensborg. Vi havde nylig spist Mellemmad forleden, jeg sad i god Tro og spandt, da H. Hansen kom ind til os, han havde været i Agerskov, og fortalte at vi kunde vente Fremmede. Det var galt fat i Agerskov, Øvrigheden var hos Thomas Høier og saa alle hans Papirer efter, og der var to Gendarmer med. Det var vist Den nordslesvigske Landboforening, som de vilde til Livs. Just som han havde sagt dette, bankede det paa Døren, og ind kom en Assessor og

2 Skrivere og en »Gerichtsvollzieher«. Jeg ved ikke, om det er ganske rigtigt, men 4 Karle var der og en stor Hund, og den sidste havde Klæder paa næsten som en Politi.

Saa sagde Assessoren til mig, om jeg ikke vilde komme med ham, han vilde tale alene med mig. Du kan tro, at Blodet fo'r mig til Hovedet. Vi gik saa ind i den røde Stue, og saa sagde han, at han var udsendt fra Landraaden i Haderslev, og skulde se min Mands Papirer efter. Det var dog kedeligt, svarede jeg, thi min Mand var ikke hjemme, han var paa Jagt i Gestrup, og han havde sine Nøgler med. Dertil sagde han, om vi saa ikke kunde faa Bud efter ham saasnt som muligt. Jeg fik saa Peter hentet fra Marken og ham afsted paa Hingsten »Thor«. Der var hverken Karle eller Heste hjemme.

Saa spurgte de igen, om jeg vilde lukke op. Jeg svarede, at jeg jo ingen Nøgler havde, men saa maatte jeg tage andre Nøgler og prøve, og der traf det sig, at den første lukkede Skrivebordet op.

Saa gav de sig til at se alle Papirer efter, og det varede ti Kl. 9 Aften. Laust kom hjem Kl. 6½. De saa ogsaa Skatollet efter og vort Jern-Skrin, og de tog 21 Breve med. Din Faader var i Forhør næste Dag, og Mølleren [J. Fausbøl, Branderup Mølle?] for en Tale i Flensborg, og ligeledes Thomas Høier.

En Krigers Hjertesuk fra Rusland.

Ved Juletid 1915 sendte N. Hansen fra Egersund følgende lille Hjertesuk hjem fra Ruslands Snemarker:

Da der her er daarligt at faa
J. P. Junggreens Skipperskraa,
sender jeg Bud til Aabenraa,
for mit Ønske at opnaa.
Godt Nytaar!

Badeetablissementet „Frederikslyst“ ved Aabenraa.

**En Skildring af Fysikus A. W. Neubers Forsøg paa
at gøre Aabenraa til et internationalt Søbadested.**

Af **Carl E. Johnsen.**

I den første Fjerdedel af forrige Aarhundrede, nærmere bestemt i de første Aar efter 1818, gjorde en Kreds af Aabenraa-Borgere en bemærkelsesværdig Indsats for at støtte Byens Erhvervsliv. Man saa, at der ved forskellige Kystbyer rejstes Badeetablissementer, som blev søgt af mange Mennesker, og da Aabenraa ejede gode naturlige Betingelser, en udmærket Badestrand, sunde klimatiske Forhold og en overordentlig skøn Omegn, fandt man, at disse gunstige Forhold burde udnyttes. Alt talte for, at et Forsøg paa at gøre Aabenraa til et Søbadested, maatte krones med Held. Troen paa denne Mulighed var saa stærk, at man vovede sig i Kast med et efter Aabenraa-Forhold meget stort og kostbart Projekt, idet man opførte et flot »Selskabshus«, byggede Badeanstalt, købte Badevogne o. s. v. I nogle faa Aar levede Borgerne i Aabenraa paa Drømmen om en straalende Fremtid for Byen som et berømt og mondænt Østersøbad, men hurtigt, altfor hurtigt, blev Storhedsdrømmen knust.

Den interessante og bevægede Periode i Aabenraa Bys Historie er uløseligt knyttet til Navnene »Frederikslyst« og Fysikus A. W. Neuber, der var Sjælen i Foretagendet.

Fysikus Neuber.

En initiativrig og med mange Talenter udstyret Mand.

Det var en ejendommelig og højst særpræget Personlighed, der var Fader til Planerne om at gøre Aabenraa til

et Badested. Fysikus August Wilhelm Neuber var Tysker. Han var født den 3. Marts 1781 i Gross Salza i preussisk Sachsen. I 1805 tog han til Kiel for at studere Medicin. Her kom han under Indflydelse af Professor Reinhold ved det filosofiske Fakultet, og herfra stammer uden Tvivl den filosofiske Interesse og det stærkt rationalistiske Drag, der gik gennem hans Væsen.¹⁾ Efter at han i 1809 var promoveret til Dr. med. i Kiel, slog han sig ned i Aabenraa, hvor han 1811 fik Embedet som Fysikus.

*Dr. A. W. Neuber
„Frederikslust“s Skaber.*

Den nye Læge forstod hurtigt at gøre sig bemærket. Han var en livsglad og ualmindelig initiativrig Mand, udrustet med fremragende Talenter som Selskabsmand og i Besiddelse af en sjælden Evne til at vinde Mennesker for sine Ideer. Dr. Neuber, der var gift med en Datterdatter af den tyske Digter Wieland, blev meget snart det selskabelige Midtpunkt i Aabenraa, hvor de nationale Modsætninger endnu ikke var trukket saa skarpt op.

Dr. Neuber tilegner Kong Frederik VI. sin første Digtsamling.

I de første Aar lagde Dr. Neuber en iøjnefaldende Loyalitet for Dagen overfor det danske Kongehus. Han var

¹⁾ Rud. Bülck: »A. W. Neuber« i »Die Heimat«, Marts 1930.

en udmærket Lejlighedsdigter, og det fremhævedes som et Bevis paa hans undersaatlige Troskab, at han i 1822 tilegnede Kong Frederik VI. sin første Digtsamling. Hans første Værk var et allegorisk Drama »Dania«, som han offentliggjorde i sin Studentertid og tilegnede Kronprinsregenten, den senere Kong Frederik VI. paa dennes Fødselsdag i 1806. Skumlere paastod, det var for at faa Indfødsret.²⁾ I Tidens Løb udgav han flere Bind Digte og adskillige andre Publikationer, lærde og ulærde Afhandlinger i Snesevis. Kun et af hans Digte overlever ham, nemlig hans »Lied von der Schlei.« Den blev første Gang offentliggjort i »Lyna« i Haderslev (Nr. 18, Aargang 1841). Det hedder i Digtet, som tydelig har Nic. Beckers Rhinsang til Forbillede:

Sie sollen es nicht haben,
Das heilige Land der Schlei!

Særlig bemærkelsesværdig er imidlertid kun Slutningen:

Der König hat's geschrieben,
Zum Herzog drob erwählt.
Se schölln tosammen blieben
Op ewig ungedeelt!

I disse Linjer mener den tyske Historiker Rud. Bü l c k at have fundet Oprindelsen til Slagordet: »Up ewig ungedeelt!«³⁾

Fra Dr. Neubers loyale Periode hidrører et Digt, hvori han om Danmark siger følgende:

Und ob es Sprach' und Sitt' auch trennt,
innig vereine der Jubelgesang
Dänemarks Völker beim Becherklang!

²⁾ P. Lauridsen: »Da Sønderjylland vaagnede.« 2. Bd. S. 41.

³⁾ Bü l c k: »Up ewig ungedeelt. Entstehungsgesch. eines pol. Schlagworts«. Kiel 1928. S. 19.

I 1836 blev Fysikatet taget fra Dr. Neuber paa Grund af Embedsforseelser. Det drejede sig om Bestiktelser ved Sessionerne.⁴ Dr. Neuber hævdede selv, at han kun havde gjort, hvad der var Skik og Brug, da han overtog Embedet. Da plejede Amtslægerne nemlig at tage en Godtgørelse for at undersøge Reservisterne, og da Neuber, trods Forespørgsler hos Myndighederne, ikke havde faaet noget Svar paa, hvorledes han skulde forholde sig, havde han fortsat den gamle Praksis.⁵) Denne Begivenhed foranledigede, at Dr. Neuber Resten af sit Liv nærede fjendtlige Følelser overfor Danmark. I Efteraaret 1840 indsendte han et Andragende om Tilladelse til at udgive et tysk Blad i Aabenraa — Hans Kopperholdt, der udgav »Allg. Wochenblatt«, havde mistet sit Privilegium som Følge af for stærk Liberalisme — men Andragendet blev nægtet, bl. a. fordi Kancelliet fandt det betænkeligt at gøre en Mand til Redaktør, som man havde maattet fradømme Fysikatet paa Grund af Embedsforseelse.

Blandt Dr. Neubers talrige Publikationer var ogsaa et Skrift, der udkom 1840: »Der Name Apenrade«, i Anledning af en Fejde, som paa den Tid førtes mellem Professorerne Chr. Flor og Chr. Paulsen paa den ene Side og særlig Dr. Neuber paa den anden Side, om Byens Navn var Aabenraa eller Apenrade.

Det var denne Mand, der med sin aldrig hvilende Foretagsomhedstrang kastede sig ind i Arbejdet for at skabe et Søbadested ved Aabenraa.

Dr. Neuber bygger et Badehus til Anvendelse for sine Patienter.

Straks ved sin Ankomst til Aabenraa var Dr. Neuber blevet betaget af Byens idylliske Beliggenhed og Egnens

⁴) P. Lauridsen: »Da Sønderj. vaagnede.« 2. Bd. S. 41.

⁵) Bülck: »A. W. Neuber« i »Die Heimat« Marts 1930.

skønne og storslaaede Natur. Han kom til den Opfattelse, at Aabenraa havde talrige Betingelser for at blive et første Klasses Bad. I sin egen Praksis tog han snart Søbade i Anvendelse overfor sine Patienter. Ved Venners og Velynderes Hjælp fik han i 1813 bygget et Badehus ved den yderste Ende af den daværende Skibbro. Det bestod kun af et paa Vandet svømmende Hus med to Badeværelser, det ene til kolde og det andet til varme Bade. Det første Aar blev det foruden af Dr. Neubers Patienter kun benyttet af den Vennekreds, der havde ydet Penge til Opførelsen, men i de følgende Aar badede ikke alene en Del af Borgerne i Aabenraa fra Badehuset, men ogsaa Folk fra Omegnen, og opmuntret heraf foretog Dr. Neuber Skridt til en Udvidelse, idet han i 1818 — for sine egne Penge — byggede et stort, nyt Badehus ved Enden af Skibbroen. Det bestod af fire temmelig rummelige Værelser og var forsynet med alle de Bekvemmeligheder, man med Rimelighed kunde forlange. Det gamle Badehus indrettede Dr. Neuber til Svovl- og Staalbade.^{o)} Under dette Arbejde tog hans Plan om at gøre Aabenraa til et veritabelt Badested mere og mere fast Form.

Det var en glimrende Idé, men til dens Virkeliggørelse og til Foretagendets fortsatte heldige Drift krævedes flere Penge, end der dengang kunde skaffes. Driftskapitalen skulde nemlig nødvendigvis være saa stor, at Ledelsen ved dens Hjælp kunde holde Virksomheden oppe, indtil den havde indarbejdet sig i det inden- og udenlandske Publikums Bevidsthed, ligesom man skulde kunne byde Badegæsterne de samme Behageligheder som de ved andre Byer opdukkende Badesteder. Den Konkurrence, man i Aabenraa særlig maatte regne med, satte ind fra de

^{o)} A. W. Neuber: »Beobachtungen über die Wirksamkeit des Apenrader Seebades.« Slesvig, 1822.

nyoprettede Badesteder paa Føhr og ved den tyske Østersøkyst.

Et gammelt samtidigt Billede, der viser „Frederikslyst“s Beliggenhed samt Pavillonen og Badehusene ved Skibbroen. Billedet med de mange Sejlskibe, som alle bærer Dannebrog, giver et udmærket Indtryk af Aabenraa som Hanneby for over 100 Aar siden.

Det store Projekt.

Dr. Neubers Plan gik ud paa at bygge bl. a. et fast Badehus og et Selskabshus.

Dr. Neuber var den rette Mand til at sætte et saadant Foretagende i Scene, og naar det ikke fik nogen lang Levetid, er Skylden ikke hans. I en Aarrække ofrede han ikke alene sin Tid, men ogsaa betydelige Pengemidler af egen Lomme paa Badestedet. Ganske vist har Arbejdet vel nok bragt ham megen Glæde, men tillige bragte det ham dog den store og afgørende Skuffelse, at Aabenraa ikke besad

den tilstrækkelige Tiltrækningskraft. Det var ikke muligt at drage Badegæster til Aabenraa i saa stort Tal, at det Badeetablissement, han skabte, i Længden kunde oprettholdes.

Under Udfoldelse af alle sine vindende Egenskaber gik Dr. Neuber i Gang med at hverve Velyndere for sin Plan: Han bearbejdede Borgmesteren, Magistraten, Byens vel-situerede Borgere og iøvrigt Landets mest fremtrædende Mænd og Kvinder, hvem han mundtligt eller skriftligt forelagde sit Projekt. Det gik ud paa, at Badeanstalten skulde udvides, idet der bl. a. skulde bygges et større fast Badehus, ligesom der skulde anskaffes Badevogne, som Badegæsterne fra Stranden kunde køre ud i Vandet. Desuden omfattede Planen Opførelsen af et stort moderne Selskabshus (Gesellschafts- und Ballhaus) med en Sidebygning. Paa det Areal, hvor Selskabshuset skulde opføres, maatte der være saa megen Plads, at der kunde skabes et Park- eller Haveanlæg. Dr. Neuber havde udpeget den Plads foran Jørgensgaard Skov, der skraaner nedad mod Havnen, som bedst egnet til Formaalet, og Byraadet gav ham ogsaa Løfte om Pladsen.

Frederik VI. interesseres for Projektet.

I 1817 sendte Dr. Neuber en Redegørelse for Projektet til Frederik VI. med Anmodning om Hjælp. Da Kongen det næste Aar gæstede Amtmand v. S t e m a n n, der selv var meget gunstigt stemt for Dr. Neubers Planer, lykkedes det Amtmanden at gøre Kongen interesseret i Foretagendet. Frederik VI. besigtigede Badeanstalten, og da det var øjensyn'igt, at Kongen følte sig tiltalt af Planen, fik Dr. Neuber Mod til at indsende et nyt Andragende, Dette resulterede i, at Kongen den 13. November 1818 bevilgede en Sum paa 2000 Rbdlr. Kongens Gave var ledsaget af en Bemærkning

om, at Majestæten overlod det til Ledelsen ved Aktietegning eller paa anden Maade at skaffe det manglende Beløb.⁷⁾

Det var ikke Smaating, der manglede. Efter Dr. Neubers Overslag vilde der, hvis man skulde skabe en virkelig Landsbadeanstalt, fordres en Sum paa ca. 24,000—32,000 Rbdlr. Sølv, hvilket dengang var en stor Kapital, men Dr. Neuber gik fortrøstningsfuldt i Lag med Forsøg paa at faa Beløbet rejst.

Paa det Tidspunkt, da Kongens Gave indtraf, havde Dr. Neuber faaet stiftet et Aktieselskab »Frederikslyst Søbad« — opkaldt efter Kongen — og som Medlemmer af Direktionen stod Borgmester Justitsraad Schow, Dr. Neuber, Senatorerne Købmændene Hermann Frees og J. Lorenzen samt Byraadsmedlemmerne Habelien og Fr. Andresen. Den egentlige Leder var selvfølgelig Dr. Neuber. Ved Aktietegning i Aabenraa var skaffet 2400 Rbdlr., hvortil kom Kongens Bidrag paa 2000 Rbdlr. Der manglede altsaa, hvis Byggesummen sattes til 32,000, endnu 27,600 Rbdlr., som skulde tilvejebringes ved Aktietegning i det øvrige Land. Der blev udbudt hele (160 Rbdlr.) og halve Aktier (80 Rbdlr.). Der skulde endnu tegnes 172 hele Aktier, og de interesserede tog fat paa Aktietegningen. Badedirektionen, hvis Formand var Justitsraad, Borgmester Schow, udarbejdede en Subskriptionsplan, som Dronningens Livlæge, Etatsraad Dr. J. D. Brandis medgav en varm anbefaling. Trods alt viste det sig alligevel meget vanskeligt at tegne det nødvendige Antal Aktier.

Bestyrelsen maa slaa af paa Kravene.

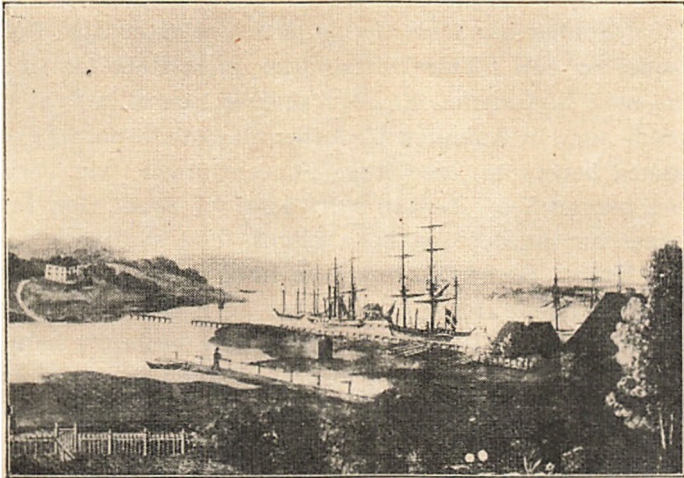
Den første Generalforsamling i »Frederikslyst Søbad« fandt Sted den 2. Marts 1819, og den Dato paabegyndtes

⁷⁾ Aktsamling vedr. »Frederikslyst« i Det sønderj. Landsarkiv i Aabenraa

Selskabets Forhandlingsprotokol. Ved denne Lejlighed drøftede man særlig Opførelsen af Selskabshuset. Den 1. April s. A. holdtes det næste Møde, hvor man gennemgik de udarbejdede Rids og Overslag, og Senator Lorenzen fik til Opgave at foretage et nøje Gennemsyn af Overslagene. Disse viste sig hurtigt at være for dyre, og af den foreliggende Aktsamling kan man se, at Bestyrelsen stadig har maattet slaa af paa Kravene og bestræbe sig for at faa billigere Tilbud frem. Endelig den 16. April overdrog Bestyrelsen Murer- og Tømrerarbejdet til Bygmester P. C a l l e s e n. Snedkermestrene M a r t i n og Jørgen T h a y s e n og Niels Jørgen B e c k e r fik Snedkerarbejdet, Smedemester Joachim T y r o l l Smedearbejdet, medens Augustus K o c h fik overdraget Tilsynet med Arbejdet, som blev paabegyndt inden nogen af Aktionærerne havde indbetalt den Sum, de havde tegnet sig for. Først ved Slutningen af Aaret 1819, da Selskabshuset var bygget godt halvt færdigt ved Hjælp af Forskud, som Direktionen havde ydet, begyndte man at indkræve Aktiebeløbene. Desuden henvendte man sig til de Personer, som havde givet Løfte om at tage en Aktie. Nu maatte Dr. Neuber imidlertid gøre den bitre Erfaring, at Underskrifter ikke overalt betød rede Penge, ligesom Løfter ikke alle Steder var ensbetydende med virkelige Underskrifter. Man fik nemlig ikke alene ingen nye Bidrag, men maatte ogsaa give Afkald paa Penge fra Folk, der havde tegnet sig som Aktionærer, skriver Dr. Neuber i sine »Beobachtungen«.

Ved et Møde den 14. Juni 1819 oplystes det, at de 15 første Aktienumre var leveret til København. Af disse havde Dronning Marie Sofie Frederikke faaet 3. Aktienumrene 16—29 var leveret til Altona. Foretagendet led dog vedblivende under Pengeknaphed. Direktionen rettede derfor i 1819 en Bøn til Kongen om at yde et rentefrit Laan paa 4000

Rbdlt. i 10 Aar. Laanet blev bevilget, men man opnaede ikke Rentefrihed.

Fra „Frederikslyst“ har der, som det fremgaar af denne Tegning, været en prægtig Udsigt over Aabenraa Havn og Fjord. Midt i Billedet ses de to lange Skibbroer, i Forgrunden en Reberbane og til Venstre „Kilen“.

Det er fornemme Navne, man støder paa i Fortegnelsen over Aktionærene. Blandt disse var, foruden Dronningen, Hertuginde Louise Sophie af Augustenborg, Prins Christian Frederik, Prins Carl af Hessen-Cassel, Statsminister Frederik Julius von Kaas, Greve Heinrich Ernst von Schimmelmann, Hans Ekscellence Præsident for det danske Kancelli Frederik von Moltke, Generalmajor Frantz Christopher von Bülow, Kammerherre Gesandt von Qualen, Eutin, o. s. v.⁸⁾

⁸⁾ Aktsamling vedr. »Frederikslyst« i Statsarkivet i Kiel.

Et Nordens Athen.

En Samlingsplads for alle dannede fra Danmark og Hertugdømmerne.

Dr. Neuber har flere Gange, dels i selvstændige Publikationer og dels i Tidsskriftartikler, gjort Rede for sit Arbejde med Badestedet. Et Sted skriver han bl. a.,⁹⁾ at han allerede før sin Ankomst til Aabenraa havde hørt Egnens Skønhed berømme, men hans Forventninger var endog blevet overtruffet, da han selv kom til Byen. Han fandt Klimaet her mildere og behageligere end sydligere beliggende Egne. Han vilde dog ikke have anlagt et Badested her udelukkende, fordi Landskabet og Egnen var prægtig og Klimaet godt. Den Grund, der særlig bestemte ham til at udføre Planen, var, at Fjordens Vand var meget saltholdigt og iøvrigt besad særdeles fortræffelige Egenskaber.

Dr. Neuber lod en Dr. Schmeisser i Altona undersøge Saltindholdet af det Vand, der stod omkring Badehuset, og efter den foretagne Analyse indeholdt det udvundne Salt Selenit, saltsur Bitterjord, svovlsur Bitterjord, svovlsur Soda og Kogsalt. Desuden fandt Dr. Neuber, at Aabenraa som By betragtet var velegnet til Badested. Den var stor nok til at give Plads for et betydeligt Antal Fremmede, men dog ikke saa stor, at en egen fremherskende Selskabstone i Byen vilde forstyrre eller endog undertrykke Badepublikum'ets Tone. Ingen store Fabriker eller store Handelsforretninger mindede om Forretning, Politik eller den spekulerende Mængdes Gøren eller Laden. Han nævner forskellige andre Behageligheder, bl. a., at der ikke var nogen Garnison, og slutter dette Afsnit med at skrive: »Ende-

⁹⁾ A. W. Neuber: »Ueber die Entstehung des Seebades Apenrade.« Hamborg. 1819.

lig er Indbyggerne godmodige, fredelige og venlige, og de vil, da de betragter Badeanstalten som Byens Hovednæringskilde, ved Forekommenhed og billige Priser søge at gøre de Fremmede og Badegæsterne Opholdet lige saa behageligt som billigt.¹⁰⁾)

Det var Dr. Neubers Drøm, at Aabenraa ved Hjælp af Badestedet skulde blive et Samlingssted, hvor ingen nationalpolitisk Spænding eksisterede, og som derfor skulde kunne samle alle dannede af begge Nationaliteter. I det følgende Afsnit af samme Pjece skriver han nemlig, at Gæsterne, enten de kommer fra Tyskland eller Danmark, ikke vilde føle sig fremmede: »Man kender her intet til hin ubehagelige Spænding, som i længere Tid har hersket mellem en Del af de egentlige Danskere og Slesvig-Holstenerne, og som ikke helt er ophørt. Derfor kunde Badestedet som en fælles Samlingsplads for alle dannede fra Danmark og Hertugdømmerne tillige vinde en højere politisk-sædelig Betydning og blive et behageligt Middel til at nærme de skilte Gemytter til hinanden og skabe Ven-skab mellem dem«. I Aabenraa skulde den gamle Tvedragt udlignes.

Den fantasifulde og vidtskuende Læge vilde imidlertid endnu mere. Det fremgaar af hans Brev til Dr. Stierling i Hamborg, at den Tanke har foresvævet ham, at Aabenraa ved hans Hjælp skulde blive et Nordens Athen, hvor ikke alene Sportens Udøvere, men ogsaa Kunstnere og Videnskabsmænd hver paa sit Felt skulde kæmpe for at vinde Laurbærkransen.

En 3-Dages Fest i August 1819.

Der kom stadig flere Badegæster, og i 1819 byggede Dr. Neuber, for at afhjælpe Savnet af et Samlingssted for Ba-

¹⁰⁾ Samme.

degæsterne, i Nærheden af Badehuset en Pavillon af Træ, hvor Badegæsterne kunde opholde sig, nyde en Forfriskning og læse Aviser og Blade. Denne Pavillon var indrettet, saa den kunde tages ned om Vinteren.¹¹⁾ Der var den Sommer godt 300 Badegæster, og Dr. Neuber, der var en fortræffelig Festarrangør, foranstaltede forsøgsvis Udflugter i Omegnen, hvilke Deltagerne var meget begejstrede for. I disse Fester deltog Gæster fra forskellige Egne af Danmark, ligesom der ogsaa var Deltagere fra Hamborg, hvorfra man i det hele regnede med stort Besøg i Fremtiden.

Den største Fest, der holdtes i 1819, fandt Sted de tre første Dage af August. Den 1. August begyndte Festen med en Middag hos Hartmeyer, og Kl. fire om Eftermiddagen kørte Deltagerne til Høgebjerg. Turen foregik i øsende Regn, og alle blev gennemblødt. Paa Høgebjerg fornøjede Deltagerne sig med Dans, og i Omegnen blev der afbrændt Begkranse og afskudt Kanoner. Den 2. August var der Hjorteskydning paa Jørgensgaard. Den sidste Dag, den 3. August, sejlede Selskabet til Laksmølle, hvor man drak Te. Kl. 10 om Aftenen tiltraadtes Tilbagefarten, medens der afbrændtes Begkranse paa Lensnakke, og alle Sommer-Pavillonens Vinduer straaledede i festlig Illumination. Dagen endte med et prægtigt Bal hos Madam Rudbeck.¹²⁾

Selskabshuset.

I Begyndelsen af Juli 1820 stod det færdigt til at tage i Brug.

Arbejdet paa Opførelsen af Selskabshuset blev som nævnt paabegyndt i Foraaret 1819, men det lykkedes

¹¹⁾ I. A. Regenburgs Optegnelser til Aabenraa Bys Historie. »Hejmdal«, 29. Juli — 12. August 1926.

¹²⁾ Samme.

ikke at faa Bygningen færdig det Aar. I Foraaret 1820 var Arbejdet dog saa vidt fremskredet, at man paa en Generalforsamling, der afholdtes den 31. Maj, gik til at ansætte Vært paa Selskabshuset, hvortil der var knyttet en Restaurant, samt antage Personale til Badehusene. Som Vært ansattes Jürgen Christensen. Han skulde for den kommende Sommer have en Løn af 80 Rbdlr., frit Logi samt 10 pCt. af Omsætningen. Til Opvarter i Restaurations-Pavillonen paa Skibbroen og Opsynsmand ved Herrebadene antoges Joachim Schmoock for en Løn af 2 Rbdlr. ugentlig. Ved Damebadene ansattes Caroline Lorentzen. Selskabshusets Indretning var enkel men smuk, og der blev anskaffet en god Beholdning af Service, Glas etc.

I Begyndelsen af Juli 1820 stod Selskabshuset, der havde kostet 11,200 Rbdlr. at opføre, færdigt. Med Udgifterne til Bygningens Møblering, Badehusenes Udbedring, Købet af to Badevogne, Opførelsen af Pavillonen paa Skibbroen, Vejanlæg m. m., var den samlede Sum kommet op paa godt 16,000 Rbdlr., men som Følge af, at ikke alle Aktionærerne indbetalte de Beløb, de havde tegnet sig for, manglede Direktionen 3,200 Rbdlr.

Badedirektionen sendte i Foraaret 1820 en Beretning til Kongen¹³⁾. Det oplyses i Beretningen, at Selskabsbygningen er saa vidt færdig, at der arbejdes paa den indre Udsmykning. Badehusene var fuldkommen indrettede. Til Benyttelse ved Bade fra aaben Strand var bygget en stor Badevogn, bedre og mere praktisk indrettet end den første, man havde anskaffet. Næste Aar var det Hensigten at forøge Antallet af Badevogne til 6. Selskabshuset vilde, naar det var færdigt, indeholde to Entreer, seks store Værelser og en Balsal, der gik gennem begge Etager.

¹³⁾ Aktsamling i Statsarkivet i Kiel.

Stueetagen var bestemt til Restaurant. Bygningen skulde omgives af Haveanlæg, ligesom det var Hensigten at anlægge Promenader i St. Jørgensgaard Skov.

Søbadet skulde have Karakter af Livet ombord paa et Skib!

Dr. Neuber forstod paa mange Maader at henlede Opmærksomheden paa »Frederikslust«. Han greb saaledes ofte til Pennen for bl. a. i de periodiske Tidsskrifter at slaa til Lyd for sit Badested. I en af disse Skildringer hedder det: »Den herværende Indretning adskiller sig deri fra andre Søbadeanstalter, at Badehusene er anlagt svømmende, for, i Overensstemmelse med Søbadets Ejendommelighed, at give det hele mere Karakter af Søvæsen. af Livet ombord paa et Skib. Dog skal der ogsaa, efter enkelte Liebhaberens Ønske, saa snart Badeselskabets Kasse er i Stand dertil, bygges et fast Badehus paa Pæle over Vandet for ligeledes i dette Badehus at være Havet saa nær som muligt.

Badevognene kan anbringes mange forskellige Steder efter de badendes Ønske og Kurens Hensigt. Nogle kan særdeles bekvemt staa tæt ved Byen umiddelbart ved Skibbroen. Andre kan opstilles længere borte fra Byen ved Udkanten af en romantisk lille Skov, men den bedste Plads til dette Brug er langs Stranden ved Nabo-sognet Løjt, der tæt ved Fjorden for Størstedelen er beboet af Skibskaptajner, som gerne tager mod Badegæster.

Selskabshuset ligger paa en yndig Høj, hvis Fod omskylles af Havet. Bygningens Bagside vender ud mod en stor Skov. I denne havde Kongen, Frederik VI., givet Tilladelse til, at der indrettedes Spadserestier til Brug for Etablissementets Publikum. I Nærheden af Selskabshuset skal opføres et Hotel. Udsigten fra Selskabshuset, der behersker alle til Aabenraa førende Landeveje, er

højest fortryllende, idet man herfra har Oversigt over Byen, Størstedelen af Reden, Skibbroen og Havnen, Badehusene, Badegæsternes Restaurations-Pavillon, den hele Dal, hvori Aabenraa ligger, og en stor Del af den Krans af Skove og Høje, der omgiver denne Dal. Dertil kommer, at Skibenes Ankerplads befinder sig lige foran Selskabshuset, og denne Plads frembyder, naar Skibsfarten er livlig, et højest behageligt Skue¹⁴⁾.

En festlig Indvielse.

»Ikke alene en Kilde til Helbredelse, men ogsaa til harmløse Fornøjelser«.

»Frederikslyst« fik sin højtidelige Indvielse den 11. Juli 1820. Ved den Lejlighed holdt Dr. Neuber en Tale til »det fædrelandssindede Publikum«, der var samlet. Han udtrykte sin Glæde over, at man nu var i Stand til at aabne »ikke alene en Kilde til Helbredelse, men ogsaa til harmløse Fornøjelser«. Det var hans Haab, at dette almennyttige Foretagende, man her havde skaffet Fædrelandet, vilde vinde Publikums Bifald, saaledes at de, der ønskede at tage til et Badested, ikke rejste til Etablissementer i Udlandet, men gæstede »Frederikslyst« og derved satte dette i Stand til i alle Henseender at naa op paa Højde med Udlandets bedste Badesteder. Vilde det indenlandske Publikum trofast søge til Aabenraa og Aktionærerne i stadig større Tal slutte op om »Frederikslyst«, var der efter Dr. Neubers Mening »ingen Tvivl om, at Badestedet her i Løbet af faa Aar vilde blive en Pryd for Fædrelandet, en Sundhedskilde og et Forsamlingssted, hvor Landets ædleste og bedste i fælles utvungen

¹⁴⁾ »Schlesw.-Holst.-Lauenb. Provinzialberichte. 1821. 3. Hefte.

Glæde vilde rekreere sig i en lige saa yndefuld som fredelig Naturs Skød«.

I Dr. Neubers poetiske Fortolkning var Badesteds Hensigt og Maal, sagt i faa Ord, dette: »Den tvangfri Glæde, der gør Tiggere til Fyrsters Brødre, Velvære og Fryd, i tusind nye, stadig ungdommelige Skikkelser, er Middel og Maal, er Begyndelse og Ende paa Aabenraa-Havfruens muntre Tempeltjeneste«¹⁵⁾.

Ved Indvielsesfestligheden blev sunget en Sang, forfattet af Dr. Neuber. Det første Vers lød:

Freude! schöner Götterfunken,
Leuchtend aus der bessern Welt,
In die Menschenbrust gesunken,
Bleib' uns ewig zugesellt!
Lass' in diese heitern Hallen,
Bis der Zeiten Strom sie bricht,
Segnend deine Strahlen fallen —
Nimmer fehle hier dein Licht!

Hver Søndag Eftermiddag var der Assemblée, hvor der blev spillet, musiceret og danset til Midnat. Hasardspil var banlyst. I Sommeren 1820 blev der foruden Indvielsesfesten afholdt en Fugleskydning og en Høstfest. Til Fugleskydningen, der fandt Sted den 22. August, havde Dr. Neuber skrevet en Kongehymne, der var sat i Musik af Overkrigskommissær Wedel. Kongegevinsten blev overrakt Fuglekongen under meget højtidelige Former, medens et Kor og Solister foredrog Kongehymnen. Her skal blot gengives et enkelt af de Vers, som Koret sang:

Empfange die Geschmeide
Mit hohem Lustgefühl.
Wir theilen Deine Freude
Nach heiterm Kampfspiel.
Denn Freud' allein ist unser Ziel,
Ja, Freud' allein ist unser Ziel!

¹⁵⁾ »Schlesw.-Holst.-Lauenb. Provinzialberichte«. 1821. 3. Hefte.

Medens dette Vers blev sunget, hængte en ung Pige Skjoldet over Kongens Bryst, en anden satte en Egekrans paa hans Hoved, en tredje rakte ham en med Efeu omslynget Thyrsosstav, medens en fjerde ung Pige bragte ham Kongegevinsten paa en Silkepude.

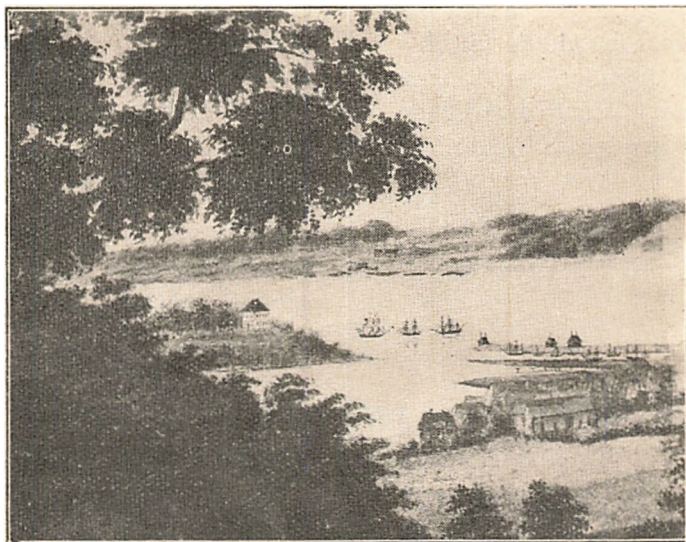
Den 17. September afholdtes Høstfesten, ved hvilken Lejlighed der opførtes maleriske Høstscener under Ledsagelse af Musik og Afsyngelse af et Korværk, hvis Tekst Dr. Neuber havde forfattet. Som Afslutning paa Sæsonen i 1820 fejredes den 1. Oktober en Afskedsfest. Den ivrigt digtende Badelæge havde ogsaa til denne Fest skrevet et Korværk, hvis sidste Vers lød:

Lebt wohl dann, Hügel und Hain!
Ihr lieblichen Freuden,
Lebt wohl dann! wir scheiden,
Um weise zu sein,
Leb wohl dann, schöner Verein!
Du Schöpfer der Tänze und Lieder!
Wir sehen im Lenze uns wieder.

Badedirektionen kæmper med Pengemangel.

Den Opblomstring, »Frederikslyst« kunde glæde sig ved i de første Aar, blev kun af kort Varighed. Den Pengemangel, det unge Foretagende vedvarende maatte kæmpe med, voldte Hindringer i enhver Retning. Det var fremfor alt paatrængende nødvendigt at bygge Hoteller, eller som man dengang kaldte dem »Logihuse«, som skulde ligge ved Fjorden. Under de forhaandenværende Omstændigheder var Badegæsterne tvungne til at tage Ophold i Byen, hvilket i Almindelighed følte som en Gene, men paa Grund af Pengemangelen havde man maattet udskyde Opførelsen af Logihusene. Badestederne paa Føhr og ved Travemünde, der var oprettet efter Aabenraas Forbillede, kunde straks byde deres Gæster Logihuse, som var udstyret med al moderne Komfort.

Hele Foretagendet blev baaret oppe ved Dr. Neubers enestaaende Virksomhedstrang og Viljekraft i Forbindelse med en kunstigt opskruet Optimisme, der skulde virke uadtil. Indadtil saa det knapt saa godt ud. Der er i alt Fald ikke meget opmuntrende at finde i Direktionens Forhandlingsprotokol. Allerede ved en Generalforsamling den

*Aabenraa Fjord med „Kilen“ i Forgrunden.
Til Venstre ses „Frederikslyst“ paa sit Bakkedrag ud mod Vandet og
til Højre Skibbroerne med Pavillonen og Badehusene.*

12. Februar 1822 drøftede man med bange Anelser de svigtende Indtægter, og af Hensyn til den slunkne Kasse maatte man undlade enhver Nyanskaffelse til den kommende Sæson. Og ved et nyt Møde den 15. April 1822, hvor der foruden fem Direktionsmedlemmer kun var mødt fem Aktionærer, optoges Sindene af den nedslaaende Kendsgerning, at Direktionen stod i Forskud med 3,781 Rbdlr.

Dette Forhold blev forelagt alle i Aabenraa By boende Aktionærer og efter alt at dømme godkendt af dem. Men i de Beretninger, der tilflød Offentligheden, fremstilledes Foretagendet vedblivende i et temmeligt rosenrødt Skær. Den følgende Sommer saa man — hvilket sikkert vil sige Dr. Neuber — med en vis Fortrøstning paa Forholdene, idet Antallet af Badegæster i Sommeren 1823 snarere var taget til end af. 264 Badegæster havde taget 1657 Bade. Af de 264 badende var 187 fremmede og 77 af Aabenraas Indbyggere.¹⁰⁾ Der advares dog mod en Udvidelse af Anstalten. Søndags-Assembléerne havde været meget godt besøgt. Der deltog aldrig under 100, og nogle Gange havde der været over 200 Deltagere. Endelig var der dannet et særligt Skyttelav for »Frederikslyst«, som i Badesæsonen holdt 3 Skydninger, en Fugle-, en Hjorte- og en Skive-skydning. Derimod havde man maattet opgive de store Badefester, der tidligere var afholdt, men som viste sig at være altfor kostbare baade for Gæsterne og for »Frederikslyst«s Ledelse. Trods alt kunde Etablissementet imidlertid ikke klare sig i Kapløbet med de andet Steds opdukkede Badesteder, og efter 1823 tog Besøget af for hver Sommer indtil Aaret 1826, hvor Indtægterne ikke engang dækkede de løbende Udgifter. Andre Forhold bidrog ogsaa til at slaa Virksomheden ned. I 1825 var de svømmende Badehuse blevet fuldstændig ødelagte af Højvande og Storm, saa der, hvis man ønskede at fortsætte, maatte bygges nye Badehuse. Det var umuligt. Kassen var tom, og Direktionen indkaldte derfor Aktionærerne til en Generalforsamling, der fandt Sted den 10. Marts 1826. Paa Generalforsamlingen, der var meget daarligt besøgt, besluttede man enstemmigt at opløse Selskabet. Man lagde

¹⁰⁾ »Schlesw.-Holst.-Lauenb. Provinzialberichte«. 1824. I. Hefte. S. 63.

Vægt paa at faa den økonomiske Afvikling til at forme sig saaledes, at Tabene blev baaret i Fællesskab, og uden at den enkelte kom til at lide større Tab. Aktionærerne gav Afkald paa de indbetalte Aktiebeløb, og hele Inventaret blev stillet til Raadighed for Direktionen til Dækning for de af enkelte Direktionsmedlemmer ydede Tilskud. Paa denne Maade tilvejebragtes en temmelig glat Afvikling.

»Frederikslyst« bliver flyttet og opført som Raadhus.

Til Held for de i »Frederikslyst« økonomisk interesserede trængte Aabenraa By til et nyt Raadhus, og man fik da den Ide at erhverve det store Selskabshus, rive det ned og rejse det paa det ca. 200 Aar gamle Raadhus' Plads. Planen vandt Tilslutning, og Magistraten købte Selskabs-
huset for 4,320 Rbdlr., hvilket naturligvis ogsaa bidrog til at lette Afviklingen. Bygmester P. Callesen, der i Sommeren 1820 havde fuldendt »Frederikslyst«, fik nu, 8 Aar efter, overdraget Arbejdet at rive sit eget Værk ned igen og genopføre det som Raadhus for Aabenraa. Etablissemmentets Inventar blev solgt paa en Auktion. Blandt de solgte Sager befandt sig to store Lysekroner, der blev købt af Agent Bruhn og Major Hansen. I 1840 blev Kronerne erhvervet af Magistraten og ophængt i Raadhussalen.¹⁷⁾

Salget af »Frederikslyst« har ganske sikkert været et haardt Slag for Dr. Neuber, og det har uden Tvivl voldt ham dyb personlig Smerte at se Bygmester Callesen bryde den prægtigt beliggende Ejendom ned. Han tabte dog ikke Lysten til at fortsætte, idet han købte Badehusene og Badevognene, og efter under store Bekostninger at have ladet Badeanstalten restaurere, optog han energisk Arbej-

¹⁷⁾ Th. Ries: »Aus Alt-Apenrade«. »Ap. Tagebl.« 23. Nov. 1912.

det for at føre Virksomheden videre under mere beskedne Former. Schmook købte Bropavillonen og fortsatte Restaurationen her.

Skønt Vejret i 1828 ikke var særlig gunstigt for Søbade, havde Dr. Neuber den Tilfredsstillelse, at hans Badeanstalt var bedre besøgt end de nærmest foregaaende Aar. Anstalten blev benyttet af 180 Personer, af hvilke 105 var fremmede. Disse Badegæster tog 1109 varme og 409 kolde Bade.¹⁹⁾ Det ser saaledes ud til, at Dr. Neuber, efter at »Frederikslyst« ikke længere tyngede ham økonomisk, har kunnet faa Badeanstalten til at forrente sig.

Der foreligger ikke Oplysninger derom, men alt taler for, at Dr. Neuber har ført Badeanstalten videre, indtil Døden i 1849 satte Punktum for den usædvanlig virksomme Mands Tilværelse.

¹⁹⁾ »Schlesw.-Holst.-Lauenb. Provinzialberichte«. 1829. I. Hefte. S. 139.

Sagn om Toftlund og Egvad Kirker.

Af Arth. Fuglsang.

Til Kirken i Udkanten af Toftlund Sogn, knytter sig en gammel Overlevering, som maaske har en Kærne i Pagt med virkelige Forhold.

Toftlund Kirke.

I de gamle katolske Tider, da Sognefolkerne skulde have bygget sig en ny Kirke, var man endes om et hejligt Sted at bygge den paa. Materialier var kørt sammen, men Arbejdet endnu ikke begyndt. Sinden var stærkt optagne af det forestaaende Byggeri. Der

var saa mange Ting at tage i Agt, bl. a. ogsaa om Stedet, der var valgt, nu ogsaa var det rette. Man havde hørt saa meget om Misheld og Forhindringer ved Kirkebyggeri, fordi det valgte Sted bar paa Vanhelligelse, begaaet saa langt tilbage, at ingen huskede derpaa, inden Forstyrrelsen bragte Bud derom og ledte paa Spor. Nattesøvn blev urolig ved Tanken paa, om sligt skulde hænde, hvad Gud og alle Helgene forbyde.

Saa hørte de bekymrede Sjæle i Nattestilheden en Stemme lyde: Her er Stedet! —

Ved første Haanegal var de, som havde hørt Røsten, paa Benene og ude ved Kirkegrunden. Alle Materialierne var væk. Man søgte da efter disse ad den Kant, hvorfra Stemmen havde lydt, og fandt dem i en besynderlig Udkant i Sognet. De var bleven flyttet dertil om Natten.

Man snakkede da sammen og blev enig om at bygge Kirken paa det saaledes overnaturligt udpegede Sted, vis paa, at dette maatte være det rette.

Da Kirken stod færdig, kaldte man den Herre-Sted Kirke, fordi Herren selv havde udvalgt Stedet.

Herrested Kirkegaard omslutter et Par gamle Høje. I den ene skal ifølge en Folketradition en Polak være jordet, hvorfor Højen i lange Tider derefter kaldtes Polakhøjen. Traditionen knytter sig utvivlsomt til en af de tre Krige i 1600-erne, som hver især indebar haarde Skæbner for Danmarks Rige — de to første: 1627—29 og 1644—45 under Kristian IV, og den sidste 1657—60 under Frederik III. Jeg gætter paa en af de to første.

Fortællingen lyder paa, at Polakken sammen med andre af hans Kanutter vilde plyndre Præstegaarden. Dette søgte Præsten at forhindre ved at vælte sine Bistader i Haven, hvoraf han havde en Del. Forstyrrede i deres Kubers Husorden strømmede Bierne ud, vrede og krigerske, og jog de fremmede Ransmænd af Gaarde. Men Dagen efter kom disse igen for at plyndre og tage Hævn over Præsten for Nederlaget, da han slap sine Bier løs paa dem. En af de snuskede Polakker borede et Hul i en af Husets Dørstolper, fik derpaa Præsten fat, trak ham i Skægget der hen og stoppede den hængende Ansigtsprydelse ind i det borede Hul, hvorefter Fyren satte en Pind i Hullet og bankede denne med Skægget fast deri. Der stod saa den stakkels Præst naglet fast, mens Plyndringen foregik, og indtil Kumpasnerne var forsvundet.

Men Polakken fik dog sin Straf for den barbariske Mishand-

ling af den gejstlige Mand. Han faldt i en svær Sygdom, som han mærkede var Guds Straf over ham for Udaaden. Som saa mange Misdædere før og siden kunde han ikke faa Fred, ejheller dø, inden han havde faaet Præstens Tilgivelse. Han blev da ogsaa hjulpet afsted til Herrested Kirke, hvor han fik den attraaede Tilgivelse. Hvorpaa han lagde sig til at dø og blev, som sagt, jordet i Polakhøjen.

Det historisk givne vedrørende Herrested Kirke, som igennem de sidste to Aarhundreder er bleven kaldt Toftlund Kirke, er, at Kirken igennem Middelalderen op til Midten af 1600-erne, kaldtes Herrested Kirke. I »Ribe Oldemor«, et haandskrevet Værk fra 1300-ernes første Halvdel, kaldes den Heryxstath Kirke og laa i Landsbyen af samme Navn. Fra samme Aarhundrede stammer iøvrigt Kirken, hvilke Begivenheder det saa end har været, der har foranlediget Beboernes Udflytten. Efter en Indberetning af Præsten i 1766 maa den forsvundne Herrested Landsby have ligget hovedsagelig syd- og østfor Kirken.

*

Om Egvaad Kirkes Tilblivelse fortælles følgende, der har Sagnets ublandede Karakter.

Der skulde bygges Kirke. Gode Raad regnede som Manna. Hver holdt sit for det bedste. Og det endte som saa ofte i Overdrivelse og Praleri. En vovede sig ud over den alleryderste Sandsynlighedsgrænse m. H. t. at bygge Kirken. — Top! — raabte de øvrige i Kor. — Han skryder for stærkt! Han skal hænges op! Vi tager ham paa Ordet!

Saa fik den letsindige Mand Kirkens Opførelse i Entreprise. Og atter glider et Sagnetrek frem i Lyset. Naturligvis kunde Bygmesteren ikke overholde sin Kontrakt, og i sin Vaande gik han en Aftentur for at blive alene med sig selv og sine rebelske Tanker. Han kviede sig for den Spot, der ventede ham, naar han maatte staa til Skamnie for sin Uordholdenhed og tillige lide en haard Straf. Paa Vejen mødte han en lille Mandsling, som

nok kunde se, hvorledes Stemningen hos Manden var. Mandslingen tilbød sin Hjælp, men fik kun Haansord til Tak. Den lille blev dog ved at snakke, saa den anden fik bedre Tanker om ham og begyndte at lytte.

Det kom da til den ejendommelige Handel mellem dem, at Mandslingen paatog sig at fuldføre Kirken til fastsat Tid, imod at den uheldige Bygmester, inden Arbejdet afleveredes færdigt, skulde nævne Mandslingens Navn. Kunde han ikke det, skulde han med Hud og Krop være forsvoret til Mandslingen.

Bygmesteren mærkede snart, at han var endnu værre stedt end før, thi Mandslingen haand-

*Egoad Kirke,
hvor man ser Hullet i Muren, der ikke kan lukkes.*

terede med Sten og Bjælker paa en Vis, der spaaede, at Kirken vilde staa færdig til Tiden. Og hvorledes skulde han kunne nævne Mandslingen med det rigtige Navn?

Aftenen før Kirken vilde staa færdig, vandrede da Bygmesteren i rastløs Kvide omkring over natsorte Marker, vis paa at have sat Velfærd og Haab overstyr, da han hørte en arrig Unge skrigende inde i en Høj, han netop gik forbi. Han standsede og lyttede og hørte, at en Kvinderøst trakterede Ungen, der vilde vide, hvornaar Faderen kom hjem.

Moderen sagde halvt syngende:

Vyss! vær stille Baen mint,
I Maaen, kommer Faer Zi
mæ Kristenbloi te dæ! —

Bygmesteren var ikke i Tvivl om, at det var Mandslingens Kone og Barn, han havde hørt veksle Ord i Højen, og at han nu var reddet. »Zi!« hviskede han glad paa Hjemvejen, »er hans Navn«.

Tidlig næste Morgen skyndte han sig til Kirken, hvor Mandslingen firmede med at mure de sidste Sten ind i Gavlen.

»Ej, Zi! er I nu færdig med Arbejdet!« raabte Bygmesteren op til den travle Kirkebygger.

Ved at høre sit Navn nævne, kylede han arrigt Stenen, han stod med i Haanden, langt væk, og væk var med det samme Mandslingen.

Bygmesteren lo og murede den lille Aabning til, som var tilbage, men næste Morgen gabede Aabningen Bygmesteren og Sognemændene i Møde. Ingen Sten vilde blive i det af Bjergmanden efterladte Hul, og der var en Støj og Stimmel hver evige Nat i Kirken, saa Bymændene, hvis Gaarde laa trindt om Kirken, ikke kunde faa Gavnsblund i Øjnene. De blev nødt til at flytte Gaardene ud paa Marken, bort fra Kirken. Og da først blev der Ro.

Men Folkene i Nabobyerne lo ad de Egvad Bymænd, som havde ladet sig kyse bort fra Kirken, og skørede dem ved at kalde dem »Hæn-kys«folkene. Hænkyt blev da Navnet paa Bebyggelsen paa Marken, som Egvadfolkene var flyttet til. Ved Omlyd blev Navnet efterhaanden til Hønkyt!

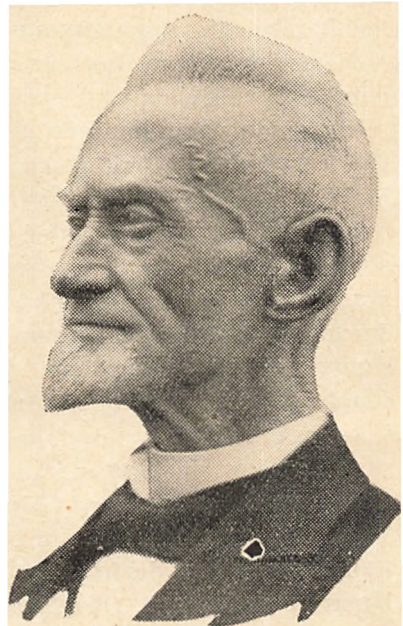
Kirken i Egvad, hvis Navn 1330 skrives: Ychoueth, er fra samme Tidsperiode som Herrested Kirke. Den indviedes til Skt. Laurentius, Domkirken i Lunds Skytshelgen. Sagnet om Trolden, der fuldførte Egvad Kirke, har sit Forbillede i et lignende Sagn m. H. t. Laurentius Kirkens Opførelse i Lund.

DE GAMLE, SOM FALDT - -

Gaardejer Peter Kaad, Vollerup.

Peter Kaad var født i Mindebjerg i Hørup Sogn den 9. November 1861 paa den Slægtsgaard, der siden 1524 havde været i Slægtens, og senere ogsaa kom i hans Eje. Hans Far, Andreas Kaad, der døde i 1908, var en af sit Sogns og sin Egns Foregangs-mænd i national Henseende, stærkt følelsespræget, hvem Hjertet, Traditionen, og alt hvad der for ham var Sandhed, bød at være med i det nationale Forsvar. Og dette Hjem og dets Omgivelser var Peter Kaad stærkt præget af i hele sin offentlige Færd.

Der var paa det Tidspunkt, da P. K. voksede op herne-
de, endnu Mulighed for at give Unge en dansk Uddannelse,
og det fik han saavel gennem den daværende danske Real-
skole i Broager, hvor han første Gang mødte den se-
nere Redaktør J. Jessen, som senere paa en Landbrugsskole
i Odense, Det var i Antal en fattig Ungdomsslægt, P.

Kaad tilhørte, idet mange udvandrede som syttenaarige, men desto stærkere var den Kreds, han færdedes i af jævnaldrende og Kammerater, i sin nationale Villen og Overbevisning, uafhængig af øjeblikkelige nationale Konjunkturer og Nedgang. Hvert Valg viste i deres Ungdomstid Tilbagegang for de danske Stemmer. Mange gode Mænd sad som Optanter, lænkede i national Henseende. Det var ikke nationale Frafald, der gjorde Skaren mindre, men en for Landsdelen skæbnesvanger Udvikling.

Saasnart Peter Kaad er naaet til selvstændig Stilling, det skete i 1889, da han overtog en Forpagtning i Vestermark, samme Aar som han giftede sig med sin udmærkede Hustru Christine, født Knøs, er han med i de førendes Rækker, og der holdes ikke mange danske Møder, som han deltager i uden at lade sin Røst lyde. Han har let ved at tale, og Folk vil gerne høre ham. Der var baade Ungdommens Overbevisning og stærke Haab i hans Tale, og derudover var der et Humør, som var saa velsignet smitsomt. Og saaledes vedblev det at være gennem Aarene. For ham var det nationale Arbejde og den nationale Kamp ikke en Pligt, der kunde føles tung, men som en Leg og en rask Bataille, der dog aldrig tillod ham at gaa uden om eller tage det lettere med Pligterne af den Grund.

I 1893 overtog P. K. sin Fædrenegaard i Mindebjerg, i 1901 flyttede han derfra til Vollerup, hvor han overtog sin Hustrus Fødegaard. Slægtsgaarden i Vollerup ejes nu af Sønnen Andreas Kaad.

Det var en anselig Række Tillidshverv, Peter Kaads Landsmænd i Aarenes Løb læssede paa hans Skuldre. Han blev Tillidsmand for de nationale Foreninger, Medlem af Vælgerforeningens Tilsynsraad, i 1901 Formand for det Selskab, der da oprettedes i Sønderborg til Opførelsen af Forsamlingshuse i Sønderborg Amt, som straks opførte det første danske Forsamlingshus der, og senere, kort før

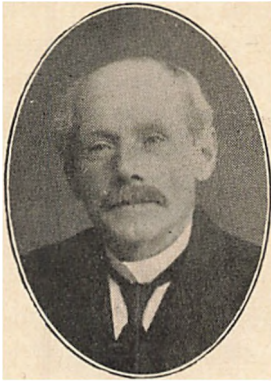
Verdenskrigen, opførte »Sønderborghus«. I over 30 Aar var han Formand der. En Tid lang var han i Bestyrelsen, som Næstformand, for den alsiske Landboforening, i 1910 valgtes han til Medlem af den danske Folkebanks Tilsynsraad i Sønderborg, i Alsisk Frøavlsselskab var han Formand. Fra 1919—1922 var han Amdsraadsmedlem. I sit Sogn var han Kirkeældste og siden Medlem af Menighedsraadet. Peter Kaad tog med Glæde imod disse Hverv, fordi han havde Lyst og Evner til at røgte dem, men siden da Alderen meldte sig, overgav han dem lige saa glad til den fremrykkende Ungdom.

Peter Kaads Liv blev i sjælden Grad »et jævnt og muntert virksomt Liv paa Jord« fyldt af Dagens Gerning, hvælvvet med høje Idealer, saa det ikke var værd at bytte med Fyrsters. Dets Solglans og Middagshøjde naaedes i 1920, da Genforeningen fandt Sted. Han levede med i Glæden, men ogsaa i Sorgen og Omsorgen for dem, der ikke kom med hjem til Danmark, og straks var han aktivt med i Arbejdet for at yde dem Hjælp til Bevarelse af deres Danskhed. Han valgtes ikke alene ind i den lokale Grænseforenings Bestyrelse, som han var Medstifter af, men ogsaa i Grænseforeningens Hovedbestyrelse.

Skønt han ikke naaede de 72 Aar, følte Peter Kaad sig i de sidste Par Aar som ældet, vel nok fordi han ikke var rask som før. Men ældet var hverken hans varme og levende danske Sind, eller hans danske Aarvaagenhed. Levende fulgte han med, og endnu sidste Foraar, mens han laa paa sit sidste Sygeleje og danske Mænd drog til Aabenraa-Mødet, lød Kampsignalerne for hans Sind. Faa Uger efter, den 29. April, døde han. Større Følge end det, der fulgte Peter Kaad til hans sidste Hvilested den 5. Maj, er sjældent set paa Als. Det var en Foraarsdag, lys, solfyldt og forjættende, som hans Sind og hans Virke for den danske Sag var.

Andreas Grau.

Claus Christensen sen., Lavensby.

Claus Christensen afgik efter faa Dages Sygeleje ved Døden den 2. Juli 1933 i sit 72. Aar. C. Chr. stod i Forgrunden mellem de Mænd i Havnbjerg Sogn og Als Nørreherred, der tidlig stod Tyskeriet imod og med al sin Evne traadte frem til Værn for Danskheden.

Han begyndte som Landbruger paa Hustruens Fødegaard ved Lavensbystrand, mens Faderen drev Fødegaarden i Forventning om, at den ældste Søn, der tidlig udvandrede til Amerika, vilde vende tilbage. Denne forblev dog derovre, og Claus Christensen overtog da Fødegaarden, som han drev med Energi og Dygtighed. Altid var han her tidlig paa Færde baade i Saatid og Høst. Hesteavlen havde hans særlige Interesse.

Havnbjerg Sogn var et af de Sogne paa Als, hvor Tyskeriet var næsten overmægtig. Danske Optanters Naturalisation blev her totalt afvist, for at det tyske Flertal kunde bevares. Der var derfor haardt Brug for en Mand som Claus Christensen, der modigt og ildfuldt traadte i Skranken for Danskheden. Han hørte til den Kreds paa Als, der tidlig sluttede sig til H. P. Hanssen og siden trofast har støttet hans Politik. I Kamparene har »Hejmdal« ofte bragt Bidrag fra hans Pen.

At han i udstrakt Grad nød sine Bys- og Sognebørns Tillid, fremgaar af de mange Tillidshverv der overdroges ham.

Han var Næstformand og Revisor i Kommuneraadet, Kirkeældste, Næstformand i Menighedsraadet, Sprogforeningens Tilidsmand gennem mange Aar, Formand for Als Nørreherreds Landboforening, Medlem af det første Bankraad i »Folkebanken for Als og Sundeved« m. m.

Som stedfortrædende Kommuneforstander blev han i sin Tid for sin Deltagelse i politiske Møder afskediget af Landraad v. Tschirschnitz, hvad H. P. Hanssen paatalte under Foreningslovens Behandling i Rigsdagen.

At hans trofaste Arbejde for Danskheden ikke havde været forgæves, viste sig bl. a. ved Afstemningen den 10. Februar 1920, da hans Fødeby stemte sig hjem til Danmark med 150 Stemmer mod 1, der skyldtes en sydfra tilrejsende.

Genforeningen blev hans Livs store Oplevelse. At Kongen siden hædrede ham med Ridderkorset var velfortjent.

Dannebrog var svøbt om den Kiste, hvori hans Lig under stor Deltagelse jordedes paa Havnbjerg Kirkegaard.

Nis Nissen.

Fru Sophie Andersen.

Den 7. Januar døde paa Statshospitalet i Sønderborg efter et langt og smertefuldt Sygeleje Fru Sophie Andersen, Folketiets mangeaarige Værtinde. Hun var født den 3. Juli 1865 i Frørup som Datter af Gdr. Aug. Buchholdt og Hustru Mathilde, f. Riedel. Senere flyttede Familien til Haderslev, og her blev Sophie Buchholdt som pur ung Pige kendt med Nikolaj Andersen, der besøgte Latin-skolen der, og de sluttede en Pagt for Livet.

Hun blev Nikolaj Andersen en god Hustru og delte glad godt og ondt med ham. Efter at have endt sine Studier blev Nikolaj Andersen Medarbejder ved Flensborg Avis og ved den tyske Udgave, Flensburger Zeitung, som Redaktør Jessen udgav i en Aarrække. Da dette Blad maatte ophøre, gik Nikolaj

Andersen over i Forsikringsvæsenet, og de boede en Tid lang i København og senere i Rostock.

Men hans Hu stod til at faa et Arbejde i den nationale Sags Tjeneste, og i 1900 fik han Stillingen som Sekretær i Sprogforeningen og samtidig overtog Fru Andersen det under de daværende Forhold vanskelige Iiverv som Værtinde paa Folkehjem, som var bleven købt af Sprogforeningen som et Fristed for Danskerne i Aabenraa, og det blev snart et Samlingssted for hele Danskheden i Nordslesvig. Det er som Folkehjems Værtinde Fru Sophie Andersen har sat sig et Minde blandt den sønderjydske Befolkning. Her kom hun, udstyret med en sønderjydske Husmoders bedste Egenskaber, til at øve en Indsats, ogsaa i den nationale Sags Tjeneste. Ikke blot utallige fra Sønderjylland, men ogsaa mange fra det gamle Land følte sig i de Aar paa Folkehjem indenfor et Hjems skærmende og lúnende Rammer. Husrum var der kun lidt af, men Hjerterum altid.

Det kunde, især for Gæster nordfra, være en Overraskelse og en Oplevelse, naar de ved festlige Aftenmøder saa Nic. Andersen betræde Talerstolen og holde et formfuldendt Foredrag eller i en stille Formiddagstime af Værtinden Fru Sophie Andersen fik en tiltrængt national Orientering. Det var hun i Stand til, og Betydningen deraf forstod hun fuldtud.

I de faa Aar efter Genforeningen, Fru Andersen var Værtinde paa Folkehjem, fik hun Lykke til ogsaa at skabe Hygge for de danske Embedsmænd, der ikke straks kunde faa deres Hjem flyttet til Byen. For disse blev hun en ypperlig og værdig Repræsentant for den sønderjydske Husmoder.

Fru Sophie Andersens fornemste Karakteregenskab var Trofasthed, Opofrelse for sine kære, tro mod sine Venner og aldrig svigtende den danske Sag. Syge, Ensomme og Gamle havde i hende en i rigt Maal ydende utrættelig og diskret Ven.

Hendes Minde vil blive bevaret og værnet i Taknemlighed.

M. Th.

Mejeribestyrer P. Petersen, Rejsby.

Han hørte til de stille i Landet. Passede sin Gerning paa Rejsby Mejeri, men svigtede derfor ikke, hvor der hjemme som ude var noget godt at samles om og dele med andre.

Blandt Fagfæller havde hans Navn en god Klang, og Ældre som Yngre saa op til ham som den dygtige, pligtopfyldende, og energiske Mejerimand, han var.

Mejeribestyrer Petersen fødtes Juleaftensdag 1871 i Hygum, hvor hans Fader ejede et lille Landsted. I 1889 kom han i Mejerilære paa Kronborg Mejeri ved Lunderskov og havde derefter Plads paa en Del andre Mejerier i Nørrejylland. I Vinteren 1894—94 var Petersen paa Høng Højskole.

Petersen havde indtil da opholdt sig mest i Kongeriget, men hans Hu stod til at komme tilbage til sin Hjemstavn, og da Bestyrerpladsen paa Rejsby Mejeri blev ledig den 1. November 1896, søgte han den og blev antaget. Rejsby Mejeri er den eneste Bestyrerplads Petersen havde. I 36 Aar har han her udført sin Manddomsgerning og nedlagt et stort og fortjenstfuldt Arbejde.

Petersen var Mejerimand med Liv og Sjæl. Alt skulde passes til Punkt og Prikke, og der herskede paa Rejsby Mejeri en Orden og Akkuratesse, som var et godt Forbillede for andre.

Men Petersen var ogsaa andet end Mejerimanden. Sammen med sin udmærkede Hustru Ester Marie, født Hansen, formaaede han at gøre Hjemmet til et godt Samlingssted for de mange Venner, de efterhaanden fik. Fra

første Færd sluttede de sig til Frimenighedskredsen i Vodder, og var trofaste der til det sidste.

Alt godt i dansk Aandsliv havde til Huse i Hjemmet paa Rejsby Mejeri. Der blev fulgt godt med i, hvad der rørte sig rundt omkring paa dette Omraade og da særlig inden for de grundtvigske Højskolekredse. Roligt og klogt kunde Petersen yde sit Bidrag i de interessante Samtaler, som ofte førtes, naar man samledes der. Ellers var, som indledende nævnt, Petersen ikke Ven af de mange Ord. Stille ydede han sin Indsats for Danskhedens Sag i sit Sogn og videre omkring. Han tog som Regel altid et klart og bestemt Standpunkt i Dagens nationale eller politiske Stridigheder. Hans store Forbillede i saa Henseende var H. P. Hanssen, hvis Syn han delte paa de afgørende Punkter i vor nationale Kamp. Det gjorde ham ondt, at saa mange af Egnens gode Danske i mange af vore indre politiske Stridigheder — og da særlig i Grænsestriden — gik saa haardt frem mod H. P. Hanssen. Dette harmede ham, og han var ikke bange for at sige sin Mening derom. De økonomiske Forviklinger i de sidste Aar gav Petersen Anledning til mange Grublerier. Selv var han en ualmindelig god Økonom, hvad enten det gjaldt Mejeriet eller hans egne Sager, og han stod kritisk over for de mange og store Udgifter, det danske Samfund var kommen op paa efter Krigen.

I sin nærmeste Kreds var han hjælpsom, og mange har i en vanskelig Tid faaet en Haandsrækning af Petersen. — — —

Mejeribestyrer Petersen havde ikke været rask de sidste Aar. Han lod sig derfor i Eftersommeren 1932 indlægge paa Skodsborg Sanatorium. De fleste mente, det var for Gigtens Skyld, men der var ogsaa andre Svagheder — for højt Blodtryk — tilstede.

Lørdag den 23. Oktober døde han — ramt af en Hjerneblødning.

Budskabet vakte Sorg i vide Kredse. Vi var mange som havde ventet igen at se Petersen færdes i Mejeriet, stærkt optaget af sit Arbejde, rettende og vejledende, hvor han gik frem. Det skulde ej være saa! Men Mindet om den dygtige Mejeribestyrer og den gode danske Mand vil blive bevaret i Taknemlighed.

Johs. Jensen.

Ludvig Johansen, Ø. Aabølling

døde den 27. Decbr. 1932, 86 Aar gl. Han var født i Rejsby den 28. 1. 1846. Der var en stor Børneflokk i Hjemmet, saa han maatte tidlig ud at tjene. Da han var bleven konfirmeret, vilde han helst være bleven ved at læse, for det havde han Lyst og Evne til, men det havde hans Fader ikke Raad til. Han maatte saa lære et Haandværk og foretrak at blive Skomager. Før ca. 60 Aar siden flyttede han til Ø. Aabølling, hvor han giftede sig med Niels Andersens Datter i Aabølling. De overtog en lille Landejendom, hvor han saa passede sit Haandværk ved

Siden af med Dygtighed. Naar der gaves Lejlighed, skrev han Artikler til Bladene, især i Hejmdal, som han var Holder af fra dengang, H. P. Hanssen havde overtaget det. Det var en skarp Pen, han førte, og der var Mening i, hvad han skrev.

Efter som Aarene gik, blev der lagt mere og mere Beslag paa Johansen. Da Roager og Vodder Andelsmejeri blev oprettet, var han den første i Roager Sogn, der meldte sig som Andels-haver. Han blev valgt ind i den første Bestyrelse.

Da Roager Forsamlingshus rejstes, var han ogsaa straks rede til at gaa med, og ved Møderne i Forsamlingshuset havde han altid gode Ord at føre frem. Ligeledes ydede han sin Støtte til Frimenigheden i Skærbæk og Kirkesalen i Vodder, som

han var Medejer af, og han mødte trofast til Gudstjenesterne der. Og de Tillidsposter, som han fik i Sognet, røgtede han til Befolkningens Tilfredshed.

Men det bedste, man oplevede, det var at være sammen med ham og hans Familie i Hjemmet, baade Gamle og Unge. Johansen var jo en Børneven. Børnene flokkedes om ham. Der var ogsaa for Voksne altid noget at hente ved en Samtale med Ludvig Johansen, interesseret som han var i alle Spørgsmaal.

Da han var henimod de 80 Aar, var hans Arbejdstid forbi. Synet svigtede ham, men selv det fandt han sig tilrette med.

Efter at han er gaaet bort, er han blevet savnet i Aabølling. Hans Minde vil være os i Erindring længe i Roager Sogn.

Ære være hans Minde.

J. P. M.

Tyche Tychsen, Krammark.

Tyche Tychsen, Krammark, blev født i Dynt i Broager Sogn den 2. Novbr. 1871. Han er runden af gammel dansk Bondcæt. Faderen, Tyche Tychsen, en retlinet og anset Mand, ejede Slægtsgaarden i Dynt. Den ejes nu af den afdødes ældre Broder. Moderen, Anna Catharine f. Wolff, var fra Gammelgab. Hun var Søster til den kendte Claus P. Wolff, Gammelgab.

Hjemmet i Dynt var et godt dansk Hjem, et af de Hjem, der har været med til at bære dansk Sæd og Sind frelst gennem Udlændighedsaarene, og det var præget af den Uafhængighed, faglig Dygtighed og gode Kaar giver. Der var en stor Søskendeflok; Tyche var den fjerde i Rækken.

Tyche Tychsen fik sin første Skolegang i Oehlerichs Privatskole i Broager, hvor før ham flere af de senere fremtrædende Mænd paa Als og Sundeved havde faaet deres første Undervisning.

Efter Læreaar ved Landbrug og et Ophold paa Dalum Landbrugsskole, og efter at have aftjent sin Værnepligt ved Infanteriet i Altona, giftede Tyche Tychsen sig med Katrine Andersen fra Dynt Mark og overtog samtidig Gaarden Krammark i Forpagtning.

Krammark, der fra 1516 vides at have været Bolig for Førstepræsten i Broager, overdroges i 1631 til Hertug Philip af Lyksborg, der her oprettede en Avlsgaard. Efter Udstykningen i 1790 var Gaarden senere i tysk Eje, indtil den i 1896 ved Tvangssalg købtes af to af Sognets fremtrædende Mænd C. P. Wolff, Gammelgab, og Hans Hansen, Nejs, og derved gik over i dansk Eje. Disse overdrog nu Gaarden i Forpagtning til C. P. Wolffs Søstersøn, Tyche Tychsen.

Der kom travle Arbejdsaar for det unge Par. Der var Fart over Arbejdet paa Tyche Tychsens Gaard. Han stillede Krav til sine Medarbejdere, men han skaanede sig heller ikke selv. Han var en fremragende dygtig Landmand, og hans faglige Indsigt og sunde økonomiske Sans satte Præg paa Arbejdet i hans Bedrift. Tiden bar med, og Tyche Tychsen blev efterhaanden en velstaaende Mand.

Tychsen sad som Forpagter paa Krammark fra 1900 til 1913, da han ved Køb overtog den som Ejer.

I Hjemmet, hvor hans Hustru var ham en trofast og dygtig Støtte, og hvor en Flok af flinke Børn efterhaanden voksede op, saa han gerne Slægt og Venner, og der er mange, der skylder Hjemmet paa Krammark Tak for Gæstfrihed og Venskab.

Allerede tidlig blev Tyche Tychsens Evner tagne i Brug til Arbejde for videre Kredse, baade paa faglige og nationale Omraader. Han var alle Dage en varmtførende dansk Mand, der var med til at tage sin Tørn i det nationale Opbygningsarbejde.

Det Hverv, der gennem mange Aar, fra 1913 til hans Død, lagde særlig Beslag paa hans Tid og Evne, var hans Arbejde som Leder af Broager Sparekasse. Tyche Tychsen mødte med sjælden Evne til dette Hverv. Hans Realitetssans og sunde Omdømme, hans varme menneskelige Forstaaelse, hans vindende Væsen og store Forhandlings-evne og hans gennem Aarene erhvervede store Indsigt i økonomiske Forhold gjorde ham til den dygtige Sparekassemand, han var. Han kom her til at yde en Indsats, som Sparekassen og den Befolkning, den er sat til at tjene, har Aarsag til at mindes i dyb Taknemlighed.

Efter Genforeningen tog Tyche Tychsen virksom Del i det Arbejde, Overgangsaaene bragte. Han blev Medlem af Sogneudvalget for Broager Sogn, der havde som Opgave at ordne Sammenlægningen af Broagerlands 9 Kommuner til een Sognekommune. Senere blev han bl. a. valgt til Landvæsenskommissær, Forligsmand, Medlem af Kystfredningsnævnet, Statens Tilsynsførende for Driftslaaneforeningen i Sønderborg Amt, og overalt røgtede han de ham betroede Hverv med Dygtighed og Interesse.

Han var fra Begyndelsen Medlem af Landeværnets Bestyrelse og inden for denne igen Medlem af Kontroludvalget, og han var en virksom Medarbejder i det Bjergningsarbejde, Landeværnet udfoldede.

Da Kriseaarenes fortsatte Tryk, der mere og mere truede med at tynge Erhvervene, og særlig Landbruget, i Knæ, affødte Love til Afbødning af de værste Udslag, fik Tyche Tychsen sin store Part af Arbejdet, disse Love medførte. Han var til sin Død Medlem af Udvalget for sønderjydske Laanekasse og Medlem af Akkordudvalget for Sønderborg Amt. Den, der har haft Lejlighed til at følge disse Arbejder paa nærmere Hold, kan skønne over det Slid paa Kræfter og Nerver, disse Hverv krævede af dem, de blev paalagt. Her tog Tyche Tychsen sin store Part.

Det indgaaende Kendskab, disse Arbejder bragte ham, til den haarde og ofte næsten haabløse Kamp, der indenfor mangfoldige Hjem føres for at redde Arnen, gav sig Udslag i en levende Trang til at hjælpe og en dyb Forstaaelse for dem, der var i Nød.

For nogle Aar siden blev Tyche Tychsen udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Tyche Tychsen var en livlig og vennesæl Mand med et sundt og ligevægtigt Sind og som Regel i Besiddelse af et smittende Humør. Han var afholdt og agtet indenfor alle Lejre, og der var oprigtig Sorg, da Budskabet om hans alt for tidlige Død spredtes over Hjemstavnen.

Tyche Tychsen rantes Natten til den 12. Juli 1933 af et Slagtilfælde, der den 13. Juli medførte Døden.

Uden forudgaaende Sygdom, midt i sit Arbejde, gik han bort, et virksomt Liv var slut.

Ære være hans Minde!

C. H.

Mejeribestyrer A. Gadeberg, Tyrstrup.

Pludselig og uventet kom Budskabet den 29. April 1933 om Gadebergs Død. Han havde ikke været syg forud, kun om Morgenen den 29. følte han sig utilpas, gik til Sengs ved Middagstid, men stod senere op for at gøre en Runde i Mejeriet. I Kølerummet fandt man ham liggende død med Papir og Blyant i Haanden. Han faldt paa Valen — Pligtmenneske som han var til det yderste.

Anton Gadeberg fødtes den 18. Juli 1872 i Sdr. Vilstrup. Faderen var Smed og Landmand, men ingen af Delene passede for Anton. Han havde Lyst til at lære Mejerivæsenet. Efter udstaaet Læretid og Ophold paa en Række Mejerier blev han, kun 23 Aar gammel, Bestyrer paa Høgelund Mejeri. Herfra flyttede han 3 Aar se-

nere til Mejeriet i sit Fødesogn, hvor han var fra 1898—1912. Da Pladsen som Bestyrer paa det større Tyrstrup Mejeri i sidstnævnte Aar blev ledig, søgte han Stillingen og blev antaget der.

Tyrstrup Mejeri var den Gang et gammelt omend velholdt Mejeri, men man stod foran en større Ombygning. Denne skete i 1913, og her var der Brug for Gadebergs Indsigt og Paapasselighed. Da Mejeriet stod færdig ombygget, var det et godt Værk, Produktionen og Andelskredsen værdig, og Gadeberg formaade at holde Mejeriet i den allerbedste Stand. Smørkvaliteten var ogsaa stedse i forreste Linje takket være de gode Produktionsforhold, Andelshavernes forstaaende Arbejde og sidst men ikke mindst Gadebergs Dygtighed som Smørproducent.

Gadebergs Dygtighed indskrænkede sig dog ikke alene til det mejerifaglige. Han havde ogsaa sociale og kommunale Interesser. Dette førte til, at han i 1920 valgtes som Christiansfeldts første danske Borgmester. Som saadan var han den første kommunale Tillidsmand, der bød Kongen velkommen til det genvundne Land. De der hørte denne Velkomsttale, vil vide, at det var en Tale af en dybt grebet Mand, der i denne højtidelige Stund hilste paa sin Konge.

For Gadeberg stod denne Oplevelse altid i en straalende Glans, og han var taknemlig for, at det var timedes ham at være Ordfører denne Dag. I ni Aar var han Borgmester og blev efter Embedets Nedlæggelse udnævnt til Ridder af Dannebrog. Til sin Død var han Lægdsmand og Stævningsmand, og blev i Foraaret indvalgt i Skolekommissionen.

Gadebergs pludselige Bortgang vakte dyb Sorg blandt hans mange Venner. Og dog — med Gadebergs noget rastløse Færd — vilde det have været meget svært for denne energiske Mand at skulle sætte sig stille hen for at nyde en — ganske vist velfortjent — Aldershvile. Nej, Gadeberg var et Arbejds menneske som faa. Stor er den Indsats, han øvede i sit Kald, og han har sammen med mange andre, men dog nok mere end de fleste, været med til at bære Mejeribruget i vor Landsdel frem. Han har i Folk og Menighed gjort sin Indsats — ogsaa her var han den pligtopfyldende Tjener. Gadeberg vil blive savnet blandt Venner og Kaldsfæller.

Johs. Jensen.

Diggreve Kresten Jensen

Afdøde Diggreve Kresten Jensen var født i Ballum den 20. Oktober 1856 paa den samme Gaard, hvor han lukkede sine Øjne Paa-skelørdag den 16. April 1933. Hans Fader Jens Lassen Jensen, der var født paa Ustrup i Nørrejylland og en Tid lang ejede en Gaard i Hundebøl ved Rødding, havde ved Køb erhvervet den store Marskgaard i Vesterende-Ballum.

Paa Mødrene Side nedstammede Kresten Jensen fra det kendte Ægtepar Kresten og Maren Knudsen i Ribe, skildret af Jakob Knudsen i Bogen »To Slægter«. Han var saaledes i Familie med Slægten, der ejede Storgaarden i Forballum og senere Trøjborg og Visby Hedegaard.

Kresten Jensen røbede i sin Optræden i flere Henscender denne Slægts fremtrædende Egenskaber.

Som ung besøgte han Askov Højskole og Tune Landbrugsskole og var saaledes vel udrustet til at overtage Fædrearven og drive en stor Marskejendom. I 1880 blev han gift med Ane Kathrine, født Hansen, hvis Bedstefader var den oplyste Bonde Niels Andersen Hansen af Forballum, som i nogle Aar mellem Krigene var kaaret til Rigsdagsmand i Enklaverne. Dennes Søn, Den nordslesvigske Skoleforenings mangeaarige Formand Andreas Tyssen Hansen i Randerup, var saaledes hendes Morbror.

Fordyber man sig i Ægteparrets Stamtavle, møder man paa begge Sider en lang Række særprægede Personligheder, der alle mere eller mindre har været knyttet til Egnen og dens Udvikling, ofte i fremtrædende Stillinger.

Kresten Jensen var ogsaa noget for sig. Han var rank af Holdnig, rask af Tale, stovt i sin Fremtræden og stejl i sin Mening, men ved Siden af blød af Sind og stærk af Følelse, hvilket han dog ikke bar til Skue. Ved disse Egenskaber, en klar Forstand og en god Gaard blev han i Aarenes Løb en Mand med megen Indflydelse, ikke mindst hjemme i Ballum.

Han ejede Sognets frodigste Græsgange og fedeste Korthornsstude. Paa Markederne i Tønder og Husum var Kresten Jensen en Skikkelse, man maatte lægge Mærke til. Paa Landbomøder, i offentlige Forsamlinger og i festligt Lag kunde han fylde Lokalet med sin myndige Røst.

Det var en given Ting, at der efterhaanden blev overdraget ham en Mængde Tillidshverv. Han var saaledes en Tid lang Formand for De blandede Distrikters Landboforening. Han havde i en Aarrække Sæde i Tønder Kreds-dag. Han var hele sit Liv, i god Overensstemmelse med den Rod, hvorfra han var runden, en trofast dansk Tillidsmand. Naar det gjaldt, var han altid villig til at bringe et Offer for den nationale Sag. Hvor andre ydede et Aarsbidrag af et Par Mark, gav han lejlighedsvis tusind Mark. Han havde Raad til det, men ogsaa Sans for det.

Hans Navn vil for alle Tider være knyttet til to Ting: Vesterhavsdiget fra Ballum til Astrup og den ny Altertavle i Ballum Kirke.

Gennem mange Aar arbejdede Kresten Jensen for at faa de 5000 Hektar Jord i Bredeaaens Lavning skærmet mod Floden ved et Dige, og hans ihærdige Bestræbelser kronedes omsider med Held. Han var derfor selvskreven til at være den første Diggreve paa Stedet, ligesom det var naturligt, at han blev hædret med Ridderkorset.

Den ny Altertavle i Ballum Kirke er malet af den danske Kunstner Larsen - Stevns og en Gave fra Kresten Jensen og Hustru.

Den 20. Oktober 1930 fejrede Ægteparret sit Guldbrylup. Men snart efter blev den kraftige Mand nedbrudt af Sygdom. Døden kom nærmest som en Befrielse.

Mindet om Kresten Jensen vil holde sig paa Vester-egnen. Han var den sidste Storbonde af den gamle Støbning paa Kysten.

N. S.

Claus Frederiksen, Egen.

Den 4. Januar 1933, afgang Claus Jørgen Frederiksen, Aftægtsmand i Egen, ved Døden efter et kort Syg-geleje. Han var født 27. 11. 1853. Han tilhørte den gamle kendte Frederik-senske Slægt i Egen, der i mange Aar var anset for sin udprægede Dansk-hed. Claus Frederiksen havde en meget bestemt Optræden og han blev en afholdt Fører for sin Egn.

I sin Ungdom var han Forpagter af en Landejendom i Sottrup, hvor han vandt almindelig Anseelse for sin Dytlighed. Han blev gift 9. 4. 1874 med sin Kusine Kirsten Blom fra Sjellerup. I Ægteskabet var der en Søn og to Døtre. Hustruen døde alle-rede i August 1905.

Cl. Frederiksen overtog sin Fædrenegaard i Egen 1885, og afstod den igen til sin Søn Jørgen Frederiksen 1908. Sønnen var svagelig og døde allerede 1916.

Claus Frederiksen fik mange Tillidshverv betroet. Han var i mange Aar Kasserer for den alsiske Landboforening, Kirke-væрге og Regnskabsfører, Formand for det store Egen Mejeri o. m. a. Den faste Bestemthed, der prægede hans Handlinger, gjorde ham til en god og paalidelig Tillidsmand, ogsaa i poli-tisk Henseende. Vi havde en god Støtte i ham ved Opførelsen af Forsamlingshuset. Glæden ved Genforeningen greb ham

dybt. En Hædersdag blev for ham den 24. September 1932, da Amtmand Thomsen og H. P. Hanssen mødte i hans Hjem for at tildele ham Dannebrogskorset, som han havde gjort sig fortjent til.

Et stort Følge fulgte ham til det sidste Hvilested, og de mange Kranse, der lagdes paa hans Kiste, beviste, hvor agtet og anset han havde været.

Ære være hans Minde.

Jørgen Nielsen.

Hans Andersen Pedersen, Harreby.

Den 4. Februar 1933 døde Hans Andersen Pedersen i Harreby, efter flere Aars tiltagende Svaghed.

Han var født den 20. December 1874 paa den gamle Slægtsgaard tæt ved den gamle Grænse, der hvor Frøs Herreds dejlige Bakkeø har sine vestligste Skrænter, og hvor den brede Ribe Slette begynder, og hvorfra man altid har den gamle Kongeby og Kirken med de mange danske Minder for Øje, ude bag brede Kær og Enge.

Hans Andersen, som vi altid kaldte ham, havde et varmt Hjerte for alt det gode, som vi har taget i Arv og Eje, og kendte den Rigdom og Styrke, der bor i gamle Minder.

Da Obbekær Forsamlingshus blev bygget sidst i Halvfems-erne, blev Arbejdet der en Støtte for den Gennembrudstid, som Ungdommen her paa Egnen oplevede, og Hans Andersen var med i Arbejdet med sit varme Hjertes bedste Følelser og oplevede dette, at Modersmaalet, Sangen, den sunde og opdragende Idræt, spredte Glæde og Mod og Friskhed blandt Ungdommen her paa Egnen. Det gav Tryghed, Mod og Arbejdsglæde. Det tunge og knugende svandt, vi fik Tro paa Fremtiden og Sejren. Jeg mindes engang, at Hans Andersen sagde til mig: Der er ingen Grund til Forsagthed, nej,

»her er saa frit at aande
og saa frydeligt at gaa.«

Sin egentlige Livsgerning udøvede han som Landmand paa den gamle Slægtsgaard, med udpræget Sans for gammeldags Økonomi og Nøjsomhed, men ogsaa med fuld Forstaaelse for de Krav, som Nutiden stiller. Han havde flere Tillidshverv. I Særdeleshed skal det nævnes, at han gennem en lang Aarrække var en dygtig Formand for Skolekommissionen. Baade hjemme og ude værdsatte man hans rolige og velovervejede Meninger. Han ejede Jydens stille Lune, men ogsaa hans faste og mandige Vilje. Sammen med sin, fra Huusholdningsforeningerne kendte Hustru Kirstine og Børneflokket dannede Hans Andersen et godt dansk Hjem, hvor vi altid havde Glæde og Berigelse af at komme.

Vi mindes med Glæde og Tak Hans Andersen som en udmærket dansk Mand og en god og ærlig Kammerat fra Ungdomsaarenes Tid. — Velsignet være hans Minde.

Th. Thøstesen.

Jens Jørgensen, Gammelgab.

Iblandt den Skare af Haabets og Froens Mænd, som bar Sønderjylland frelst igennem Nederlaget og Udlændigheden, var gamle Jens Jøssensen i Gammelgab en af de bedste. Ikke saadan forstaaet, at han i Evner eller Dygtighed ragede frem foran de andre. Nej, i den Henseende stod han i Midten af sit Folk. Han vilde nødig trækkes frem som en særlig fremragende Mand eller som Fører. Han var en jævn og djærv sønderjydske Bonde, der passede sin Gerning i Hjemmet og helst levede stille og ubemærket. Det offentlige Liv havde ingen dragende Magt over ham. Og dog kom han til at betyde meget for mange, baade i det praktiske Landboforeningsarbejde og i det folkelige og aandelige Livsrøre paa Sundeved. Hvad skyldtes saa det? Hans levende og tjenende Sind, hans dybe og varme Forstaaelse af Menneskelivets rigeste Værdier i det folkelige og det kristelige Fællesskab.

Han fødtes i Broager Sogn den 10. September 1844 i et godt dansk Hjem. Slægten hørte til de store, virksomme Sundevedslægter, der senere skabte store Virksomheder baade i Norge og Tyskland. Men hans Forældre døde, da han kun var 6 Aar gammel, og fra den Tid fik han sit Hjem hos Mosteren i Nejs.

Han var som Barn af et noget tungt, indadvendt Sind, der tidligt grublede over Tilværelsens store Spørgsmaal. (Herom har han selv fortalt i en meget værdifuld Selvbiografi, offentliggjort i Hejmdal 30.—31. August 1932). Efter Krigen 1864 udvandrede Jens Jørgensen til Danmark og blev dansk Soldat. 1867 og 1868 var han Elev paa Askov Højskole. Her fik Schrøder og Pastor Svejstrup stor Betydning for ham. Og nu er han klar over, at alle Kræfter skal sættes ind i et folkeligt-nationalt Arbejde. I de sønderjydske Hjem skal Kampen for Danskheden føres og vindes. Et dygtigt, praktisk Arbejde skal der gøres, men vindes kan Kampen kun, naar Hjemmets Liv styrkes ved at komme i Forbindelse med det danske Folkeliv og Menighedslivs dybeste Kilder.

Personlig havde Jens Jørgensen oplevet et aandeligt Gennembrud og fundet Tryghed og Hvile i Daabens Pagt, paa Troens Grund, som en god Grundtvigs Discipel.

Som paa det praktiske og folkelige Omraade som nu her paa det kristelige: Kærligheden til Livet, Trangen til at tjene, gør ham virksom og fører ham ind i et Arbejde til Fremme for Menighedslivet paa Sundeved. Og det var en Glædens Dag, da han kunde nedlægge Grundstenen til den smukke Frimenighedskirke. Ikke Fører, men Tjener vilde Jens Jørgensen være, Tjener for Livet iblandt Mennesker, det danske Folkeliv og det kristne Menighedsliv. Og det blev han til det sidste. Derfor har han været en Vejleder for mange. Aandens og Livets Kræfter fandt gennem ham Vej ind i vore Hjerter, indtil han i August 1932 hos Datteren paa Smedegaard i Genner sov hen, som Sol i Høst gaar ned.

Paa Jens Jørgensen passer Ordene:

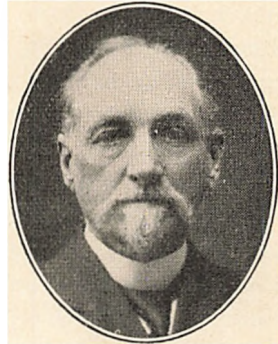
Vor Tro det er vor faste Borg,
dens Spir det er vort Haab,
i den faar vi Guds Faders Aand
med Jesu Barnedaab.

I hans Spor er Nutidens Slægt tjent med at vandre!

N. P. Nielsen.

Peter Philipsen, Nybøl.

Juledag sidste Aar døde Peter Philipsen i sit Hjem, »Eben Ezer« i Nybøl paa Sundeved. 29. December stedtes han til Hvile paa Nybøl Kirkegaard under talrig Deltagelse fra nær og fjern. Han var født paa Skelde Mark 1846 som Søn af Gaardejer Hans Henrik Philipsen og Hustru Kathrine Marie, f. Christensen. 1871 overtog han Fædrenegaarden og drev den til 1893, da han solgte den og flyttede til Nybøl. Her har han siden boet.

Han var gift to Gange. 1870 viedes han i Ryslinge til Ane Kirstine Jensen fra Sjælland. Hun var ret en mild og elskelig dansk Kvinde; døde 1910. I dette Ægteskab findes 4 Børn, hvoriblandt Sognepræst i Nakskov Johannes Philipsen. 1918 indgik Ph. Ægteskab med Frederikke Mathiesen fra Bøffelkobbel. Hun blev ham en trofast Støtte og skænkede ham et lykkeligt Hjem paa de ældre Dage. I andet Ægteskab findes en Søn.

Philipsen var som ung tidlig vaagen, varm for den danske Sag, og hjertelig kristelig grebet. Han søgte at dygtiggøre sig ved et Ophold paa Landbohøjskolen og Ryslinge Højskole. Her fik Forstanderen, Sognepræst Johannes Clausen, stor Betydning for ham, og det vedblev Clausen at have, saalænge han levede. Clausen — og Frederik Bruun, Levring — var mere end andre med til at præge og vejlede Philipsen. Han har fortalt, at under et Besøg i Ryslinge et Par Aar efter Skoleopholdet spurgte Clausen efter en Samtale om de gamle Elever fra Sønderjylland: »Hvad bestiller I dernede?« Ph. nævnte det daglige Arbejde med Landbruget. Men saadan var Clausens Spørgsmaal ikke ment. »Hvad gør I for det aandelige Livs Skyld?« Ja

noget bestemt foretog de Unge sig ikke. Men nu blev Clausen varm og gav ham følgende Raad eller Befaling: »I skal komme sammen en Aften hver Uge skiftevis i forskellige Hjem, syng Salmer, læse Prædiken og samtale derom. Saa kan I tage en Kop Kaffe og bagefter tage folkeligt Stof frem«. Denne Anvisning blev fulgt og førte til de saakaldte »Foredragsmøder« paa Broagerland. En Kreds af aandeligt vaagne Hjem mødte disse Aftener og havde Samvær paa ovennævnte Maade. Andreas Andresen og Philipsen var de ledende, men den sidste blev oftest brugt som Oplæser. Disse Møder har været med til at forberede Sundeved Frimenighed. — Philipsen følte stærk Trang til en aandelig Gerning som kristelig og folkelig Ordfører. Den kom han efterhaanden ind i efter at være flyttet til Nybøl. 1900 nybyggede han sit Hjem, føjede til det en Forsamlingssal og kaldte Huset »Eben Ezer«. Jeg mindes Hejmdals Referat af Indvielsesdagen og var optaget af denne Nybegyndelse paa Sundeved. Her har været holdt mange udmærkede Møder, og »Eben Ezer« er stadig i Brug. Ogsaa Arbejdet paa dette Sted har haft Betydning for Frimenigheden. — Philipsen kom nu i en Aarrække meget ud som Lægprædikant. Han blev brugt af »Udvalg for kristelig Virksomhed i Nordslesvig«, men han rejste ogsaa paa egen Haand understøttet af en Kreds i det gamle Land. Han kom rundt i Sønderjylland og i mange Egne nordfor Grænsen, ligesom han jævnlig førte Ordet ved nationale og politiske Møder paa Egnen og videre ud. Hans Evne laa ikke i saglige, udarbejdede Foredrag, men mere i varme ildfulde Indlæg og Vidnesbyrd. Der kunde over Philipsen være noget uroligt higende, kæmpende, men bag dette laa en dyb og inderlig Kristentro, som gav hans Sjæl Hvile og Trang til at vidne. — Ved Krigens Begyndelse var han blandt dem paa Sundeved, som Myndighederne satte fast og holdt i Fangenskab i Sønderborg i en Maanedes Tid. — Genforeningen var for ham en stor og frydefuld Oplevelse. Han havde i 1864 som ung Mand staaet paa Broager Kirkegaard og med

Hjertet fuldt af Kvide set de første preussiske Pikkelluuer blinke i Solen ovre paa Landevejen ved Nybøl. Nu fik han Lov til at se dem forsvinde og de danske Jenser vende tilbage. Han levede stadig med en dyb Glæde over at være kommen hjem til Danmark. Naar han i 1927 blev udnævnt til Dannebrogsmænd, var det fortjent. Den gamle fyrige Stridsmand bar dette Hæderstegn med Ære. — Philipsen blev 86 Aar, men han forblev ung af Sind og aandsfrisk til det sidste. Legemlig svækket syntes han kun det sidste Aars Tid, og han fik en mild og blid Hjemgang. Jordefærdsdagen viste, at han havde faaet Forbindelse med vide Kredse. De vil ogsaa bevare hans Minde med Tak og Glæde. Han var en trofast Søn af Danmark og den danske Menighed. I de to Verdener hørte han med hele sin Sjæl hjemme.

Jørgen Eriksen.

Johannes Hansen.

Den 27. Maj lød der Salmeøng ud fra Stiftelsen, Nygade 46, Aabenraa, og kort efter fulgte en lille Flok af Slægt og nære Venner Johannes Hansen paa Vej ud af Byen. Han var død den 23. Maj i sit 84. Aar og skulde begravnes paa den ny Sognekirkegaard i Rødding ved sin Hustrus Side. Hun, Marie Hansen, var død allerede 1912, Aaret efter, at de sammen var flyttet ind i den Günderoth-Saldernske Stiftelse, hvortil Johannes Hansen gennem sin Mors Slægt havde Fortrinnet. Begge stammede fra Vestkysten, men hun havde som lille mistet baade

Far og Mor og blev med en Broder opdraget hos Peter Timmermands i Lourup Kro, hvor der i Forvejen var 12 Børn. Johannes Hansen fødtes paa Rødding Højskole, hvor hans Fader Fedder Hansen var Forpagter og Økonom. Hans Mors Pige-

navn var Helene Posselt, Datter af Stænderdeputeret August N. Posselt i Københoved. Hans Farfar var Sognefoged Dbm. Johannes Hansen fra Mjolden. Det maa have været Johannes Hansens Tanke at tage Ophold i Kongeriget, hvor han var paa Højskole og aftjente sin Værnepligt, men Hjemlængslen har været ham for stærk, og i 1874 satte han Bo i Arnum. 17 Aar efter overtog han efter sin Far Ejendommen i Brem, der nu er i hans ældste Søns, Asbjørn Hansens dygtige Hænder.

Johannes Hansen blev alle Dage en »Vestkystbo«. Gennem sin fædrene Slægt havde han levende Forbindelse med folkeligt og kristeligt dansk Liv, som det først hernede brød frem paa Nordslesvigs Vestkyst. Han bevarede Slægtssansen trofast og stod hele sit Liv Højskole og Frimenighed nær. Mange drøje Timer tog han og hans Hustru med deres Børn i lange Køreture fra Arnum til Frimenighedsgudstjenesten i Rødding. Gennem sin ældste Søster Sofies Giftermaal med Cornelius Appels ældste Søn kom Johannes Hansen i personlig Forbindelse med Præstehjemmet i den gamle Højskolegaard. Johannes Hansen og hans Hustru følte dette som en stor Lykke, og der knyttedes mellem de to Slægter et nært Venskab, der gennem Aarene gav sig mange smukke Udslag. — Paa Grund af lang Sygdom og sin Hustrus Svagelighed overlod Johannes Hansen allerede tidligt Gaarden til sin Søn. Han bosatte sig i Kerteminde og sluttede sig til Valgmenigheden der. Godt seks Aar efter blev der Plads ledig paa Stiftelsen i Aabenraa. I de 22 Aar, Johannes Hansen havde sit Hjem der, forbandt han sig nøje med Byen. Ved Møder paa Følkehjem var han en sikker og tænkende Tilhører, i St. Jørgens Kirken tog han sin Plads, og det føles som et Tab, at den nu staar tom. — Der hører stor Sjælestyrke og Vilje til at leve sit Liv uden egentlig Beskæftigelse i snart 30 Aar. Det kunde Johannes Hansen; gennem undertiden lange Besøg hos Sønnerne (længst under Krigen)) og ved Læsning i sit lille Hjem fik Tiden sit gode Indhold for ham. Han var sikkert saa vel beredt som et Menneske kan være til at slutte af. Hans Datter Karen plejede ham trofast i de senere Aar, og hans Søster Kristine var til stor Opmuntring for ham. — Johannes Hansen var altid optaget af et eller andet Spørgsmaal, og besøgte man ham, blev det bragt paa Bane. En veludrustet, klog og god dansk kristen Mand var Johannes Hansen.

Erik Appel.

Martin Gram, Hoptrup.

Den 5. Maj i Aar (1933) døde ugift Arbejdsmand og Oldgransker Martin Gram af Hoptrup By og Sogn.

Martin Gram blev født den 9. August 1857 som Søn af Lejehusmand og Møllebygger Peder Hansen Gram og Hustru Ane Kirstine Frank.

Allerede som Barn var Martin Gram dansksindet, han var født saaledes. Han har selv fortalt, at han gik nede paa Engene bag Hoptrup, da Danskerne i 1864 forlod Sønderjylland, og da græd han.

Af andre Minder fra den Tid næv-
nede han tidt, at han sad uden for
Barndomshjemmet og hørte Skuddene nede fra Alssund og Dybbøl.

Fra samme Stade — en stor Sten — saa han forøvrigt Frederik VII. og Grevinde Danner, da de engang kom igennem Hoptrup, ligesom han herfra med Harme saa Preusserne og Østrigerne, da de rykkede op i Landet. Allerede som Dreng benyttede Martin sin Fritid til Læsning, og han begyndte ogsaa paa sine Oldstudier i Marken, en Gerning, han fortsatte lige til sine sidste Aar.

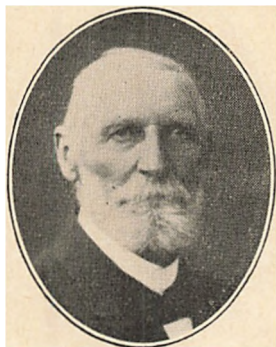
Efter Sigende har Martin Gram udført et ikke helt lille Arbejde som Oldgransker. Ja, han blev endog saa bekendt, at han — skønt han kun var Lægmand — af Museet i Kiel fik fri Rejse og frit Ophold til et Besøg dertil.

Dette Ophold tog han selvfølgelig imod med Tak, men han vedblev i al Hemmelighed med at sende Oldsager til København, ligesom han — i al Hemmelighed — modtog Besøg af Museumsfolk fra Danmark. Gram fik ogsaa en Slags Belønning for sit nationale Arbejde og Studium, idet Kongen under sit andet Besøg i Hoptrup i Aaret 1927 med egen Haand hæftede en kgl. Belønningsmedaille med Krone i Sølv paa den gamle Mands Bryst. Den 5. Maj 1933 døde han.

P. Julius Damgaard.

Fritz Hinrichsen, Blegen.

Da jeg i 1888 havde bosat mig i Sønderborg og var bleven Sekretær i Vælgerforeningen, kom jeg næsten daglig hos Foreningens Formand J. P. Reimers for at aflægge Beretning om Foreningens fremadskridende Organisation. Hos ham lærte jeg Fritz Hinrichsen, Blegen, at kende, da han stod i sin Manddoms fulde Kraft. Fra den Tid og indtil hans Dødsdag har jeg omfattet ham med varmt Venkskab og den største Højagtelse.

P. J. Reimers var Føreren for Sønderborgs danske Borgere, og tillige for den danske Befolkning paa Als og i Sundved. Men der var to Mænd, som fra Ungdommen af havde staaet ham særlig nær og omfattede ham med sønlig Hengivenhed. Det var Jens Timm og Fritz Hinrichsen. Begge stærkt interesserede i Nationalitetskampen mødte de i disse Aar saa at sige hver Formiddag hos Reimers for at tale med ham om Dagens Spørgsmaal, især om Danskhedens Tarv og Trivsel. I disse Drøftelser tog jeg som Vælgerforeningens Sekretær livlig Del.

Det var en Fest at gaa til Valg i disse Aar. Udvandringen var ophørt. Danskheden var efter en trist Nedgangsperiode atter i Fremgang. I 1890 førte vi efter omhyggelig Forberedelse en meget energisk Valgkamp i Sønderborg. Fritz Hinrichsen var tidlig og sent paa Færde. Han kendte hver Mand i Byen og vidste høje, hvorledes de skulde behandles. Han trøstede de bange, styrkede de svage, og flokkede de stærke Mand ved Mand.

Efter en travl Dag samledes vi paa Raadhuset, hvor Valgresultatet blev offentliggjort. Da det viste sig, at der var bleven afgivet 320 danske mod kun 300 tyske Stemmer, raabte vi

Hurra! Efter lange Tidens Nedgang havde vi genvundet Fler-tallet i Sønderborg! Begeistrede gik vi fra Raadhuset op til Borgerforeningens daværende Samlingssted »Hotel Stadt Ham-borg« for at fejre Sejren.

Ved Landdagsvalget var Fritz Hinrichsen uheldig stillet. Valgloven foreskrev, at Byen skulde inddeles i Valgdistrikter med mindst 750 og højst 1749 Indbyggere. Militæret havde ikke Stemmeret, men det talte med i Indbyggerantallet. Fritz Hinrichsen boede i et Valgdistrikt, som omfattede Kasernen paa Slottet og derfor kun talte faa Vælgere, mest Embedsmænd. Der stemtes klassevis paa Valgmænd, som skulde være Vælgere i Distriktet. Fritz Hinrichsen var Distriktets eneste danske Vælger, men han mødte alligevel. En gammel Toldforvalter var Valgforstaander og raabte Vælgerne op:

— Fritz Hinrichsen, Bleiche! raabte han.

Fritz Hinrichsen traadte hen til Bordet og sagde:

— Fritz Hinrichsen, Bleiche!

— Ja, jeg ser nok, at De er her, sagde Valgforstanderen, men De maa stemme.

Fritz Hinrichsen, Bleiche! gentog han.

— Javel, javel, snævrrede Valgforstanderen irriteret, men De maa jo stemme!

— Fritz Hinrichsen, Bleiche, gentog han atter, uden at ændre en Mine.

Da gik der omsider et Lys op for Valgforstanderen.

— Ach so, udbrød han. De stemmer paa Dem selv!

Fritz Hinrichsen blev gammel. Han var nær 90, da han blev bortkaldt. I de sidste Aar var hans Helbred skrøbeligt, men aandsfrisk fulgte han levende interesseret med i alt, hvad der vedrørte den danske Sag. Og han følte det som en usigelig stor Lykke, at han fik Lov til at opleve Genforeningen, og som en fortjent Udmærkelse fik han af Kongen Ridderkorset.

Med Fritz Hinrichsen har en Hædersmand fra Top til Taa nedlagt Vandringsstaven.

H. P. H.

Danske Sydslesvigere.

Indenfor et nationalt Mindretal bør, synes man, hvert eneste Menneske leve længe; der er ingen at undvære, hver enkelt er en Stridsmand i Rækkerne, ogsaa de, der indtager deres Plads i al Stilfærdighed, men med deres Tanker og Vilje slutter op om den fælles store Sag.

Hvem tør afgøre, om denne eller hin har haft størst Betydning for sit Folk? Evner og Midler kan være saa forskellige; et trofast, villende Sind kan tit i Stilhed virke mere til fælles Gavn end den, der er sat paa de fremtrædende Poster.

Ikke mindst inden for et Mindretal kan enhver have sin store Betydning. Men ogsaa her kræver Døden naturligvis ubønhørligt sin Høst. Blandt de danske Sydslesvigere, som i det sidste Aars Tid er gaaede til Hvile, skal her nævnes nogle enkelte, som vi satte megen Pris paa, og som vil leve videre i vore Tanker.

Men en kort Omtale af dem skal tillige være et hædrende Minde om andre gode danske Mænd og Kvinder, der kaldtes bort samtidig med dem.

*

Adskillige ogsaa nord for for Grænsen kender »Pers Pissel«, den danske Forsamlingsgaard ved Østerby Mark (Medelby Sogn). Her stod en Oktoberdag i Fjor en Kiste mellem Efteraarets farverige Blomsterpragt. Det var Peter Fr. Lorenzen, en Mand, som havde aabnet sit Hjem for Egnens spredt boende Danske. Lorenzen blev 65 Aar gammel. Han hørte til dem, der ikke kunde forstaa, hvorfor ikke alle Danske kom med hjem i 1920. Men i de følgende Aar saa han dansk Liv gro syd for det nye Skel, og det blev ham

til Opmuntring. Ikke mindst Egnens Unge kom til at opleve

mangen god Stund i Peter Lorenzens lave Stuer. Mange Danske vil mindes den frofaste, bramfrie Mand med Tak.

*

Den 16. Oktober døde Arbejdsmand Vilhelm Paulsen i Flensborg, 76 Aar gammel. Han havde lige fra Begyndelsen været en solid og virksom Tillidsmand inden for Den slesvigske Forening, ligesom han før Krigen var en ihærdig Kredsformand for Flensborg Foreningsforening. Man var sikker paa en god og tryk Medlemskreds i hans Distrikt. Paulsen fik efterhaanden en bøjet Ryg af et langt Livs strengt Arbejde; men der var Fest over ham, naar det gjaldt et Valg eller et nationalt Samvær. Hans danske Sind kunde intet kue; det forblev frisk lige til hans Død.

*

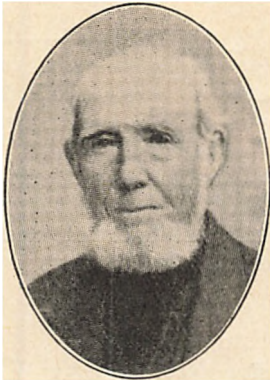
Og en anden flensborgsk Arbejder, Kranfører Johan Weber, der døde den 6. Marts, 52 Aar gammel. Han var ingen Mand af mange Ord, men drog sit Læs med stille Styrke. Gennem en lang Aarrække deltog han virksomt i det danske Arbejde, først som Tillidsmand, sidst som Distriktsformand inden for Den slesvigske Forening. Weber, der var en Kampfælle med fast Rod i Slesvigs Jord, legemliggjorde paa en smuk Maade de danske Forposters selvfølgelige Troskab. Han lukkede sine Øjne paa en Valgdag, som han selv havde været med at forberede.

*

En Dag i Januar fulgte mange Flensborgere med Sorg i Sind en ung Landsmand til Graven; det var Heinrich Hundertmark, død den 18. Januar i en Alder af 28 Aar. Krise og Arbejdsløshed i Forbindelse med haard Sygdom havde slaaet ham ned, kort efter at han havde stiftet eget Hjem. Han bukkede under trods en enestaende Opofrelse fra hans Nærmestes Side. Hundertmark havde ikke oplevet den Lykke at kunne gaa i dansk Skole; men han havde taget et frodigt dansk Sind i Arv fra det lille Hjem i Klus, havde arbejdet sig gennem Bind efter Bind af vort Lands Historie; han holdt Fanen højt og gik med Smil paa Læben mod de barske Kaar, Livet bød ham. Der blev sagt ved H. Hundertmarks Død: Det er paa unge af hans Støbning og paa dem alene, Fremtiden kan bygges op, hvis man

ønsker at have et trygt og fast Grundlag under alt, hvad der arbejdes med.

*

Den 4. August kaldtes en gammel dansk Sydslesviger ude i Karlum ved Læk, Karsten Thomsen, hjem til sine Fædre. Han blev henvendte 87, men forblev rask og frisk op gennem Aarene. I 33 Aar levede han i Solderup, men hele den øvrige Tid i Fødebyen Karlum. Og her udførte han sin Gerning flittig og trofast som en dansk Mand, alle fastede Lid til. Karsten Thomsen døde gerne ved Fortiden; det var en Sorg for ham, at ikke hans Egn kom med hjem i 1920. Men han var altid glad for at komme over Grænsen og se

Dannebrog vaje i Sønderjyllands nordligste Del. I Tønder havde han engang den store Oplevelse at hilse paa Kong Christian, og ved den Lejlighed blev der taget et Billede, som senere i forstørret Skikkelse fik en Hædersplads i Thomsens Hjem. »Ja, de aar maa da e Kong'!« forklarede han. Man vil blandt andet savne Karsten Thomsens særprægede Skikkelse ved de danske Aarsmøder i Flensborg, hvor han altid var en glad Deltager.

*

Endelig skal nævnes Frøken Johanne Frohne, som i Juli afgik ved Døden i en Alder af 84 Aar. Frøken Frohne, en Søster til Skibsreder W. C. Frohne i Flensborg og til den kendte Kunstsamler, Murmester J. W. Frohne i København, var besjælet af et trofast dansk Sindelag, der gav sig mange smukke Udslag. Paa sin stilfærdige Maade ydede Frøken Frohne en Indsats, hvor hun kunde, og levede med i alt, hvad der vedrørte den danske Sag. Hun kunde blusse i Harme, naar hendes Landsmænd blev Genstand for uretfærdig Behandling, og hun øvede i Stilhed en vidtgaaende Gødgørehed. Endnu da Frøken Frohne var over de firs, saas hun festlig klædt blandt de Flensborgere, der i Byens Teater glædede sig over dansk Kunst.

L. P. Chr.

Hjemm.

Af **Martin N. Hansen.**

Vi stov i Ly for en rigte Torrnåll
min Mua å æ, Tivo æ gik forbi,
en Løvda Åvten hun kam fro Arbe,
å de var sild, hun va bløvven fri.
— De er så mærkle å goo egenn no
her hvo en kinde hvæ Vej å Sti.

Den Høj dæhen varr mit stua Bjerre!
Æ er dærrop i et haste Spring!
Di Maej å Maerke å Skov å Dige
å åldt e hiele med Hav omkring!
Her kund æ følle e Skiif, dæ sejle,
å tænk o tusind å mænne Ting.

Dæ kam en Ti, de var let, e hiele,
å da æ rejst, varr æ nok så kry.
Men nærr en kømme no fro e Fremmed,
hvo vidt en så i e Værn kund ty,
så hærr en ållde så mænne Tanke
som ved å goo i sin Baendoms By.

Di gammel — ja di er væk, å haste
ens Slægt å Venne er splidt å spre.
Den Plads di ga, bløv kun sjælden lerre,
for dæ er ny nok, dæ gjenn vil te!
— Om så de kun er et Tree di rydde,
en minds med Sorre om de å de.

Men fine tæss æ e Dav de syng,
hvo åld min Baendoms smo Lærke hang
højt øvve Maerke, min Slægt hæ pløje —
dem vil æ syng med eno engang:
Ja, Gud velsign jæ, di Maej å Maerke,
så åldt må vejs ynne Suel å Sang!

En rask Pige.

Af **Erich Erichsen.**

Unge Jørgen Bruhn havde arvet gamle Onkel Jørgen Bruhns store og udstrakte Forretning i Kul og Cement. Han var temmelig ung, den Gang han arvede den, og de fleste, der kendte lidt til ham, trak paa Skulderen og spaaede frimodigt og højlydt, at det gik saamænd aldrig godt. Den Forretning fik han snart kørt i Grøften.

Det var simpelthen umuligt, at der af den slentrende og ganske øjensynligt noget lade og ligegyldige Flisesluder kunde blive et Mandfolk, der saa nogenlunde kunde klare Tingene, som gamle Bruhn havde gjort det Gamle Bruhn, der havde været et Forbillede, et Mønster, en Helt, som enhver ung Forretningsmand, og som de ældre ogsaa, havde set op til med Agtelse og Beundring.

Hvad var Jørgen Bruhn, unge Jørgen Bruhn, altsaa, andet end en flink og ivrig Tennisspiller, en Pryd for enhver Bane og en flot og rundhaandet Kammerat for enhver Klub, der satte Pris paa velklædte Medlemmer. En af den Slags, som aldrig syndede mod Moden, hverken med Hensyn til Smokingens Snit, Slipsenes Farve eller Stri-berne i Silkestrømperne, men som ikke havde mere Forretningssans end en Kattekilling Saamænd knap nok det....

Jørgen Bruhn gjorde imidlertid alle Skumlere til Skamme. Han kastede sig ind i den gamle Forretning med en Virkelyst og et Vidsyn, der forbavsede alle. Det var lige ved, at han ganske fordunklede den gamle Jørgen Bruhn, saadan forstod han at sætte alting i Trit og benytte enhver gunstig Lejlighed, som alle andre ikke en Gang havde kunnet skimte.

Men han var sandelig ogsaa bleven en hel anden nu, end før. Ganske vist, han førte stadigvæk sin Ketscher som en Mester, og han var den første paa Tennisbanen om Morgenen. Og hans Smoking, hans Slips og hans Silkestrømper var stadig ulastelige. Men hans ligeglade Slentren var afløst af en forbavsende Spænstighed, og han var ikke den samme flittige Gæst ved Spillebordet i Klubben som forhen. Og naar han kom der, gik han altid tidligt hjem, undte sig næppe nok en lille spæd Whisky og foragtede højlydt store og fede Cigarer. Dem han ellers før havde dampet paa som en Fabriksskorsten.

Samtidig var Jørgen Bruhn selvraadig og herskesyg. Naar han kom paa Kontoret og om Morgenen som en Storm fo'r gennem de mange Rum med de klaprende Skrivemaskiner, bøjede alle de smaa lokkede Damer deres Hoveder og rødmede af Skræk. Og Mandfolkene havde heller ikke mere Mod, end de selv havde behov. Han opdagede enhver Smule Slendrian. Og Naade for den, det saa gik ud over.

Hans Ord piskede som en Hagelbyge over de syndige Hoveder. Allerværst gik det ud over hans private Stenograf og Maskinskriverske. Aldrig kunde det gaa hurtigt nok. Aldrig spillede Blyanten eller Tangenterne levende nok under de rappe, spinkle Fingre. Og altid havde han en eller anden bidsk Bemærkning om Krøllerne, eller Silkestrømperne eller de udringede Bluseliv, der saamænd ellers som oftest var takkelige nok.

Han var lige ved at blive en Fabel for alle dem, der søgte Plads paa et Kontor. De fleste turde ikke rigtig binde an med ham. Men han lønnede godt, langt bedre end alle andre, og han var ikke karrig paa Opmuntring heller. Han forlangte meget, men han gav ogsaa meget til Gengæld. Og det hjalp jo lidt paa Hagelbygerne, for dem, der havde Ryg nok til at sætte imod, naar de kom. . . .

Nu manglede han igen en Stenograf og Maskinskri-verske. Den sidste havde for saa vidt været god nok. Hun var rap og flittig. Men der havde været lidt kælent over hende. Og Jørgen Bruhn kunde for sin Død ikke lide kælnne Maskinskriveresker. Det var ikke paa den letkøbte Maade, man kunde vinde hans Hjerte og Bevaagenhed.

I det hele taget havde det altid været vanskeligt for Kvinder at indynde sig hos Jørgen Bruhn. Han havde ikke meget tilovers for den Del af Menneskeslægten. Enten var de for dumme, eller ogsaa var de for beregnelige. Saadan lige ud ad Landevejen, som en frisk og glad Kvinde efter hans Skøn skulde være, havde han endnu ikke truffet nogen. Der havde været nok, der havde budt ham paa det, de kaldte Kærlighed og Højagtelse. . . . Bevares, mange flere, end han kunde gifte sig med. . . . Men et godt og muntert og frejdigt Kammeratskab, fri for alle Slags Nykker og Skaberier, var der endnu ingen, der havde vist til Skue. Og andet ønskede han ikke at finde hos den Kvinde, der skulde hedde Fru Jørgen Bruhn og være Moder til en hel Masse smaa begavede og glade Bruhnere.

— Har der været nogen for at søge om Pladsen, spurgte han sin Første-Fuldmægtig en Morgenstund, da han kom farende gennem Kontorerne og smed Jakken paa den nærmeste Stol og slugte et Glas Isvand.

— Der sidder én derude, svarede Fuldmægtigen. Hun har ventet, lige siden vi lukkede op.

— Ser hun ud til at du noget. . . . har hun Krøller og Silkestrømper og al den Slags, spurgte han, medens han stod og glattede det fyldige, mørke Haar foran Spejlet. Der var kommet lidt i Urede i den snorlige Skilning, og saa meget Laps var Jørgen Bruhn endnu, trods alt, at Skilningen skulde være lige og ulastelig.

En flot Fyr vidste han jo nok, han var. Slank, sports-trænet, med et Par blanke og livfulde Øjne i det glatragede, regelmæssige, men noget haarde Ansigt, hvis Lød var frisk og ren af Tennisbanens solgyldne Morgenluft.

— Hun ser omtrent ud som alle de andre, svarede Fuldmægtigen. Maaske en lille Smule mere næbbet i Udtrykket.

— Lad hende komme ind med det samme. Men sig til hende, at hun skal fatte sig i Korthed. Hun kan springe Familieforholdene og al det andet over, sagde han saa og satte sig til Rette i Skrivebordets Skruestol, der fik et Par hurtige Omgange, saa det peb i Gængerne.

Lidt efter traadte den unge Pige ind. Hun var høj og slank, næsten Dame at se paa. Under den lille Bøttehat kikkede et Par mørke Krøller næsvist frem. Øjnene var dybe, men frimodige og muntre. Ansigtet regelmæssigt, uden egentlig at være smuk. Dertil var Næsen lidt for stor og Trækkene omkring den lille Mund for faste og beslutsomme. Men hun virkede tiltalende og tiltrækkende.

Hun blev staaende i Tavshed indenfor Døren, og Jørgen Bruhn drejede Stolen om imod hende. Hun sendte ham et venligt Smil, men tav stadig.

— De ønsker Pladsen her, spurgte han saa.

Hun svarede og nikkede Ja. Ikke andet.

— Kan De stenografere og skrive paa Maskine, hurtigt og fejlfrit?

Igen et Ja og et Nik og ikke andet.

— Hvornaar kan De begynde?

— Straks, svarede hun og begyndte at tage Hatten af og purre lidt op i de to Krøller ved Ørene. Saa hængte hun Hatten og sit Overstykke hen paa Stumtjeneren ved Siden af Døren. Jørgen Bruhns Jakke, der stadig laa og flød paa en Stol, tog hun med og hængte op med det sam-

me. Jørgen Bruhn fulgte hende opmærksomt. Det med Jakken morede ham. Han smilede saa smaat.

Derefter satte hun sig ved Stenografbordet med Skrive-maskinen og tog en Blyant.

— Ja, saa er jeg færdig, sagde hun og saa vist paa ham. De kan godt begynde.

Men Jørgen Bruhn fik ikke begyndt straks. Han maatte først sunde sig lidt. Saadan var han nu alligevel ikke vant til at blive taget af de unge Damer, der søgte Plads hos ham. Men bevares vel. Hun var maaske alligevel ikke saa tosset. Hun syntes i hvert Fald at være noget for sig selv.

Han rejste sig og gik et Par Gange frem og tilbage paa Gulvet. Han var til sidst blevet lidt forvirret af det Blik, der stadig var rettet paa ham i tavs Venten.

Saa begyndte han at diktere. Det gik i en Fart, men den unge Dame fulgte troligt med. Et Par Gange knækkede Blyanten for hende, hun kastede den fra sig og greb en ny. Der kom til sidst et vredt Træk om hendes Mund.

— Fabers Blyanter duer ikke, sagde hun. Vikings er bedre, men dyrere. re, men dyrere.

— Saa, svarede Jørgen Bruhn og smilede.

— Jo, kom det hurtigt og bestemt. Samtidig knækkede den tredje Blyant, og hun greb den fjerde. . . . videre.

Jørgen Bruhn fortsatte sit Diktat. En Gang imellem var han henne ved Skrivebordet for at hente et Par nye Breve, der skulde besvares. Han syntes den Dag, at det var behageligere at gaa frem og tilbage over Gulvet og diktere. Hendes Blik forstyrrede ham, naar hun saa op paa ham.

Da Diktatet var forbi, begyndte hun at skrive Brevene ren paa Maskinen. Det gik som et Stormvejr. Det saa næsten ud, som om Tangenterne hoppede af sig selv af Skræk, naar de ilsomme Fingre kom i deres Nærhed.

Hun kan jo ligefrem hekse, tænkte Jørgen Bruhn ved sig selv. Men da det blev sagt, kom det til at lyde:

— Det gaar jo særdeles tilfredsstillende, Frøken.... jeg har intet imod at antage Dem. Skal vi sige 100 Kroner om Maaneden?

— Ja, svarede hun og nikkede. Ikke andet end et Ja og et Nik.

Saa gik Resten af Dagen, medens Jørgen Bruhn var paa Kontoret, med Diktat og Renskrivning. Men der blev ikke sagt mere, end hvad der var højst nødvendigt. Jørgen Bruhn var ikke Ynder af mange Ord. Den unge Dame heller ikke, lod det til.

Da hun forlod Kontoret, sagde han:

— Deres Navn, Frøken?

— Jenny Madsen, svarede hun. Farvel.

Og saa var hun ude af Døren med det samme.

Jørgen Bruhn sad lidt og lænede sig tilbage i sin Skrivebordsstol, da hun var gaaet. Minsandten, om det ikke ligefrem var et Fund, han her havde gjort. Rap. Ingen Vrøvl. Ingen Nykker Bare det med Blyanterne. Han skulde alligevel huske, at det var Vikings, der laa til hende i Morgen. Hun havde formodentlig Ret i, at de var de bedste....

Der gik nogen Tid, og Jørgen Bruhn var stadig veltilfreds med Jenny Madsen. Ikke alene var han veltilfreds, men han begyndte ligefrem at synes om hende. Der var noget ved hendes Blik, som han svært godt kunde lide. Og hun kunde smile saa sødt. Jo, vist saa.... Sødt var absolut det rammende Ord. For Smilet var aabent og uden al Beregning, saadan som et Barnesmil er det.

Et Par Gange, da hun havde maattet melde Forfald paa Grund af et pludseligt Ildebefindende, syntes han oven i Købet, at hans Dag blev saa underligt indholdsløs og graa.

Han savnede hendes Blik og Smilet. Det var, som om ingenting rigtig vilde gaa for ham.... Og sæt for Resten, at hun gik hen og blev rigtig syg. Det kunde blive en nydelig Historie.

Det var næsten, som om der ikke var andre Stenografer og Maskinskriversker til i Verden end hende.

Saa begyndte han efterhaanden at ransage sine Følelser, og han var til sidst lige ved at tro, at han ganske stille havde siddet og forelsket sig i Jenny Madsen. I hvert Fald.... skulde han nogen Sinde gifte sig, skulde det være med hende.... eller med saadan en som hun.

Han tog det sidste lille Forbehold, for ikke saadan uden videre at kaste sig ud i det uomtvistelige.

For sød var hun. Og klog var hun vistnok ogsaa. Og saa var der altsaa ingen Vrøvl med hende og ingen Nykker. Og det var en stor Ting, fandt han. Saavidt han kunde forstaa efter de Erfaringer, han havde gjort hos dem af hans Venner, der havde giftet sig, bestod deres kære Fruer nemlig i Hovedsagen kun af Vrøvl og Nykker.... Udelukkende Vrøvl og Nykker. Og til den Slags behøvede man saamænd ikke at sikre sig en Kone. Det kunde man sagtens opnaa foruden.

Men en Kvinde af Jenny Madsens Beskaffenhed fandt man sandelig ikke hver Dag, mente han.

Desværre lod det ikke til, at Jenny Madsen interesserede sig synderligt for ham. Hun var naturligvis høflig og smilende og forekommende. Men det havde alle hans Maskinskriversker været. Mere eller mindre naturligvis. Og det var jo ogsaa kun deres forbandede Pligt. Foruden den, selvfølgelig, at kunne skrive paa Maskine og stenografer. Men saadan høflig og smilende, at man kunde mærke den glade og betagende Hjertevarme bag — nej. Af det ejede Jenny Madsen aabenbart ikke en Draabe. I hvert Fald ikke for ham.

Og det var kedeligt, syntes Jørgen Bruhn. For der var flere Ting, der ellers nok kunde interessere ham.

Han havde for Eksempel undertiden den mest ubetvingelige Lyst til at pille lidt ved de to smaa, næsvise Krøller ved Ørene. Han syntes, det kunde være saa uhyre interessant at sno dem omkring Pegefingeren. Ligesom at lege med dem, som et Barn med noget kært Legetøj.

Der var ogsaa den hvide, smukke Nakke, som han nok kunde have Lyst til at kysse en Gang imellem.

Ikke at tale om, at det syntes ham mere end spændende at forsøge, om den sammenknebne beslutsomme lille Mund ikke ogsaa kunde sige andet end Ja og Nej og god Morgen og Farvel.

Men som sagt. Der var aabenbart ikke Plads i Jenny Madsens Hjerter for ham.

Om der i det hele taget var Plads for nogen.

Han havde et Par Gange forsøgt med Blomster paa hendes Bord. Men det havde han ikke været heldig med. Hun havde bare set lidt forundret paa dem og derefter stillet dem over paa hans Bord. Hun troede aabenbart, at de var kommet paa hendes ved en Fejltagelse. Og Gaver turde han ikke tilbyde hende. Han havde altid hørt, at den Slags meget let kunde blive optaget som en Fornærmelse. Og fornærme Jenny Madsen vilde han allerlidst af alt. Alene Tanken om det kunde gøre ham syg.

Saadan blev Tiden ved at gaa. Jenny Madsen var stadig den samme. Høflig, smilende, forekommende og næsten til det sygelige pligttopfyldende. Men hun havde aabenbart, saadan forstod Jørgen Bruhn hende i hvert Fald, ikke en eneste sød Tanke til overs for ham.

Hun var hans dygtige Stenograf og Maskinskriverske. Men ikke noget som helst andet.

Ethvert andet forelsket Mandfolk . . . eller i hvert Fald

adskillige andre forelskede Mandfolk.... vilde naturligvis være gaaet lige løs paa Sagen og have sagt: Ser De, lille Jenny Madsen.... saadan og saadan.... og saa videre og saa videre.... Men saa langt strakte Jørgen Bruhns Mod sig ikke. Han kunde skænde et helt stort Kontorpersonale Huden fuld, saa det haglede. Det var ham den simpleste Ting af Verden. Men sige til en lille, stilfærdig Maskinskriverske, at hun ganske havde gjort det af med hans Hjertefred.... dertil savnede han baade Ord og Mod.

Han syntes selv, det var underligt. Men saadan var det nu en Gang. Det var en af disse haardhudede Kendsgerninger, som han ikke kunde komme udenom....

Saa fik han en Dag en fortvivlet Ide. Han syntes selv, den var fortvivlet. Men han kunde ikke holde Forelskelsens Kvaler ud længere, og saa maatte det enten briste eller bære.

Han stod henne ved Vinduet med Ryggen til og saa ud. Han saa ikke paa noget bestemt. Han saa bare ikke paa hende.

Derefter sagde han skødesløs — — saadan syntes han i hvert Fald selv:

— Vil De ikke tage Maskinen og skrive, Frøken Madsen, saa skal jeg diktere.

— Jo, svarede Frøken Madsen. Jo. Ikke mere og ikke mindre.

Saa dikterede han:

Højstærede Frøken!

Det har sikkert ikke kunnet undgaa Deres Opmærksomhed, selv om jeg ikke har kunnet mærke det, at jeg i længere Tid har næret den dybeste og varmeste Interesse for Dem. Deres tiltalende Kvindelighed, Deres Elskværdighed og Deres hele jævne og hyggelige Færd har gjort det dybeste Indtryk paa mig. Helst havde jeg

Vil De tage Maskinen og skrive, Frk. Madsen, saa skal jeg diktere –

sagt Dem dette personlig. Men desværre er Forholdene saadan, at jeg ikke godt kan gøre det. Det sker derfor ved disse Linjer, idet jeg samtidig beder Dem blive min Hustru. Jeg skal blive Dem en god og hengiven Mand, og De skal aldrig komme til at fortryde, at De skænker mig Deres Haand og Deres Hjerter.

Med Højagtelse,
Deres ærbødigst hengivne....

Jørgen Bruhn var egentlig ganske stolt af det Diktat, da han var færdig med det. Det var gaaet saa let og saa utvungent, selv om hans Hjerter jo nok samtidig havde hamret en Del, og Ordene undertiden vilde blive siddende i Struben.

Jenny Madsen saa han ikke paa. Havde han gjort det, vilde det sikkert have interesseret ham at se, hvorledes Blodet foer hende til Kinderne, og at hendes Fingre skælvede, saa hun næsten ikke kunde ramme Tangenterne, som hun skulde.

Derefter fortsatte han:

— Saa tager vi en Konvolut.

— Ja, svarede Frøken Madsen, ikke mere og ikke mindre.

— Og saa skriver vi, fortsatte han:

»Frøken Jenny Madsen, Adresse: Firma Jørgen Bruhn, Østergade 79« Har De det?

— Ja, svarede Frøken Madsen. Ja. Ikke mere og ikke mindre.

Men saa kunde han heller ikke mere. Som en slukøret Skoledreng, der har gjort noget galt, greb han sin Hat og forsvandt ud af Døren.

Hun saa ham ikke mere den Formiddag.

Da han var gaaet, græd Jenny Madsen. Hun vidste med sig selv, at hun længe havde elsket denne kønne dygtige og fornemme unge Forretningsmand.... Men at

han virkelig ogsaa elskede hende.... Ak nej, det havde hun dog aldrig turdet drømme om, selv i sine skønneste Ungpigedømme.

Men nu havde han altsaa sagt hende det. Paa en lidt usædvanlig Maade, ganske vist. Men sagt var det. Og intet vilde være hende kærere og lykkeligere end at knytte sin Skæbne til hans. Det var jo altsammen som et helt Eventyr. Et straalende og vidunderligt Eventyr, der ikke timedes mange af Verdens smaa flittige og drømmende Maskinskriversker.

Men samtidig var Jenny Madsen en ung Pige med Humør. Og den Lykke, der pludselig havde aabenbaret sig for hende, fik det til at spille i hendes Hjerne af Skalkethed.... Han skulde nu alligevel have af samme Konfekt igen.... For han elskede hende jo.... Elskede hende.... Og den man elsker, driller man. Saadan havde Jenny Madsen i hvert Fald forstaaet noget af Kærlighedens store Mysterium.

Hen paa Eftermiddagen kom Jørgen Bruhn tilbage. Han kom ganske forsigtig listende og hængte Hatten fra sig paa Stumtjeneren. Til at begynde med saa han ikke Jenny Madsen. Det var først, da han fik set sig rigtig om, at han saa, hun stod henne ved det samme Vindue, som han om Formiddagen, og kiggede ud.

Da han kom indenfor, sagde hun., medens hun stadig blev staaende henne ved Vinduet og saa ud:

— Aa, Hr Jørgen Bruhn. Vil De ikke tage Maskinen og skrive, saa skal jeg diktere.

Hans egne Ord, altsaa. Han studsede lidt. Hvad betød dette monstro, Han havde egentlig mest Lyst til at gøre Knuder. Men lad gaa. Han satte sig ved Maskinen. Det

kunde nok interessere ham at vide, hvad Pigebarnet egentlig havde for. Saa dikterede hun:

Min Herre!

Skønt Deres smukke Tilbud i høj Grad har smigret mig, nødes jeg dog til at meddele Dem, at jeg ikke kan tage imod det. Jeg maa bekendte, at jeg elsker en anden.

Med Højagtelse.

Deres ærbødige....

Jørgen Bruhn vendte sig heftigt om imod hende.... Nej, dette var dog for meget af det gode.... Saadan ligefrem holde Løjer med ham. Han lystrede alligevel, da hun fortsatte:

— Saa tager vi en Konvolut.

— Bevares, svarede han gennem en irriteret Latter. Bevares, ja. Saa tager vi en Konvolut.

Men en Ting er sikkert, føjede han til ved sig selv: Inden denne Dag er til Ende, er det næsvise Pigebarn ikke længere min Stenograf og Maskinskriverske. Det kan hun trygt stole paa.

— Og saa skriver vi, fortsatte hun:

»Hr. Fuldmægtig Petersen, Adr. Firmaet Jørgen Bruhn, Østergade 79.« Har De det?

Da han havde skrevet det Og det gik i en lynende Fart.... vendte han sig om imod hende, og hun smilede ham lykkelig og henrykt i Møde.

— Jenny, lo han. Kæreste, kæreste Jenny. Har han ogsaa....

— Ja, i Gaar, svarede hun. Men jeg kan meget bedre lide Dig, Jørgen, at du ved det. Og derfor tager jeg dig ogsaa. Vær saa god. Her har Du mig til Gengæld. Jørgen, bliv lykkelig med mig. For jeg elsker dig, Du Jeg elsker Dig....

Fjorten Dage senere hed Jenny Madsen: Fru Jenny Bruhn til almindelig Forfærdelse for alle Vennerne, baade paa Tennisbanen og i Klubben. Men hans Maskinskriver-ske var hun ikke mere.

Nu var det hende, der dikterede. Og han lystrede ud-mærket. Ganske vist kneb det en Gang imellem at følge med. Men saa havde han jo Kontoret at ty til. Og der kunde han stadig lade Haglvejret rase, saa de allesammen bøjede Ryg under Uvejret.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Ingrids vidunderlige Jul. Af Ludv. Hammer	1
Sønderjydske Mundheld. Ved P. Hansen, Slyngsten	17
En Akkord for Hundrede Aar siden. Af Viggo Petersen.	18
Skyttegravs-Digte. Ved H. R.	33
Et Brudstykke af et Brev	38
En Krigers Hjertesuk fra Rusland	39
Badeetablissementet »Frederikslyst«. Af Carl E. Johnsen	40
Sagn om Toftlund og Egvad Kirker. Af Arth. Fuglsang	62
De gamle, som faldt:	
Gdr. P. Kaad, Vollerup. Af Andreas Grau	67
Claus Christensen, sen., Lavensby. Af Nis Nissen	70
Fru Sophie Andersen. Af M. Th.	71
Mejeribestyrer P. Petersen, Rejsby. Af Johs. Jensen	73
Ludvig Johansen, Ø. Aabølling. Af J. P. M.	75
Tyche Tychsen, Krammark. Af C. H.	76
Mejeribestyrer A. Gadeberg, Tyrstrup. Af Johs. Jensen	79
Diggreve Kresten Jensen. Af N. S.	81
Claus Frederiksen, Egen. Af Jørgen Nielsen	83
Hans Andresen Petersen, Hærreby. Af Th. Thøstesen	84
Jens Jørgensen, Gammelgab. Af N. P. Nielsen	85
Peter Philipsen, Nybøl. Af Jørg. Eriksen	87
Johannes Hansen. Af Erik Appel	89
Martin Gram, Hoptrup. Af P. J. Damgaard ..	91
Hans Hinrichsen, Blegen. Af H. P. H.	92
Danske Sydslesvigere. Af L. P. Chr.:	
Peter Fr. Lorenzen	94
Vilhelm Paulsen	95
Johan Weber	95
Heinrich Hundertmark	95
Karsten Thomsen	96
Johanne Frohne	96
Hjemm. Af Martin N. Hansen	97
Af Erich Erichsen	98

Nationale Foreninger og Institutioner

Sprogforeningen.

Bestyrelsen: H. P. Hanssen, Formand, Kaptajn C. C. Fischer, Næstformand, Bibliotekar Jakob Petersen, Sekretær og Kasserer.

Tilsynsraadet for Aabenraa Amt: Fru Marg. Andresen, Aabenraa, Gdr. Carsten Gregersen, Frøslev; for Haderslev Amt: Gdr. Jørgen From, Fjelstrup, Amtsskolekonsulent Mortensen, Haderslev, Gdr. M. Refslund Poulsen, Bovlund, Gdr. J. H. Schmidt, Vojensgaard, Gdr. Simon Sørensen, Hajstrup; for Sønderborg Amt: Gdr. Claus Christensen, Lauensby, Gdr. Hans Jørgen Hansen, Lysabild, Folketingsind. J. P. Nielsen, Dynt, Amtsskolekonsulent Nielsen, Sønderborg; for Tønder Amt: Gdr. Andr. Svendsen, Hjemsted, Fru Hansigne Lorenzen, Ballum, Gdr. P. Gad, Hejsel, Amtsskolekonsulent Svendsen, Tønder. Nordfor Grænsen: Grosserer V. A. Møller, Københavnhavn; Højskoleforstander Fr. Nørgaard, Antvorskov; Biskop Rud. Odense; Højskoleforstander Arnfred, Askov, og Direktør Helver, Aarhus.

Skoleforeningen.

Bestyrelsen: Gdr. H. Jepsen Christensen, Høgsbro, Formand, Gdr. Mathias Jepsen, Jejsing, Næstformand, Gdr. Elers Boesen, Astrup, Kasserer.

Tilsynsraadet: Rentier Joh. Andresen, Ullerup, Rentier Hans Clausen, Hagenbjerg, Gdr. Hans Blad, Mindebjerg, Gdr. Hans Alexandersen, V. Sottrup, Gdr. Jørgen Brag, Undelev, Gdr. Hans Iversen, Svejrup, Gdr. Nik. Nissen, Ris, Gdr. P. Jensen, Stenderupgaard, Redaktør Helge Skovmand, Kolding, Gdr. Olav Fink, Brendstrup, Møller Aage Jakobsen, Brøns Mølle, Gdr. Hans Chr. Martensen, Løgumgaard, Gdr. P. Gad, Hejsel, Amtmand Grev Schack Schackenborg, Amtslæge Lausten Thomsen, Tønder, Fru Ingeborg Appel, Askov.

Ansøgning om Understøttelse til Vinterskolen indsendes inden 15. August, til Sommerskolen inden 15. Februar.

Æresmedlemmer: Hans Smiedemand, Stolbrolykke, og Johan Andresen, Ullerup.

Grænsetoreningen.

Frmd.: Rektor H. P. Hansen, København.

Sekretær og Kasserer: General Firke.

Hovedstyrelsen.

København og Frederiksberg: Dr. Harsløf, Guvernør Helweg-Larsen, Skibsreder Kraemer, Overretssagfører Manthey-Wagner og Redaktør Riegels.

Øvrige Sjælland: Dr. phil. la Cour, Birkerød, Skolebestyrer Egekvist, Taastrup, Forstander Høy, Jægerspris, Højskoleforstander Julin, Faarevejle Kommunegartner Larsen Grøn, Holbæk, og Sygehusinspektør Møller, Næstved.

Øvrige Øer: Førstelærer Jepsen, Ringe, Redaktør Møller, Middelfart, og Postmester Ryge, Nykøbing F.

Nordjylland: Kommunelærer Dahlsgaard, Nykøbing M., Lærer Hedelund, Aalborg, og Dommerfuldmægtig Juhl, Randers.

Midtjylland: Højskoleforstander Christensen Maarsø, Ask, Rektor Clausen, Horsens, Redaktør Lilholt, Lemvig, Grosserer Michaelsen, Lunderskov, og Møllejer Petersen, Fredericia.

Sønderjylland: Fhv. Gaardejer Gotthardsen, Tønder, Gaardejer Hans Jensen, Tornumgaard, og Skatteraadsformand Vogensen, Styding.

Valgt af ovenstaaende: Rektor H. P. Hansen, Folketingsmændene N. Andreasen, Pastor Povlsen, Redaktør Svensson og Vanggaard, Sagførerfuldmægtig, cand. jur. Elmertoft, Storehedinge, Frk. Hanne Jessen, Haderslev, Stud. jur. M. Kretschmer, København, Domæneforpagter Lorentzen, Rønhave, Gaardejer J. Soc, Ølstrup, Læge Vermehren, København, og Fru Wright, København.

De nordslesvigske Grænseforeninger.

Haderslev Østeramt: Form. Lektor A. Diemer, Haderslev.

Haderslev Vesteramt: Form.: Gaardejer Olav Fink, Brendstrup.

Aabenraa Amt: Form.: Boghandler Frost, Aabenraa.

Sønderborg Amt: Form.: Domæneforpagter J. Lorentzen, Rønhave.

Tønder Amt: Form.: N. J. Gotthardsen, Tønder.

Den sønderjydske Fond.

Kontor: Holmens Kanal 16, København K.

Ledelsen af Fonden er følgende:

Centralkomiteen, der bestaar af 58 Medlemmer, og hvis Formand er fhv. Stats- og Finansminister, Dr. phil. Niels Neergaard.

Fondens Bestyrelse, der vælges af Centralkomiteen bestaar for Tiden af følgende Medlemmer:

Professor, Dr. med. Edv. Ehlers, Formand, Redaktør Chr. Gulmann, Næstformand, Præsident Holger Andersen, Næstformand, Professor Dr. jur. V. Bentzon, Redaktør Holger Bernild, Generalkonsul, Direktør Ernst Carlsen, Direktør Benny Dessau, Rektor H. P. Hansen, Landstingsmand, Gaardejer H. Jepsen Christensen, Fru J. Manthey-Wagner, Landstingsmand, Typograf Jørgen Møller, Folketingsmand J. P. Nielsen, Bankdirektør Povl Roepstorff,

Direktør. Philip Sørensen, Folketingsmand, Gaardejer J. S. Vanggaard.

Fondens Direktion, der vælges af Bestyrelsen, bestaar af følgende 5 Medlemmer.

Professor, Dr. med. Edv. Ehlers, Formand, Præsident Holger Andersen og Redaktør Chr. Gulmann, Næstformænd, Bankdirektør Povl Roepstorff, Kasserer, Fru J. Mantey-Wagner.

Fondens Sekretær er Kontorchef A. Ch. Louw, der forrestaar Fondens Kontor, Holmens Kanal 16, København K.

Fondens Amtskomiteer i de sønderjydske Landsdele er følgende:

Aabenraa Amt: Formand: Kaptajn C. C. Fischer, Aabenraa.

Haderslev Amt: Formand: Borgmester Landsretssagfører Andreas Thulstrup, Haderslev.

Sønderborg Amt: Formand: Redaktør A. P. Møller, Sønderborg.

Tønder Amt: Formand: Købmand Carl Borch, Tønder.

Anmodningen om Hjælp fra Fonden indgives paa særlige Ansøgningsskemaer, som udleveres fra Fondens Hovedkontor og fra ovennævnte Amtskomiteer, hvorefter de fra disse sidste med Indstilling overgives til Fondens Hovedledelse, der herefter eventuelt bevilger Understøttelser, som saa direkte fremsendes til de paagældende Andragere.

Syd for Grænsen

findes der en særlig Uddelingskomite, som har Sæde i Flensborg, og hvis Formand er Vinhandler A. Holst, Flensborg. og Sekretær, Fru Kirsten Simonsen, Flensborg.

Fondens samlede Hjælp indtil Udgangen af 1932 har udgjort Kr. 11,836,90, hvorhos der er ydet en Række Laan m. v., hvis Størrelse ved Udgangen af 1932 udgør Kr. 124,574,00.

Erhvervs-Institutioner og Organisationer.

Med særligt Henblik paa Sønderjylland.

Statens Jordlovsudvalg.

Kontor: Christiansborg, København.

Formand: Folketingsmand Niels Frederiksen. Medlemmer i Sønderjylland: Folketingsmand Chr. E. Christensen, Asserballe, og Gdr. Jens Hørlück, Skodborg.

Landbrugsraadet.

Præsidium: Landstingsmand H. Hauch, Forpagter Chr. Sonne, fhv. Folketingsmand J. Holdgaard, Ikast, Gdr. C. Madsen, Klim. Generalsekretær: A. Høgsbro Holm.

Det landøkon. Driftsbureau.

Kontor: Henrik Steffensvej 4, København.
Bureauets Leder: Professor O. H. Larsen.

De samv. danske Landboforeninger.

Kontor: Vestre Boulevard 4, København V.

I Formandskabet: Gdr. J. Tvedegaard, og Landstingsmand H. Hauch. I Bestyrelsen følgende Medlemmer fra Sønderjylland: Gdr. Jørgen Gram, Gabøl, Gdr. Jens Philipsen, Ullerup, og Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl. Sekretær: Otto Himmelstrup.

Foreningen af jyske Landboforeninger.

Kontor: Ryesgade 9, Aarhus.

Formand: Forstander Hauch, Asmildkloster. I Bestyrelsen: Gdr. Jørgen Gram, Gabøl, og Gdr. Jens Philipsen, Ullerup. Sekretær: J. K. Haugaard.

Planteavlsudvalgets Formand: Forst. J. C. Overgaard, Ladølund.

Mejeriudvalgets Formand: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl. Sekretær: Statskonsulent J. Jensen, Aabenraa.

Fælleslandboforeningen for Nordslesvig.

Formand: Forp. H. Linnet, St. Tønde, pr. Jejsing.

Bestyrelsen bestaar af de enkelte Landboforeningers Formænd.

1. Den nordslesvigske Landboforening.

Formand: Gdr. N. Ludvigsen, Københoved pr. Skodborg.

Konsulent: M. N. Bruhn, Rødding, og C. H. Lausten, Rødding, (Regnsk.). 722 Medl.

2. Haderslev Amts Landboforening.

Frmd.: Gdr. J. Schultz, Højrup pr. Stepping.

Kons.: F. P. Nielsen og C. Hansen, Haderslev (Regnsk.). 1100 Medl.

3. Nr. Rangstrup Herreds Landboforening.

Frmd.: Gdr. Johs. Juhl, Branderup.

420 Medl.

4. Aabenraa Amts Landboforening.

Frmd.: Gdr. P. Chr. Hanssen, Nygaard pr. Bolderslev.

Kons.: L. Ravn og Fr. Frederiksen, Aabenraa. (Regnsk.)

453 Medl.

5. Vis Herreds Landboforening.

Frmd.: Gdr. A. Schmidt, Kollund pr. Smedeby.
Kons.: L. Ravn, Aabenraa. 125 Medl.

6. Den sundevedske Landboforening.

Frmd.: Forst. H. Hansen, Graasten Landbrugsskole.
Kons.: Chr. Nielsen, Stenderup, og P. Petersen, Rage-
bøl. (Regnsk.). 220 Medl.

7. Als Nørreherreds Landboforening.

Frmd.: Gdr. Jens Nissen, Nordborg.
Kons.: Chr. Nielsen, Stenderup, og H. Frederiksen,
Nordborg. (Regnsk.). 150 Medl.

8. Den alsiske Landboforening.

Frmd.: Gdr. H. Blad, Mindebjerg pr. Hørup.
Kons.: Chr. Nielsen, Stenderup, og E. M. Hansen,
Tandslet. (Regnsk.). 220 Medl.

9. Det blandede Distrikts Landboforening.

Frmd.: Gdr. H. Beyer, Aasgaard pr. Ballum.
Kons.: L. Nørgaard, Bredebro, og J. Glovinsky, Brede-
bro. (Regnsk.). 320 Medl.

10. Slogs Hørreds Landboforening.

Frmd.: Forp. H. Linnet, St. Tønde pr. Jejsing.
Kons.: E. Pedersen, Bylderup Bov. 200 Medl.

11. Landboforeningen for Løgumkloster og Omegn.

Frmd.: Gdr. N. Skov, Løgumkloster.
Kons.: E. Pedersen, Bylderup Bov. 160 Medl.

12. Landboforeningen for Skærbæk og Omegn.

Frmd.: Skovrider Fromsejer, Skærbæk.
Kons.: L. Nørgaard, Bredebro. 300 Medl.

Fællesforeningen for de tyske Landboforeninger.

Landwirtschaftlicher Hauptverein f. Nordschleswig.

Frmd.: Rentier H. Christophersen, Aabenraa.
Kons.: Dipl.-Landwirt P. Rasmussen, Aabenraa.
Medl.: 8 lok. Foreninger med 755 Medl.

Landbrugernes Sammenslutning.

Kontor: Ulstrup.
Forretningsudvalg: Gdr. Knud Bach, Rønge, Frmd.;
Husmand W. Willumsen, Sdr. Vinge, Næstfrmd.; Husmand
J. Bæk, Haderup; Gdr. J. Foget, Ulstrup, Sekr.

L. S. i Sønderjylland.

Hovedbestyrelsen: Gdr. Peter Nielsen, Refsømark, pr.
Sommersted, Formand; Statshusmand Sven Appel, Mos-
bøl, pr. Jejsing, Næstformand; Gdr. Peter Agertoft, Var-
næs, Sekretær; Gdr. Hans Petersen, Gramby; Statshus-
mand Albert Wormsdorff, Rougstrup, pr. Haderslev; Stats-

husmand Jakob Feddersen, Bøllelose, pr. Haderslev; Husmand Elias Petersen, Kolsnap, pr. Store Nustrup; Gdr. Peter Dinsen, Tinglev; Gdr. Peter Gad, Hejsel, pr. Ravsted; Gdr. Kresten Schmidt, Dybbøløsten, pr. Ragebøl; Gdr. Wilhelm Deichgræber, Sjellerup, pr. Guderup; Husmand Jørgen Jørgensen, Stevning, pr. Svenstrup; Husmand Hans Nissen, Vilsbæk, pr. Holbøl; Gdr. Nikolaj Mikkelsen, Perbøl, pr. Kliplev; Redaktør Vestergaard, Jejsing.

Formand i Haderslev Amt: Peter Nielsen, Refsømark; i Aabenraa Amt: Hans Nissen, Vilsbæk; i Tønder Amt: Peter Dinsen, Tinglev, og i Sønderborg Amt: Kresten Schmidt, Dybbøløsten.

Kvægavlforeninger.

Fællesledelsen af Kvægavls- og Kontrolforeninger.

Korthorn (Sdj. Filled.):

Frmd.: Gdr. Mads Gram, Københoved.

Kons.: Landbrkand. Jørg. Frank, Hammelev.

20 Kvægavls- og Tyreholdsforeninger med 430 Medl. og 22 Tyre og 58 Kontrolfor. med 1508 Medl. og 24,075 Køer.

Korthorn (Vestsl. Filled.):

Frmd.: Gdr. Math. Jepsen, Rørkær.

Rødt dansk Malkekvæg:

Frmd.: Gdr. J. Skov, Himmærk.

Kons.: Landbrkand. Th. Thomsen, Ullerup.

12 Opdrætterfor. med 227 Medl., 17 Kvægavlsfor. med 2992 Medl. og 19 Tyre samt 43 Kontrolfor. m. 1032 Medl. og 16,500 Køer.

Hollandsk Malkekvæg:

Frmd.: Gdr. H. S. Jensen, Tornumgaard pr. Lintrup.

Kons.: Landbrkand. Th. Thomsen, Ullerup.

37 Medl., 1198 Køer.

Nordslesvigsk Kreaturforsikringsforening.

Frmd.: Gdr. Hug. Larsen, Rødding.

Skr.: Gdr. H. Fredsted Jensen, Københoved.

1196 Medl.

De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation

Kontor: St. Torv 7, Aarhus.

Frmd.: Propr. S. Overgaard, Højbygaard. I Bestyrelsen: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl.

Smørnoteringen.

Københavns Smørnotering fastsættes hver Torsdag Kl. 1¼ af et af Grosserer Societetet nedsat 5 Mands Udvalg, Dir. O. E. Andersen, Frmd., Grosserer H. Noack,

Dir. M. E. Dal, Grosserer P. M. Plum og Dir. Mungsfeldt, sammen med De danske Mejeriforeningers Smørnoteringsudvalg: Frmd. Gdr. N. St. Sørensen, Kærbølling, Gdr. R. Nielsen, Slæbækgaard, Propr. N. Nielsen, Duemosegaard, Mejeribest. Chr. Petersen, Ørbæk. Desuden deltager en Direktør for en af Smørekspportforeningerne.

De samv. jyske Mejeriforeninger.

Frmd.: Gdr. N. St. Sørensen, Kærbølling, Vejle. I Bestyrelsen: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl.

Sønderjydsk Mejeriforening.

Frmd.: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl. Sekr.: Statskons. J. Jensen, Aabenraa. Omfatter 130 Mejerier.

Andels-Mejerier i Nordslesvig.

I Haderslev Amt	48
I Aabenraa Amt	29
I Sønderborg Amt	26
I Tønder Amt	26

129

Smørekspportforeninger.

Sønderjydsk Smørekspportfor., Vojens.

Frmd.: Rentier Jørgen Schmidt, Glasergaard pr. Bevtoft. Dir.: Sophus Thomsen, Haderslev. (34 Mejerier).

Sdj. Landm. Andels Smørekspportfor., Sønderborg.

Frmd.: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl. Dir.: S. Røygaard Petersen, Sønderborg. (45 Mejerier).

Haderslev Smørekspportfor., Haderslev.

Frmd.: Gdr. Chr. Skytt, Mougstrup pr. Simmersted. Dir.: Konsul J. H. Dahl, Haderslev. (18 Mejerier).

Dansk Mejeristforening.

Kontor: Johannevej 11, Odense.

Frmd.: Mejeribestyrer Justesen, Brørup. I Bestyrelsen: Mejeribest. P. Bernsen, Gramgaard.

Aabenraa Amtskr.: Frmd.: Mejeribest. H. P. Hansen, Felsted.

Haderslev Amtskr.: Frmd.: Mejeribest. H. Mathiesen, Styding.

Sønderborg Amtskr.: Frmd.: Mejeribest. T. F. Hansen, Dybbøl.

Tønder Amtskr.: Frmd.: Mejeribest. H. Lorentzen, Bredebro.

De samv. jyske Hesteavlstoreninger.

Kontor: Ryesgade 9, Aarhus.

Frmd.: Propr. S. Pedersen, Egegaard pr. Randers. I

Best.: Gdr. N. Skrumsager, Visby Hedegaard.

Vestsl. Hesteforsikring.

Frmd.: C. Cosmos, Visby.

Sekr.: P. Nielsen, Visby.

462 Medl.

De samv. danske Andels-Svineslagterier.

Kontor: Akselborg, København V.

(Omfatter 61 Andelsslagterier).

Frmd.: Gdr. C. Madsen, Klim. I Best.: Gdr. C. Petersen, Palæet, Graasten. Sekr.: C. Trautmann.

Danske Andelsslagteriernes Svinenotering.

Udv. for Landsnoteringen: Dir. Hohwy, Odense, Dir. J. Andresen, Slagelse, Dir. Madsen, Horsens, Dir. Emborg, Esbjerg, Gdr. J. Petersen, Vrangstrup (Fmd.), Propr. Haue, Vissingsminde.

Andels Slagterier i Nordslesvig.

Aabenraa: Dir. Johansen

Graasten: » Skensved

Sønderborg: » Whitt

Rødning: » Rübner Petersen

Vojens: » Mossing Jensen.

Privat-Slagterier:

Haderslev: Dir. Koopmann

Bylderup: » Thorsen Nørgaard

Skærbæk: » Thorsen Nørgaard.

Avlscentre for Svin.

Yorkshire:

Grd. C. Petersen, Skodborg

» H. C. Hansens Enke, Gaasbjerg, Broager.

» H. B. Jepsen, Tinglev.

Landsvin.

Gdr. Magnus Hansen, Skovlækken, Rødning.

» Johs. Schlosser, Aarlund, pr. Lintrup.

» Nis Gammelgaard, Dover pr. Lintrup.

» L. Christensen, Agerskov.

» F. Nielsen, Stenderup pr. Rødning.

Forp. Thøge Schmidt, Rødekro.

Grd. H. C. Hansen, Jestrup, Tandslet.

» P. Clausen, Lundsgaardsmark, V. Sottrup.

» Jens Nissen, Nordborg.

Gdr. Claudi Clarusen, Hovslund.

» Husm. Peder Nissen, Fiskbæk, Graasten.

Som Prøvecentre er endvidere antaget Besætningerne hos følgende:

Th. Schmidt, Hovslund, T. E. Brockdorff, Skærbæk, Niels Lundorff, Sommersted, og Hans Nørgaard, Jægerup.

Bedømmelsesudvalg for Svineavlscentre.

Formand for 9. Distrikt de sønderjydske Landsdele:
Grd. H. Schmidt, Kollund.

Hagelskadeforsikringsfor. for Nordslesvig.

Frmd.: Gdr. H. Thomsen, Roost.

Skr.: Kons. A. T. Andersen, Toftlund.

3223 Medl.

De samv. danske Husmandsforeninger.

Kontor: Studiestræde 38, København K.

Forretningsudvalgets Formand: J. Holdgaard, Ikast;

Næstformand: N. P. Andreasen, Forsinge; Medl. af Udv.:
Hsm. Jørgen Petersen, Halk, pr. Hejsager.

De samv. jyske Husmandsforeninger.

Kontor: Helgolandsgade 20, Aarhus.

Frmd.: Husejer J. Holdgaard, Ikast. I Best. Husmd.
Jørgen Petersen, Avnbøl.

Husmandsforeninger.

De samv. sønderjydske Husmandsforeninger.

Frmd: Husmd. Jørgen Petersen, Halk, pr. Hejsager.

Skr.: H. C. Hansen, Haderslev.

Kons.: Lndbrkand. P. Pedersen, Ris pr. Rødekro.

54 For. m. 2994 Medl.

Sønderborg Amts Husmandsforening og Kredsföreningen Sønderjyden.

Fmd.: Husmd. C. Becker, Asserballe.

25 For. m. 1187 Medl.

Kommissioner ang. Jordlodder til Husmandsbrug.

Formænd: Haderslev Amt: Grd. Jørg. Petersen, Sommersted; Aabenraa Amt: Grd. Jacob Michelsen, Kolstrup; Sønderborg Amt: Hsm. C. Becker, Asserballe; Tønder Amt: Grd. Mads Warming, Raahede.

Statsfrøkontrollen.

Fjords Allé 15, København V.

Direktør: K. Dorph-Petersen.

Formand: Forpagter Chr. Sonne.

Medl. af Kommissionen: Dir. J. Gjelstrup, Aabenraa.

Smaaskovsforeningen

for Aabenraa og Sønderborg Amter. Frmd.: Gdr. Jac. Michelsen, Kolstrup pr. Aabenraa.

Sydøstjydske Smaaskovsforening: Frmd.: Gdr. A. Kruhöffer, Hoptrup Hovgaard.

Det danske Hedeselskab.

Hovedkontor: Viborg.

Frmd.: Hofjægermester Lüttichau, Tjele.

Grundforbedringsvirksomheder.

Mose- og Engafdeling.

Distriktskontor i Haderslev: Best. Th. P. Nielsen.

» i Tønder: Best. J. P. Knudsen.

» i Aabenraa: Best. N. Klintø.

Den tekniske Afdeling.

Distriktskontor i Tønder: Best. cand. polyt. T. Q. Jacobsen.

Handelsorganisationerne.

Grosserersocietetet: Frmd.: Grosserer Ernst Meyer.

Provinshandelskamret: Frmd.: Købmd. Axel B. Lange.

Medlem: Borgmester Fink, Aabenraa.

Centralforeningen for Jydske Handelsstandsforeninger:

Frmd.: Grosserer Otto Kragh, Randers.

Næstfrmd.: Borgmester Holger Fink, Aabenraa.

Handelsforeningerne i Sønderjylland.

Handelsstandsforeningerne i

Haderslev, Frmd.: Købmand Oluf Thielst.

Aabenraa » : Borgmester Fink.

Sønderborg » : Købmand J. H. Koch.

Tønder » : Købmand A. Müller.

De samv. danske Købmandsforeninger.

Frmd.: Købmand J. H. Schjær, København.

Med 142 Afdelinger, fordelt i 4 Centralorganisationer.

Centralorg. for Jylland, Frmd.: Købmand L. Nielsen,

Hovedgaard.

Derunder de samv. sønderjydske Købmandsforeninger:

Frmd.: Købmand P. Ludvigsen, Haderslev.

Haderslev og Omegn: Frmd.: Købmand P. Ludvigsen.

Rødning og Omegn: Frmd.: Købmand M. Christensen,

Brendstrup.

Toftlund og Omegn: Frmd.: Købmand Andr. Petersen,

Rangstrup.

Aabenraa og Omegn: Frmd.: Købmand Th. Lorenzen,

Lundtoft.

Graasten og Omegn: Frmd.: Købmand Chr. Blomgreen, Egersund.

Tønder Amt: Frmd. Købmand J. S. Brodersen, Bredebro.

Tønder Detailhandlerforening: Frmd.: Købmand E. Klyver, Tønder.

Sønderborg Detailhandlerforening: Frmd.: Købmand Chr. Matsen, Sønderborg.

Sønderborg Amt: Frmd.: Købmand H. Bech, V. Sottrup.

Haandværk og Industri.

Fællesrepræsentationen for dansk Haandværk og Industri.

Kontor: Vesterboulevard 18, København.

Frmd.: Oldermænd Claus J. Olsen. I Bestyrelsen: Smedemester Fr. Wilkens, Bovlund, og Fabrikant Georg Nielsen, Sønderborg.

Haandværker- og Industriforeninger i Sønderjylland.

Formand:

Aabenraa	Farverm. Th. Jacobsen;
Agerskov	Andreas Lassen;
Augustenborg	Bygmester Chr. Jacobsen;
Bevtoft	Malermester K. A. Gubi;
Bov	Barbm. Th. Laustrup, Padbg.;
Brede Sogn	Blikkenslager N. Jepsen;
Broager Sogn	Tømrrerm. Fr. Fohlmann;
Christiansfeld	Malerm. Joh. Madsen;
Graasten	Bagerm. W. Kammeyer;
Gram	Ejnar Barslund, Gram;
Haderslev	Install. Vald. Christensen;
Hørup	Malerm. Lindschau, Majbøl;
Jels	Smedem. Hans E. Hansen;
Kliplev, Kværs og Holebøl Sogne	Smedem. Nehr Korn, Tørshøl;
Løgumkloster	Vognfabr. Anton Madsen;
Notmark	Malerm. N. Hansen Lorentzen;
Nordborg	Fabr. Chr. Jensen;
Oksbøl	Bygm. H. Schlichting;
Rødding	Snedkerm. S. A. Sørensen;
Skodborg	Tømrrerm. H. Højberg;
Skærbæk	Slagterm. A. Schmidt;
Sommersted	Entreprenør H. Skytt;
Sottrup	Skræderm. C. Detlefsen;
Svenstrup	Maskinbygger Holg. Jensen;
Sønderborg	Malerm. J. Jacobsen;
Tandslet	Chr. Nielsen;
Tinglev (Hdv. og Ind.)	Mek. J. Jepsen;
Toftlund	Sadelmagerm. Godske Hansen;
Tønder	Smedem. Andr. Dideriksen;
Ulkebøl	Blikkenslager Jørgen Iversen;
Ullerup	Smedem. Jørg. Rasmussen;

Varnæs
Vojens
Øsby

Formand:
Maskinbygger P. Jørgensen;
Inst. H. Nielsen;
Bagerm. Martin Bondesen.

Særlige sønderjydske faglige Mesterforeninger.

Mesterforeningen for Bygningshaandværkere i Aabenraa Amt: Frmd.: Murermester A. Jørgensen, Bolderslev.
Mesterforeningen for Bygningshaandværkere i Haderslev Vesteramt: Frmd.: H. Teilmann, Gramby.
Karetmagerforeningen i Aabenraa Amt: Frmd.: J. Bøhrnsen, Aabenraa.
Skorstensfejerlauget, Sønderj. Afdeling: Frmd.: A. M. Jensen, Haderslev.
Haderslev Østeramts Smede- og Klejnsmedelaug: Formand: H. Reese, Bramdrup pr. Haderslev.
Sønderjydsk Forening for Grov- og Klejnsmede og Maskinbyggere: Frmd.: A. Dideriksen, Tønder

Kreditinstitutioner.

Sønderjyllands Kreditforening.

Kontor: Aastrupvej, Haderslev.

Direktionen: P. A. Callø, H. Hansen, Orla Buhl.
Repræsentantskabet: J. H. Schmidt, P. J. Refshauge, P. K. Petersen, M. Refslund Poulsen, Olaf Fink, Chr. Petersen, Palæet, H. Sander Larsen, Nis Nissen, Viby, Jørgen From, Iver Scherrebeck, J. H. Østergaard, Jacob Michelsen, Chr. Ernst Christensen, Hans Beyer, Købmand A. Hundevadt, Haderslev, Borgmester H. Fink, Aabenraa, Købmand Math. Koch, Sønderborg, Bankdirektør A. Andresen, Tønder.

Vest- og sønderjydsk Kreditforening.

Kontor: Ringkøbing.

Dir.: P. H. M. Valeur, P. Laursen og P. Gundesen.
Repræsentanter for Sønderjylland: Hans S. Jensen, Tornumgaard, A. M. Lund, S. Sejerslev, Karsten Outzen, Ellum.

Jydsk Hypotekforening.

Kontor: Aarhus.

Direktionen: N. P. Helver, Paul Buhl, Jep Fink.
Medlemmer af Kontrolkomiteen for Sønderjylland: H. P. Hanssen, Aabenraa, Bankdir. A. Andresen, Tønder.

Kreditforeningen af Ejere af mindre Ejendomme paa Landet i Jylland.

Landsretssagfører Aa. Brink Jensen, adm. Direktør,
G. C. Gregersen, Brovst, Hans Jensen, Hurup, (est.), Knud

Knud P. Jensen, Ry, N. Kristiansen. Sparkjær. (Fra 1. April indtræder Anton Nielsen, Norup, i Stedet for den est. Hans Jensen, Hhurup).

Hypoteklaanefonden.

Kontor: Tønder. Dir. M. Hammerich.

Sønderjyllands Laanekasse.

Frmd.: Generaldir. Mich. Kofoed.

I Bestyrelsen for Haderslev Østeramt: Gdr. J. H. Schmidt, Frmd., P. J. Refshauge, Dir. Callø.

I Bestyrelsen for Haderslev Vesteramt: Gdr. M. Refslund Poulsen, Frmd., Gdr. Aage Schmidt, Dir. Hammerich.

I Bestyrelsen for Aabenraa Amt: Borgmester H. Fink, Frmd., Amtmand Kr. R. Thomsen, Gdr. Kr. Philipsen.

I Bestyrelsen for Sønderborg Amt: Folketingsmand J. P. Nielsen, Frmd., Gdr. Chr. E. Christensen.

I Bestyrelsen for Tønder Amt: Gdr. H. Jepsen Christensen, Bagermester Thorv. Petersen, Gdr. Karl Posselt.

Landeværnet.

Kontor: Tinglev.

Best.: Gdr. Hans Andersen, Kongsbjerg, Frmd., Gdr. Aage Schmidt, Faarkrog, Gdr. Landstingsmand H. Jepsen Christensen, Høgsbro.

Jordfordelingskommissionen.

Kontor: Tønder.

Landstingsmand Mads Jensen, Aale, Frmd., M. Refslund Poulsen, Bovlund, Gdr. Jørg. Tinglef, Lund, Sekr.: Dir. M. Hammerich.

Fortegnelse
over
Efter-, Høj-, Landbrugs-, Havebrugs- og
Husholdningsskoler i Danmark.
(Efter Undervisningsministeriets officielle Fortegnelse.)

A. Folkehøjskoler.

I K ø b e n h a v n :

Borups Højskole , Forst. J. Rosenkjær.

I K ø b e n h a v n s A m t :

Grundtvigs Højskole i Lyngby, Fst. Ernst Borup, Lyngby,
Roskilde Højskole, (soc.) Forst. Hjalmar Gammelgaard,
Roskilde.

I F r e d e r i k s b o r g A m t :

»Købmandshvile« v. Hørsholm, Fst. H. Brøndsted, Hørsholm.
Frederiksborg Højskole, Forst. Frederik L. Begtrup, Hillerød.

Hillerød Højskole (Luth. Miss.), Forst. Fr. Larsen.

Helsingør, Intern. Højskole, Forst. P. Mannicke.

I H o l b æ k A m t :

Faarevejle Højskole (I. M.)*, Fst. C. M. Julin. (Landbr. og
Husholdn. Afd.).

Vallekilde Folkehøjskole, Forst. Uffe Grosen, Vallekilde.

Ubberup Højskole, Forst. J. Jepsen, Vørslev.

Baptisternes Højskole, Tølløse, Forst. Henry Gjerrild.

I S o r ø A m t :

Antvorskov Højskole, Forst. Frederik Nørgaard, Slagelse.

Haslev Højskole (I. M.), Forst. P. C. Davidsen, Haslev, og
H. Thorlø (Landbrugsafdeling).

Haslev udv. Højskole, Forst. Einer Pagh Petersen, Haslev

I P r æ s t ø A m t :

Brøderup Højskole, Forst. Jens Marinus Jensen, Tapper-
nøje St.

Rødkilde Højskole, Forst. Vagn Møller, Stege. (Hdvaft.)

Stevns Højskole, Forst. Marius C. Skar, Storehedinge.

P a a B o r n h o l m :

Bornholms Højskole, Forst. Frode Aagaard, Aaskirkeby.

* I. M.: Indre Mission.

I O d e n s e A m t:

Kerteminde Højskole, Forst. Ejnar Skovrup, Kerteminde:
Særslev Højskole, Forst. Magne Kjærgaard, Jullerup St.
(Hush. og Haandv.)
Tommerup Højskole (I. M.), Forst. P. Sandbæk, Knarreborg
(Ldbafd.).
Vesterdal Højskole, Fst. C. Gaarde, Nr. Aaby (Kontrolkurs.).
Kjøng Højskole, Fst. Olaf Skov, Glamsbjerg, (Hdvafd.)

I S v e n d b o r g A m t:

Ollerup Højskole, Forst. L. Bækhoj, Ollerup (Haandv. og
Gymnastikafd.).
Ollerup Gymnastikhøjskole, Forst. Niels Bukh, Ollerup.
Ryslinge Højskole, Forst. G. Damgaard Nielsen, Ryslinge.

I M a r i b o A m t:

Nr. Ørslev Højskole, Forst. Kr. Gregersen, Nykøbing F.,
(Haandvafd.).
Lollands Højskole, Forst. Arth. Petersen, Søllested.

I A a l b o r g A m t:

Bælum Højskole, Forst. Valdemar Rasmussen, Bælum.
Støvring Højskole, Forst. Jens Frederiksen, Støvring.
Aaby Højskole, Fst. P. C. Paulsen, Aabybro.

I H j ø r r i n g A m t:

Vraa Højskole, Forst. Jens Bertelsen, Vraa. (Delingsfører-
udv.-Hush.)
Try Højskole, Fst. Frode Fogt, Dronninglund (Hushafd.).
Horne Højskole, (I. M.), Fst. J. Blomgren, Hjørring (Hush.)

I T h i s t e d A m t:

Galtrup Højskole, Forst. Agnus Sørensen, Erslev (Hdvafd.).

I V i b o r g A m t:

Skals Højskole, Forst. F. Elle Jensen, Skals (Hdvafd.).
Krabbesholm Højskole, Fst. Anders Vedel, Skive (Hdvafd.).

I A a r h u s A m t:

Indre Missions Diakonhøjskole, Forst. Læge Johs. Hoff,
Aarhus.
Vestbirk Højskole, Fst. Kr. Nørgaard, Vestbirk (Hdvafd.).
Klank Højskole, Forst. N. K. Nielsen, Galten St.
Ry Højskole, Forst. Johs. Terkelsen, Ry (Haandvafd.).
Odder Højskole, Forst. Elisius Johnsen, Odder.
Ask Højskole, Forst. Harald Petersen, Malling
(Haandvafd.).
Testrup Højskole, Forst. Maren Grosen, Maarslet.

I R a n d e r s A m t:

Hadsten Højskole, Forst. Aage Jensen, Hadsten (Hdvafd.).
Rønde Højskole (I. M.), Forst. Ingemann Herskind, Rønde
Voldby Højskole, Forst. Rasmus Bording, Voldby.
Djurslands Højskole, Forst. Th. Laursen, Trustrup.

I Ribe Amt:

Askov Højskole, Forst. J. Th. Arnfred, Vejen.
Esbjerg Arbejder-Højskole (soc.), Forst. Poul Hansen, Esbjerg (Haandv.- og Hushafd.)

I Ringkøbing Amt:

Nørre Nissum Højskole (I. M.), Fst. Laurits Kaag, Lemvig.

I Vejle Amt:

Børkop Højskole (I. M.), Fst. A. S. Dam, Børkop (Ldbrafd.).
Vinding Højskole, Forst. Sigfred Munch, Vejle (Hdvafd.)
Uldum Højskole, Forst. Svenning Petersen, Uldum.
Snoghøj Højskole, Forst. Jørgine Abildgaard og Anna Krogh (Gymnast.)

I Haderslev Amt:

Rødding Højskole, Fst. Hans Lund, Rødding, (Gymnastafd.)
Hoptrup Højskole (I. M.), Forst. H. Kildeby, Hoptrup (Ldb.-Husholdnaafd.)

I Aabenraa Amt:

Rønshoved Højskole, Forst. Aage Møller, Ringenæs.

I Sønderborg Amt:

Danebod Højskole, Fst. Frede Terkelsen, Fynshav (Hdvafd.)

I Færø Amt:

Færøernes Højskole, Forst. Simun av Skardi.

B. Landbrugsskoler.

(Derunder Havebrugs- og Husmandsskoler.)

I Københavns Amt:

Vilvorde Havebrugsskole, Fst. Vald. Jensen, Charlottenlund.
Lyngby Landboskole, Forst. J. Jensen, Lyngby.
Tune Landboskole, Forst. N. Brødkjær, Taastrup.

I Frederiksborg Amt:

Slangerup Landbrugsskole, Forst. Oluf Jensen, Slangerup.

I Holbæk Amt:

Vestsjællands Landbrugssk., Forst. V. A. Nielsen, Høng.
Høng Husmandsskole, Forst. Tormod Jørgensen, Høng, (Hushafd.)

I Sorø Amt:

Kærehave Landbrugsskole, Forst. O. Pinholt, (Hushafd.)
Ringsted.

Haslev Landbrugsskole (I. M.), Forst. J. K. Jensen, Haslev.

I Præstø Amt:

Sydsjællands Landbrugssk., Forst. Kristensen, Lundby.

I Odense Amt:

Dalum Landbrugsskole, Fst. Joh. Petersen-Dalum, Hjallesø.

Fyns Stifts Husmandsskole i Odense, Forst. Jakob E. Lange, Odense, (Hushafd.)

I Svendborg Amt:

Skaarup Landbrgsk., Forst. C. Clausen, Skaarup, (Hushafd.)
Korinth Landbrgsk., Forst. Th. Rosenstand, Korinth (Hushafd.)

I Aalborg Amt:

Store Restrup Husmandsskole, Forst. K. Balle, Sønderholm, (Hushafd.)

I Viborg Amt:

Åsmildkloster Landbrugsskole, Forst. H. Hauch, Viborg.

I Aarhus Amt:

Malling Landbrugsskole, Forst. Niels Jørgensen, Malling
Beder Havebrugsskole, Forst. N. Klougart, Beder.
Vejlby Landbrgsk., Forst. Axel Møller, Vejlbj, (Hushafd.)

I Ribe Amt:

Ladelund Landbrugsskole og Mælkeriskole, Forst. J. C. Overgaard, pr. Brørup. (Kontrolkursus).

I Ringkøbing Amt:

Borris Landbrugsskole, Forst. H. K. Rosager, Borris.

I Aabenraa Amt:

Graasten Landbrugsskole, Forst. H. Hansen og H. Hansen, Aabenraa. (Kontrolass.-Beslagsmede).

C. Efterskoler.

Aaby Efterskole, Forst. P. C. Poulsen, Aabybro St.
Askov Ungdomsskole, Forst. Anders Nielsen, Vejen.
Bramminge Efterskole, Forst. K. Damm, Bramminge St.
Bagterp Efterskole, Forst. Andreas Nielsen, pr. Hjørring.
Beder Ungdomsskole, Forst. Niels Klougart, Beder.
Dalby Efterskole, Forst. Kristian Østergaard, Dalby St.
Egaa Efterskole, Forst. Ejner Pedersen, Egaa ved Aarhus.
Elbæk Efterskole, Forst. Kristjan Jensen, Søvind St.
Eriksminde Efterskole, Forst. Karl Kirk, Boulstrup St.
Faarevejle Efterskole, Forst. Math. Knudsen, Faarevejle St.
Flemming Efterskole, Forst. Sigurd Højberg, Flemming St.
Glamsbjerg Efterskole, Forst. P. J. Skriver, Glamsbjerg.
Galtrup Fortsættelsesskole, Forst. Agnus Sørensen, pr. Erslev.

Grindsted Efterskole, Forst. Anton Pedersen.
Hadsten Efterskole, Forst. P. Lauritsen, Hadsten.
Havbro Efterskole, Forst. Holger Bidstrup.
Holsted Efterskole, Forst. V. Stenkilde, Holsted St.
Hjemly Efterskole, Forst. Aksel Appel, Højrup St.
Hoptrup Efterskole, Forst. P. H. Lauritsen og K. Kildeby, Hoptrup.

Klank Efterskole, Forst. N. K. Nielsen, Galten St.
 Kolt Efterskole, Forst. Bertelsen. pr. Hasselager.
 Kirkebakken Efterskole, Forst. A. Petersen, Odder.
 Levring Efterskole, Forst. J. Rasmussen, Kellerup.
 Løkken Efterskole, Forst. Carl Wollenberg, Løkken.
 Nordborg Slots Efterskole, Forst. Overgaard, Nordborg.
 Nr. Søby Efterskole, Forst. Karl Fausing, Allersted St.
 Nr. Aaby Efterskole, Forst. Olaf Nielsen, Nr. Aaby.
 Ousted Efterskole, Forst. Kristian Hansen, Ousted pr. Lejre-
 Rens Efterskole, Forst. Randsløv Jensen, St. Jynde vad.
 Ringe Efterskole, Forst. P. Birkelund, Ringe.
 Salling Ungdomsskole, Forst. Sørine og Anton Thyregaard-
 Jøbjerg St.
 Skanderup Efterskole, Forst. Palle Kirk, Lunderskov St.
 Skelund Efterskole, Forst. S. og Th. Havemose, Skelund.
 Skibelund Efterskole, Forst. Kr. la Cour Pedersen, Vejen St
 Sorø Ungdomsskole, Forst. M. J. Fjeldbo, Sorø.
 Staby Efterskole, Forst. Jens Kjær, pr. Ulfborg.
 Stevns Efterskole, Forst. Marius C. Skar, Store Hedinge.
 Ubby Fortsættelsesskole, Forst. Jens Nylev, Ubby pr. Jerslev.
 Vestbirk Efterskole, Forst. Ross-Petersen, Vestbirk St.
 V. Vedsted Efterskole, Forst. Olav Kjems, Ribe.
 Vester Hæsinge Efterskole, Forst. Th. Olsen, Vester
 Hæsinge.
 Vesterlund Efterskole, Forst. Vilh. Grell, Thyregod St.
 Vindehelsinge Efterskole, Forst. Rasmus J. Rasmussen,
 Gørlev St.
 Vejstrup Efterskole, Forst. P. Buch, Vejstrup.
 Vrigsted Efterskole, Forst. Mouritsen, Vrigsted.
 Ølgod Efterskole, Forst. P. Hansen, Ølgod.
 De eksamensfrie Fortsættelsesklasser i N. Zahles Skole,
 København. Frk. M. Steinthal.

D. Husholdningsskoler.

Den Suhrske Husmoderskole, København, Forstanderinde:
 Frøken Agnes Elgstrøm.
 Birgitte Berg Niensens Husholdningsskole, København,
 Forstanderinde: Fru Birgitte Berg Nielsen.
 Fagskolen for Husholdning, København, Forstanderinde:
 Frøken Martha Sahl.
 Vældegaard Husmoderskole, Gentofte, Forstanderinde: Fru
 Helene Hjul.
 Holte Husholdningsskole, Holte, Forstanderinde: Fru Jutta
 Wiberg-Bille.
 Haraldsborg Husholdningsskole, Roskilde, Forstanderinde:
 Fru A. Bransager-Nielsen.
 Holbæk Husholdningsskole, Holbæk, Forstanderinde: Frø-
 ken Dagny Margrethe Pedersen.
 Husholdningsskolen »Ankerhus« pr. Sorø, Forstanderinde:
 Fru Magdalene Lauridsen.

Sorø Husholdningsskole, Sorø, Forstanderinde: Frøken E. Vestergaard.
Vordingborg Husholdningsskole, Vordingborg, Forstanderinde: Frøken Valborg Olsen.
Nysted Husholdningsskole, Nysted, Forstanderinde: Frøken Kathrine Jespersen.
Hadsten Husholdningsskole, Hadsten, Forstanderinde: Frøken Margrete Pedersen.
Silkeborg Husholdningsskole, Silkeborg, Forstanderinde: Frøken Synnøve Lund.
Ry Husholdningsskole, Ry, Forst.: Fru Elise Skafte.
Aarhusegnens Husholdningsskole, Riis Skov, Forstander: Axel Møller.
Borrehus Husholdningsskole pr. Kolding, Forstanderinde: Frøken Kirsten Simonsen.
Graasten Husholdningsskole, Graasten, Forstanderinder: Frøken Ebba Dreves og Frøken Olga Reppien.
Als Husholdningsskole pr. Sønderborg, Forstanderinde: Frøken Johanne Hansen.

Ministeriet.

Statsminister og Forsvarsminister Th. Stauning.
Udenrigsminister Dr. phil. P. Munch.
Justitsminister C. Th. Zahle.
Finansminister H. P. Hansen.
Kirkeminister N. P. L. Dahl.
Undervisningsminister F. G. Borgbjerg.
Indenrigsminister Bertel Dahlgaard.
Socialminister K. K. Steincke.
Landbrugsminister K. M. Bording.
Handelsminister C. N. Hauge.
Minister for offentlige Arbejder J. F. N. Friis-Skotte.

Rigsdagen.

Folketinget (Efter Valget 16. Novbr. 1932).

Socialdemokrater	62	Mandater (før 61)
Venstre	39	» (» 44)
Kons. Folkeparti	27	» (» 24)
Radikale Venstre	14	» (» 16)
Retspartiet	4	» (» 3)
Kommunister	2	» (» —)
Slesvigske Parti	1	» (» 1)
	149	(149)

Senderjylland:

Venstre (17.559 St.): Madsen Mygdal (5.461 St.), Grev Holstein (3.864 St.), Madsen Mygdal traadte ud af Rigsdagen den 5. August, hvorefter Chr. E. Christensen traadte ind som 1. Suppleant (2.177 St.).

Socialdem. (22.974 St.): J. P. Nielsen (8.438 St.), P. Mortensen (4.103 St.), H. Hinrichsen (3.612 St.).

Konservative (16.186 St.): Joh. Nissen (4.567 St.), A. Svensson (3.880 St.).

Slesvigsk Parti (9.867 St.): Pastor Schmidt (6.606 St.).

Retspartiet (2.773 St.): Hans Hansen (1.641 St.).

Kommunister (935 St.): Arne Munch Petersen (623 St.).

Rad. Venstre (3344 St.): (Intet Mandat.)

Landstinget (Efter Valget 13. Septbr. 1932.)

Venstre	28	Mandater (før 28)
Socialdemokrater	27	» (» 27)
Konservative Folkeparti	13	» (» 12)
Radikale Venstre	7	» (» 8)
Løsgænger	1	» (» 1)
	76	(76)

Senderjylland.

Venstre: H. Jepsen Christensen, Jens Høyer.

Konservative: M. Schaumann.

Socialdem.: Jørgen Møller.

Rad. Venstre: H. M. Lausten.

Drægtigheds-Kalender.

Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos			Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos		
	Hoppen	Koen	Soen		Koen	Faaret	Soen
1 Jan.	6 Dec.	11 Okt.	24 April	1 Juli	10 April	29 Nov.	22 Okt.
5	10	15	28	5	14	3 Dec.	26
9	14	19	2 Maj	9	18	7	30
13	18	23	6	13	22	11	3 Nov.
17	22	27	10	17	26	15	7
21	26	31	14	21	30	19	11
25	30	4 Nov.	18	25	4 Maj	23	15
29	3 Jan.	8	22	29	8	27	19
2 Febr.	7	12	26	2 Avg.	12	31	23
6	11	16	30	6	16	4 Jan.	27
10	15	20	3 Juni	10	20	8	1 Dec.
14	19	24	7	14	24	12	5
18	23	28	11	18	28	16	9
22	27	2 Dec.	15	22	1 Juni	20	13
26	31	6	19	26	5	24	17
2 Marts	4 Febr.	10	23	30	9	28	21
6	8	14	27	3 Sept.	13	1 Febr.	25
10	12	18	1 Juli	7	17	5	29
14	15	22	5	11	21	9	2 Jan.
18	20	26	9	15	25	13	6
22	24	30	13	19	29	17	10
26	28	3 Jan.	17	23	3 Juli	21	14
30	4 Marts	9	21	27	7	25	18
3 April	8	11	25	1 Okt.	11	1 Marts	22
7	12	15	29	4	15	5	26
11	16	19	2 Avg.	9	19	9	30
15	20	23	6	13	23	13	3 Febr.
19	24	27	10	17	27	17	7
23	28	31	14	21	31	21	11
27	1 April	4 Febr.	18	25	4 Avg.	25	15
1 Maj	5	8	22	29	8	29	19
5	9	12	26	2 Nov.	12	2 April	23
9	13	16	30	6	16	6	27
13	17	20	3 Sept.	10	20	10	3 Marts
17	21	24	7	14	24	14	7
21	25	28	11	18	28	18	11
25	29	4 Marts	15	22	1 Sept	22	15
29	3 Maj	8	19	26	5	26	19
2 Juni	7	12	23	30	9	30	23
6	11	16	27	4 Dec.	13	4 Maj	27
10	15	20	1 Okt.	8	17	8	31
14	19	24	5	12	21	12	4 April
18	23	28	9	16	25	16	8
22	27	1 April	13	20	29	20	12
26	31	5	17	24	3	24	16
30	4 Juni	9	21	28	7	28	20

Jagttabel

i Henhold til Jagtloven af 28. April 1931.

Vildtet	Maa jages
Kron- og Daahind	1. Jan.—28. Febr. og 1. Okt.—31. Dec.
Raabukke og Sikahjorte	15. Maj—31. Juli og 1. Okt.—31. Dec.
Raa- og Sikahind	1. Okt.—31. Dec.
Harer	1. Okt.—18. Dec.
Fiskehejrer og Regnsporer	1. Juli—31. Dec.
Svømmeændler (undt. Graaand) Graagæs, Vandhøns, Vadefugle (undt. Fiskehejre, Skovsnæppe, Rørdrum, Skehejre, sort og hvid Stork, Traner, Trapper, Præstekraver, Stenvendere og Klyder), Ringdue, Huldue og Skovskade	1. Aug.—31. Dec.
Taffelændler og Maager (undt. Havmaager)	1. Jan.—31. Jan. og 1. Aug.—31. Dec.
Vandrefalk, Duehøg, Spurvehøg og Kærhøg	1. Jan.—31. Marts og 1. Aug.—31. Dec.
Skarver og Havmaager	1. Jan.—30. April og 1. Aug.—31. Dec.
Dykændler (undt. Taffeland og Skalleslugere)	1. Jan.—28. Febr. og 1. Sept.—31. Dec.
Agerhøns, Grouse og Vagtel	18. Sept.—1. Nov.
Urhaner	15. Juli—31. Juli og 18. Sept.—31. Dec.
Tjurhaner	18. Sept.—31. Dec.
Skalleslugere, Alkefugle, Lappedykkere, Lommer, Kjoever, Stormfugle, Musvaage og Hvespevaage, Alliker, Solsort, Sjægger og andre Drosler	18. Sept.—31. Dec. og 1. Jan.—31. Jan.

Vildtet	Maa jages
Skovsnæppe	24. Sept.—31. Dec. og 1. Jan.—7. April
Fasaner	1. Okt.—31. Dec.
Kron- og Daahjorte, Ræve, Græv- linger, Oddere, Maarer, Ildere, Væseler, Muldvarpe, Kaniner, Egern, Sæler og Hvaler, Graa- spurve, Krager, Raager, Husska- der og Vildgæs (undt. Graagæs).	Maa jages hele Aaret
Pindsvin og Flagermus, Urhøns og Tjurhøns, Rørdrum, Skehejre, sort og hvid Stork, Traner, Trapper, Præstekraver, Stenvendere og Kly- der, Svaner, Gravand og Terner, Ørne, Glenter, Ugle, Falke, Turtel- duer og Steppenhøns, Klatrefugle (Gøge, Vendehals og Spætter), Ravn samt alle ikke særlig nævnte Fugle	Fredet hele Aaret.

Fredningstabel for Ferskvandsfisk.

For saa vidt der ikke ved Oprettelse af Fiskeriregu-
lativ for det paagældende Vand er foretaget Afvigelser
herfra, gælder der følgende almindelige Fredningstider
(Ferskvandsfiskeriloven af 31. Marts 1931, § 16):

Laks, Havørred og Sørred samt Bækørred	1. Nov.—31. Dec.
Gedde, Aborre og Stalling	1. April—30. April
Sandart	1. Maj—31. Maj
Helt og Snæbel	15. Nov.—14. Dec.

Alle andre Fiskearter (og ligesaa Krebs) er ikke frede-
de efter Loven, hvorimod der for en Del Artér er fastsat
Mindstemaal (§ 15).

Porto-Takster.

	Landsporto	Lokalporto
Breve indtil 50 gr., frankerede	15 Øre	10 Øre
50—250 gr —	25 ”	15 ”
250 gr—1 kg —		50 Øre
Brevkort , enkelte, —	10 Øre	7 Øre
med betalt Svar —	20 ”	14 ”
Tryksager indtil 50 gr	5 ”	4 ”
50—250 gr	10 ”	7 ”
250 gr—1 kg		25 Øre
Do. Vægt 5 kg og derunder, alene indeholdende Reliefskrift t. Brug f. Blinde		5 Øre pr. 1000 gr
Vareprøver og blandede Forsendelser indtil 50 gr, frankerede	5 Øre	4 Øre
50—250 gr —	10 ”	7 ”
250—500 gr —		25 Øre

For **Anbefaling** af Breve, Brevkort, Tryksager, Vareprøver og blandede Forsendelser betales yderligere 25 Øre; anbefalede Forsendelser skal forudfrankeres.

Ekspresbreve 40 Øre (til Udlandet 60 Øre) + Porto.

For **Ilbefordring** (Brevforsendelser af Vægt over 250 gr) betales foruden Brevporto en Tillægsporto af 1 Kr.

»**Søndagsbreve**«. Foruden den almindelige Porto erlægges 10 Øre. Paa Konvoluten bør der staa: »Søndagsbrev« og den forsynes med Diagonalkryds.

Søndagsbreve udbringes kun i Postkontorerens Bydistrikter.

Værdibreve Beløb indtil 1000 Kr. ..	50 Øre	}	+ Brevporto som ovenfor anført for Breve af samme Vægt
Beløb 1000—2000 Kr.	55 ”		
» 2000—3000 »	60 ”		
« 3000—4000 »	65 ”		

o. s. fr. 5 Øre mere for hvert 1000 Kr.

Pakker, almindel. 1 kg og derunder 40 Øre

fra 1—3 kg
 50 ” |

fra 3—5 kg
 60 ” |

fra 5—6 kg
 80 ” og derefter |

20 Øre for hvert følgende kg.

Pakker med angiven Værdi: Vægtporto som for almindelige Pakker + Værdiporto 50 Øre for det første 1000 Kr. af Værdien og 5 Øre for hvert 1000 Kr. mere.

For **Anbefaling** af Pakker betales yderligere 25 Øre; anbefalede Pakker skal forudfrankeres.

Ilpakker: Foruden den sædvanlige Porto 1 Kr. mere for hver 5 kg eller Dele deraf.

Fra 1. Juli 1930 er indført de saakaldte **Brevpakker** indtil en Vægt af 1 kg koster 25 Øre. 45×20×10 cm, Rulleform 45×15 cm. **Maa ikke indeholde skriftlige Meddelelser.**

Postanvisninger , Beløb indtil 25 Kr.	25 Øre
Beløb 25—100 Kr.	40 »
» 100—300 »	55 »
» 300—1000 »	70 »
Postopkrævninger , Beløb indtil 25 Kr.	30 »
Beløb 25—100 Kr.	45 »
» 100—300 »	60 »
» 300—1000 »	75 »

TIL UDLANDET.

Finland, Norge og Sverrig:

Breve indtil 20 gr	15 Øre
» 125 gr	30 »
» 250 gr	45 »
» 500 gr	60 »
over 500 gr 25 Øre for de første 20 gr, og 15 Øre for hver efterfølgende 20 gr.	
Brevkort	10 Øre
Tryksager pr. 50 gr	7 »
Postanvisninger (Sverrig, Norge) indtil 5 Kr.	30 »
» 50 »	40 »
» 100 »	50 »
» 250 »	60 »

Det øvrige Udland:

Breve indtil 20 gr	30 Øre
og for hver følgende 20 gr	15 »
Brevkort	20 »
med betalt Svar	40 »
Tryksager pr. 50 gr	7 »
Højeste Vægt for Tryksager til Udlandet er 2 kg. Dog kan enkeltvis forsendte Bøger veje indtil 3 kg.	
Vareprøver pr. 50 gr 7 Øre. Højeste Vægt 500 gr.	
Postanvisninger: Indtil 25 Kr.	35 Øre
fra 25—50 Kr.	45 »
fra 50—100 »	70 »
fra 100—250 »	100 »
fra 250—500 »	200 »
fra 500—720 »	300 »

(Herunder ogsaa til Finland).

Fra 1. November af er der etableret Udveksling af Postopkrævningspakker mellem Danmark og U. S. A.

Eksprespakker til Udlandet 90 Øre ekstra.

NB. Udland. Det dansk-tyske Grænsenpostomraade: Portoen for Breve og Brevkort forhøjes ikke!

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

1 Mil er $7\frac{1}{2}$ Kilometer er 7500 Meter.

1 Meter er $3\frac{1}{2}$ ($3,4965$) Fod. 1 Centimet, er $\frac{1}{12}$ ($0,4167$) Tommer.

1 Alen er 57 Centimeter, 20 Alen $11\frac{2}{5}$ Meter.

Rummaal.

1 Kubikmeter er $42\frac{1}{2}$ ($42,491$) Kubikfod).

Altabetisk Markedstortegnelse for 1934.

(Sluttet 22. Maj 1933. Om eventuelle Forandringer vil der senere ske Bekendtgørelse i forskellige Dagblade.)

- Frederikssund**, Torvedag hver Mandag og Torsdag. Anden og fjerde Tirsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer. 25. April Heste; 3. Nov. (Efteraarsmarked) og 20. Dec. (Julemarked) Heste og Kreaturer.
- Frederiksværk**, første Mandag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.
- Haslev**, 1. Marts Heste og Kreaturer, særlig Heste; 3. Maj 14. Sept. og 5. Nov. Kreaturer.
- Helsingør**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 28. Febr., 16. April, 16. Juli og 19. Okt. Kreaturer.
- Hillerød**, Torvedag hver Mandag og Torsdag; hver Lørdag fra 1. Maj til 31. Okt. Torvedag med Haveprodukter. Første og tredje Tirsdag i hver Maaned Marked med Kreaturer. 2. Maj (Førsaarsmarked) Heste og Kreaturer; 2. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Holbæk**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 21. Febr. Heste; 14. og 28. Marts, 11. April, 20. Juni (Sommermarked) og 17. Okt. Heste og Kreaturer; 28. Nov. (Efteraarsmarked) Kreaturer.
- Jyderup**, 9. April og 8. Okt Heste og Kreaturer.
- Kalundborg**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 12. Febr., 28. Marts, 7. Maj (Førsaarsmarked), 18. Juli (Sommermarked), 18. Sept. og 8. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Korsør**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 16. Juni (Sommermarked) Heste og Kreaturer.
- København**, Torvedag Tirsdag Kalve og Lam, Onsdag (Eksportmarked) Slagtekvæg, alle Hverdage Levekvæg og Grise, anden og fjerde Torsdag i hver Maaned Heste.
- Køge**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 3. Jan., 7. Febr., 14. og 28. Marts, 11. April, 18. Maj (Førsaarsmarked), 6. Juni, 24. Juli, 5. og 18. Sept., 3 og 31. Okt. (Efteraarsmarked), 5. og 21. Dec. (Julemarked) Heste og Kreaturer.
- Mørkøv**, 23. April og 1. Okt. Heste og Kreaturer.
- Nykøbing**, 19. Febr. Heste; 16. April Kreaturer; 11. Juni (Sommermarked) og 24. Sept. (Høstmarked) Heste og Kreaturer, 17. Dec. Heste.
- Næstved**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver første og tredje Lørdag Marked med Lødekøer og Levekvæg. Hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. Tredie Tirsdag samt første Lørdag i hver Maaned Marked med Heste; 15. Maj (Førsaarsmarked), 17. Juli (Sommermarked), 18. Sept. (Høstmarked), 20. Nov. (Efteraarsmarked).
- Præste**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, anden Mandag i hver Maaned Heste og Kreaturer.

- Ringsted**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. Anden og fjerde Tirsdag i hver Maaned Marked med Kreaturer og Heste; 27. Marts (Føraarsmrked), 12. Juni (Sommermarked), 25. Sept. (Høstmarked), 13. Nov. (Efteraarsmarked), og 11. Dec. (Julemarked)
- Roskilde**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Mandag paa Nytorv Torvedag for Handel med Smaagrise. 8. Jan., 5. Febr., 5. og 12. Marts, 6. April, 8. Maj (Føraarsmarked), 4. Juni, 2. Juli, 6 Aug., 3. og 24. Sept. (Pæremarked), 5. Nov. (Efteraarsmarked) og 3. Dec. Heste og Kreaturer.
- Slagelse**, hver Tirdag Marked med Heste og Kreaturer. 1. Maj (Føraarsmarked), 3. og 4. Juli (Sommermarked), 18. Sept. (Høstmarked) samt 6. og 7. Nov (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Sorø**, 9. og 23. Marts, 13. April, 14. Maj, 22. Juni (Sommermarked), 19. Sept. (Høstmarked), 12. Okt., 9. Nov. og 14. Dec. Heste og Kreaturer.
- Stege**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 12. Marts, 27. og 28. Sept. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Store Hedinge**, 6. og 20. Marts, 3. April, 15. Maj (Føraarsmarked) og 19. Okt. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Vordingborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Første Fredag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Lolland og Falster.

- Maribo**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 22. Febr., 13. og 27. Marts, 14. Juni (Sommermarked) og 18. Sept. Heste og Kreaturer.
- Nakskov**, Torvedag hver Lørdag; hver Tirsdag Torvedag med levende Kreaturer. 15. Febr., 1. og 15. Marts, 2. og 23. Okt. samt 13. Nov. Heste og Kreaturer.
- Nykøbing**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, Hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. 23. Febr. Heste; 25. April, 18. Juli (Sommermarked), 3. Okt. og 14. Nov. Heste og Kearturer.
- Sakskøbing**, Torvedag hver Lørdag. 6. og 20. Marts Heste og Kreaturer; 10. Juli (Sommermarked) og 5. Okt. Kreaturer; 3. Nov. Heste og Kreaturer.
- Stubbekebing**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 5. Juli og 13. Sept. Heste og Kreaturer.

Fyn, Langeland og Ærø. Odense Amt.

- Aarup**, 16. Jan., 13. Mrts, 9. Maj, 11. Sept. og 7. Nov. Heste og Kreaturer.
- Assens**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første Lørdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 13. og 24. Febr., 20. Marts, 29. Juni, 19. Sept. og 13. Nov. Heste og Kreaturer.

- Bogense**, Torvedag hver Torsdag, første Torsdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 30. Jan. Heste; 22. Febr. 6. Marts og 8. Maj Heste og Kreaturer; 12. Juli Heste; 25. Sept., 6. Nov. og 18. Dec. Heste og Kreaturer.
- Glømsbjerg**, 1. Marts, 1. Maj og 9. Okt. Heste og Kreaturer.
- Kerteminde**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 16. Febr., 3. Marts, 12. Juni, 13. Okt. og 21. Nov. Heste og Kreaturer.
- Middelfart**, Torvedag hver Tirsdag og Fredg. 31. Jan., 23. Febr., 17. Marts, 1. Maj, 11. Juli, 20. Sept. og 1. Nov. Heste og Kreaturer.
- Nørre Aaby**, 17. Maj og 29. Sept. Heste og Kreaturer.
- Odense**, Torvedag hver Mandag, Onsdag og Lørdag. Hver Mandag (eller, hvis Helligdag, den paafølgende Tirsdag) Eksporthandel med Heste og Kreaturer. 10. Juli (St. Knud) Heste.

Svendborg Amt.

- Brobyværk**, 17. Marts og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
- Faaborg**, Torvedag hver Tirsdag, Torsdag og Lørdag, anden Tirsdag i hver Maaned, undtagen Juni, Juli og Aug. med lev. Kreaturer. 25. Jan. Heste; 20. Febr., 8. Marts, 14. Juni, 2. Okt. og 3. Nov. Heste og Kreaturer.
- Marstal**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 25. Maj og 28. Sept. Heste og Kreaturer.
- Nyborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver Lørdag med lev. Kreaturer. 21. Febr. og 9. Marts Heste og Kreaturer; 11. Juli Heste; 12. Okt. og 9. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ringe**, 16. Marts, 31. Maj, 6. Okt. og 8. Nov. Heste og Kreaturer.
- Rudkøbing**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 15. Marts, 15. Juni og 10. Nov. Heste og Kreaturer.
- Svendborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Onsdag Eksporthandel med lev. Kreaturer. 10. Jan., 14. og 28. Febr., 14. Marts, 16. Maj, 19. Juli 10. Okt., 2. og 22. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ærøskøbing**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer. 2. Marts, 17. Juli og 4. Okt. Heste og Kreaturer.

Jylland.

Hjørring Amt.

- Brønderslev**, hver Mandag, hele Aaret Marked med Kreaturer; anden Mandag i hver Maaned (i Marts og Sept. den første Mandag) Heste.
- Frederikshavn**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, fra Okt. til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 13. Jan., 12. April, 24. Sept. og 11. Okt. Heste og Kreaturer.
- Hjøllerup**, første Mandag hver Maaned Kreaturer; fjerde Torsdag hver Maaned samt de to første samlede Søgningedage i Juni Heste og Kreaturer.

Hjørring, Torvedag hver Onsdag. Hver Mandag hele Aaret Marked med Kreaturer; 17. Jan. Heste; 3. og 24. Marts Heste og Kreaturer; 29. Maj og 27. Juni Heste; 22. Sept. og 20. Okt. Heste og Kreaturer.

Sindal, hver Mandag Marked med Kreaturer. 19. Febr., 16. Marts, 30. April, 23. Juli, 21. Sept., 19. Okt. og 4. Dec. Heste og Kreaturer.

Sæby, Torvedag hver Lørdag, 4. April, 17. Sept. og 8. Okt. Heste og Kreaturer.

Aalborg Amt.

Aalborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. 19. Jan. og 16. Febr. Heste; 6. Marts og 12. Dec. Heste og Kreaturer.

Arden, 2. Maj og 17. Okt. Heste og Kreaturer.

Bælum, 14. Marts og 13. Okt. Heste og Kreaturer.

Hadsund, tredje Mandag hver Maaned Heste og Kreaturer.

Løgster, Torvedag hver Lørdag; sidste Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer. 7. April, 18. Juli, 15. Sept., 15. Okt. og 19. Nov. Heste og Kreaturer.

Nibe, Torvedag hver Mandag og Fredag, anden og tredje Mandag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 22. Jan., 12. Marts, 7. Maj, 18. Juni, 10. Sept., 5. Okt. og 5. Nov. Heste og Kreaturer.

Nørre Sundby, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Tirsdag fra Oktober til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 18. Jan. Heste og Kreaturer; 15. Febr. Heste; 12. Marts, 21. April og 5. Okt. Heste og Kreaturer.

Thisted Ama.

Nykøbing, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver anden Lørdag mellem Mikkelsdag og Jul med lev. Kreaturer. 6. Jan., 14. Febr., 13. Marts og 9. April Heste og Kreaturer; 6. Juni Heste; 21. Juli, 22. Sept. og 12. Okt. Heste og Kreaturer.

Thisted, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 8. Jan. Heste og Kreaturer; 20. Febr. Heste; 5. Marts, 11. April og 7. Maj Heste og Kreaturer; 12. Juni Heste og Uld; 9. Juli, 4. og 28. Sept., 10. Okt. Heste og Kreaturer.

Viborg Amt.

Langaa, 28. Marts, 2. Maj, 3. Sept. og 3. Okt. Heste og Kreaturer.

Skive, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 2. og 23. Jan., 27. Febr., 10. April og 17. Maj Heste og Kreaturer; 7. Juni Heste; 23. Juli, 8. Sept., 1. Okt. og 12. Nov. Heste og Kreaturer.

Viborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Lørdag i hver Maaned og fra Mikkelsdag til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer; anden og fjerde Lørdag fra Okt. til og med April Heste og Kreaturer. 3. Jan. Heste; 24. Jan., 16. Febr., 9. Marts, 14. og 28. April, 26. Maj,

30. Juni (Snapstingsmarked), 24. Juli, 25. Aug., 24. og 25. Sept. (Toftemarked), 20. Okt., 24. Nov. og 21. Dec. Heste og Kreaturer.

Randers Amt.

Allingaaebro, 31. Jan., 23. Marts, 1. Maj, 6. Juni, 17. Juli, 29. Aug., 9. Okt. og 13. Dec. Heste og Kreaturer.

Grenaa, Torvedag hver Lørdag. 19. Jan., 2. Marts, 14. April, 26. Maj, 5. Juli, 18. Aug., 28. Sept., 6. Nov. og 4. Dec. Heste og Kreaturer.

Hobro, Torvedag hver Fredag. 12. Jan., 9. Febr., 8. Marts, 12. April, 11. Maj, 15. Juni, 6. Juli, 10. Aug., 20. og 21. Sept., 19. Okt., 9. Nov. og 7. Dec. Heste og Kreaturer.

Mariager, Torvedag første og tredje Torsdag i hver Maaned med Kreaturer; første Torsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Randers, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Onsdag Eksportmarked med Kreaturer. Lørdag med Levekvang. 6. Jan., 3. og 17. Febr., 3. og 17. Marts. 7. April, 25. Maj, 29. Juni, 28. Juli, 1. Sept., 6. Okt., 3. Nov. og 8. Dec. Heste; 18. og 19. Juni Uld; 7. Sept. og 14. Dec. Kreaturer.

Rønde, 9. Marts, 18. Sept. og 17. Nov. Heste og Kreaturer.

Æbeltoft, 20. Jan., 8. Marts, 28. Juni og 20. Sept. Heste og Kreaturer.

Aarhus Amt.

Aarhus, Mandag Eksportmarked med Kreaturer paa Kvægtorvet. Lørdag almindelig Torvedag med Landbrugsprodukter paa Byens Torve. 6. og 29. Jan., 19. Febr., 5., 12. og 19. Marts Heste; 3. April, 7. Maj, 9. Juli, 16. Okt. og 15. Dec. Heste og Kreaturer.

Brædstrup, 29. Jan., 5. Maj, 21. Juli og 19. Okt. Heste og Kreaturer.

Horsens, Torvedag hver Onsdag og hver Lørdag. Hver Onsdag Eksportmarked med levende Kreaturer. 9. og 31. Jan., 21. Febr. samt 7. Marts Heste, 14. og 21. Marts, 4. og 30. April, 11. og 12. Juni, 1. Aug., 28. Sept., 24. Okt. Heste og Kreaturer; 22. Sept. Avlsdyr.

Laasby, 8. Febr., 12. April, 14. Juni, 9. August, 11. Okt. og 13. Dec. Heste og Kreaturer.

Nørre Snede, 13. April, 10. Juli og 31. Okt. Heste og Kreaturer.

Odder, 3. Jan., 16. Febr., 23. Marts, 20. April, 27. Juli, 14. Sept. og 16. Nov. Heste og Kreaturer.

Silkeborg, Torvedag hver Lørdag. Første Onsdag i hver Maaned (undtagen August) Heste og Kreaturer.

Skanderborg, Torvedag hver Fredag, første Fredag i hver Maaned samt alle Fredage i Fasten og fra 1. Nov. til Jul med lev. Kreaturer; 8. og 30. Jan., 20. Febr. samt 6. Marts Heste; 13. og 20. Marts, 16. Maj, 9. Juni, 30. Juli, 11. Sept. og 23. Okt. Heste og Kreaturer.

Vejle Amt.

- Brande**, 17. Febr., 26. Marts, 7. Maj, 27. Juli, 24. Sept. og 16. Nov. Heste og Kreaturer.
- Bredsten**, 7. Maj og 10. Sept. Heste og Kreaturer.
- Børkop**, 13. April, 13. Juli, 5. Okt. og 7. Dec. Heste og Kreaturer.
- Egtved**, 30. April og 4. Okt. Heste og Kreaturer.
- Fredericia**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 1. Marts, 2. Maj, 13. Juli og 16. Nov. Heste og Kreaturer.
- Give**, 14. Febr., 13. Marts, 20. April, 9. Juli, 5. Sept., 25. Okt. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
- Jellinge**, 11. Maj og 25. Sept. Heste og Kreaturer.
- Kolding**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. Hver Tirsdag Eksporthandel med Kreaturer. 11. Jan., 2. og 23. Febr., 9. Marts Heste; 16. og 23. Marts, 26. April, 5. Maj, 18. Juli, 18. Sept. og 12. Okt. Heste og Kreaturer.
- Sønder Omme**, 26. Marts, 17. Maj, 23. Juli og 22. Okt. Heste og Kreaturer.
- Vejle**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Mandag Eksporthandel med Kreaturer. 10. Jan., 1. og 22. Febr. og 8. Marts Heste; 15. og 22. Marts, 5. April, 1. Maj, 13. Juni, 29. Sept. og 26. Okt. Heste og Kreaturer.

Ringkøbing Amt.

- Herning**, Torvedag hver Tirsdag og Fredagsamt alle Markedsdage. 10. Jan., 2. Febr., 3. Marts, 10. April, 12. Maj, 29. Juni, 21. Juli, 31. August, 6. Okt., 2. Nov. og 12. Dec. Heste og Kreaturer.
- Holstebro**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, hver anden Tirsdag fra anden Tirsdag efter Oktobermarkedet indtil Jul med Kreaturer. I Kreatureksportstaldene hver Mandag Kreaturer. 9. Jan. Heste og Kreaturer; 10. Febr. Heste; 14. Marts, 21. April, 5. Maj, 9. Juni, 25. Juli, 10. Sept., 4. Okt. og 17. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ikast**, 17. Maj og 19. Sept. Heste og Kreaturer.
- Lemvig**, Torvedag hver Lørdag. 26. Marts, 8. Juni, 27. Aug., 2. Okt. og 16. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ringkøbing**, Torvedag hver Lørdag. 30. Jan. Heste; 26. April, 26. Juli, 28. Aug. og 8. Okt. Heste og Kreaturer.
- Skern**, 8. Febr., 12. Marts og 13. Nov. Heste og Kreaturer; 28. Juli Heste.
- Struer**, 5. Jan., 28. Marts, 13. Juli, 4. Sept. og 16. Nov. Heste og Kreaturer.
- Tarm**, 30. April, 12. Sept. og 9. Okt. Heste og Kreaturer.
- Vemb**, 13. Marts og 8. Sept. Heste og Kreaturer.
- Vinderup**, 6. Febr., 24. Marts, 1. Maj, 17. Juli, 2. Okt. og 13. Nov. Heste og Kreaturer.

Ribe Amt.

- Bramminge**, Torvedag om Tirsdagen. 26. Marts, 2. Maj, 30. Juli, 18. Sept. og 8. Okt. Heste og Kreaturer.
- Brørup**, 5. Marts, 3. Maj og 27. Sept. Heste og Kreaturer.

- Bække**, 9. Maj og 14. Sept. Heste og Kreaturer.
Esbjerg, Torvedag hver Lørdag. Hver Onsdag Eksportmarked med Kreaturer. 26. Jan., 20. April og 21. Sept. Heste og Kreaturer.
Foldingbro, 16. Maj og 29. Sept. Heste og Kreaturer.
Grindsted, 21. Marts, 4. Maj, 27. Juni, 6. Sept., 9. Okt. og 19. Nov. Heste og Kreaturer.
Gørding, 28. April og 6. Okt. Heste og Kreaturer.
Holsted, 6. Jan., 12. April, 27. Aug. og 10. Nov. Heste og Kreaturer.
Lunderskov, 21. April og 20. Sept. Heste og Kreaturer.
Nørre Nebel, 20. April og 8. Okt. Heste og Kreaturer.
Ribe, Torvedag hver Lørdag. 31. Jan., 3. Marts, 21. og 23. April, 1. og 14. Maj, 12. Juni, 31. Juli, 15. Sept., 9. og 22. Okt. samt 3. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
Varde, Torvedag hver Torsdag. 9. Jan., 1. Febr., 2. og 27. Marts, 24. April, 8. Maj, 13. Juni, 10. Juli, 1. Aug., 13. Sept., 10. Okt. og 21. Nov. Heste og Kreaturer.
Vejen, 25. April, 29. Juni og 12. Sept. Heste og Kreaturer.
Vejrup, 17. April og 26. Sept. Heste og Kreaturer.
Vorbasse, 7. April, 2. Aug. og 8. Okt. Heste og Kreaturer.
Ølgod, Torvedag hver Onsdag. 21. April, 22. Aug. og 25. Sept. Heste og Kreaturer.

De sønderjydske Landsdele.

Haderslev Amt.

- Agerskov**, 1. Maj og 2. Okt. Heste og Kreaturer.
Brænderup, 21. April og 20. Okt. Heste og Kreaturer.
Christiansfeld, 28. April, 5. Maj, 20. og 27. Okt. Heste og Kreaturer.
Gram, 9. Maj og 20. Okt. Heste og Kreaturer.
Haderslev, ugentlig hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. Hver Mandag Marked med Heste og Kreaturer samt Tirsdagene 10. April, 17. Juli og 25. Sept.; 8. Jan., 12. og 26. Febr. stort Hestemarked; 9. April (Førsaarsmarked), 16. Juli (Sommermarked) og 24. Sept. (Efteraarsmarked).
Jels, 18. April og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
Over Jerødal, 11. April og 3. Okt. Heste og Kreaturer.
Rødding, 20. April og 18. Okt. Heste og Kreaturer.
Sommersted, 21. April og 2. Sept. Heste og Kreaturer.
Toftlund, 3. Maj og 16. Okt. Heste og Kreaturer.
Vojens, ugentlig hver Fredag med Grise og Landbrugsprodukter.

Aabenraa Amt.

- Aabenraa**, ugentlig hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. 13. Febr., 17. Juli og 16. Okt. Heste og Kreaturer. 24. April, 1. og 8. Maj, 23. Okt. og 6. Nov. Kreaturer; 21. Dec. Heste.
Bolderslev, 25. April og 3. Okt. Heste og Kreaturer.
Bov (v. Padborg) 24. April og 25. Sept. Heste og Kreaturer. Hver Fredag med Grise.

Graasten, 3. Maj og 4. Okt. Heste og Kreaturer. Hver Mandag Grisetory.
Hellevad, 2. Maj og 10. Okt. Heste og Kreaturer.
Kliplev, 10. April og 11. Sept. Heste og Kreaturer.
Rødekro, 26. April og 18. Okt. Heste og Kreaturer.
Øster Løgum, 21. April og 29. Sept. Heste og Kreaturer.

Sønderborg Amt.

Bro, 5. Maj Heste og Kreaturer.
Broager, 17. April og 2. Okt. Heste og Kreaturer.
Dyndved, 9. Juni Heste og Kreaturer.
Nordborg, 17. April, 6. Sept. og 16. Okt. Heste og Kreaturer.
Skovby (Als), 24. Sept. Heste og Kreaturer.
Sønderborg, hver Onsdag Eksportmarked og Marked med Kreaturer. Første og tredje Fredag hver Maaned Levvekvag. 18. Jan., 26. April og 18. Okt. Heste.
Ullerup (Sundeved), 12. Sept. Heste og Kreaturer.

Tønder Amt.

Arnum, 7. Maj og 3. Okt. Heste og Kreaturer.
Bredebro, 23. April og 15. Okt. Heste og Kreaturer.
Bylderup-Bov, 26. April, 2. Aug. og 11. Okt. Heste og Kreaturer.
Højer, 19. April, 6. og 13. Okt. Heste og Kreaturer.
Løgumkloster, 20. Marts, 1. Maj, 19. Juni, 21. Aug. og 23. Okt. Heste og Kreaturer.
Ravsted, 7. Maj og 15. Okt. Heste og Kreaturer.
Skærbæk, 19. April, 3. Maj, 4. og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
Tinglev, 18. April, 2. Maj, 23. Aug. og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
Tønder, ugentlig hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. 9. Marts, 20. og 26. April, 4., 11. og 18. Maj, 6. Juli, 3. Aug., 7. og 21. Sept., 5., 12., 19. og 26. Okt., 2. og 9. Nov. Heste og Kreaturer.

Torvedage.

Haderslev: Mandag og Fredag. **Tinglev**: Lørdag.
Aabenrød: Tirsdag og Lørdag. **Jels**: Lørdag.
Sønderborg: Onsdag og Lørdag. **Christianfeld**: Lørdag.
Tønder: Tirsdag og Fredag. **Løgumkloster**: Torsdag.
Vojens: Onsdag. **Skodborg**: Torsdag.
Rødding: Onsdag. **Gramby**: Onsdag (Grise).
Skærbæk: Lørdag. **Arnum**: Fredag (Grise).
Toftlund: Lørdag. **Branderup**: Fredag (Grise).

*) Falder Fredagen paa en Helligdag, afholdes Markedet Torsdag før Markedsdagen.

Fra Aabenraa By og Amt.

» CERES «

kontrollerede

46 % Foderblanding til Malkekvæg

Garanteret Indhold
(1 pCt. Spillerum)

Protein og Fedt 46 pCt.	Renæggehvide 34 pCt.	Foder-Enheder 114-118
----------------------------	-------------------------	--------------------------

Fremstillet under effektiv, uafhængig Kontrol.

Alle Analyser ved Ladelund Landbrugsskoles analytisk-kemiske Laboratorium i Vintersæsonen 1932—1933 garanteret af hele det udleverede Kvantum ved automatisk Prøvetagning af hver enkelt Sæk.

Ingen Forandring i Sammensætningen hele Vinteren.

Original-Analyserne ligger til Eftersyn paa vort Kontor.

Enhver Foderstofhandler kan levere vor Foderblanding.

Prøve af Blanding	Raaprotein og Fedt pCt.	Fordøjelig Renægge- hvide pCt.	Skandina- viske Foder- enheder
fra 1/ 9. til 30/ 9. 32	48,22	37,81	116
„ 1/10. til 31/10. 32	47,46	36,56	114
„ 1/11. til 30/11. 32	50,04	38,50	118
„ 1/12. til 31/12. 32	48,54	36,69	118
„ 1/ 1. til 31/ 1. 33	48,79	26,94	118
„ 1/ 2. til 28/ 2. 33	48,16	36,69	118
„ 1/ 3. til 31/ 3. 33	47,48	35,31	117
„ 1/ 4. til 30/ 4. 33	47,19	35,81	117

» Ceres «

Korn- og Foderstofforretning

Aktieselskab - Aabenraa.

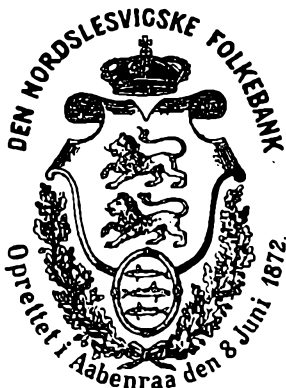
Den Nordslesvigske Folkebank, Aabenraa

Aktieselskab

Stiftet 1872

Telefon

Nr. 6 - 7 - 53

Telegram-

Adresse:

„Folkebanken“

Udfører alle Bankforretninger paa kulante Vilkaar

Indskud modtages til Forrentning.

Diskontering af Veksler.

Udlaan paa Kassekredit.

Ordning af Kreditforeningslaan.

Køb og Salg af Værdipapirer og fremmed Valuta.

Inkasso — Boxafdeling.

Afdelinger:

Bolderslev....	Telefon 4	Hellevad	Telefon 13
Bovrup	Varnæs 6	Hjordkær ...	„ 21
Felsted.....	28	Røde Kro ...	„ 16
		Varnæs.....	„ 45

„FOLKEHJEM“ er det billigste Hotel - „FOLKEHJEM“ er Danskhedens Hotel.
„FOLKEHJEM“ er Landboernes Hotel - „FOLKEHJEM“ er Byens Hotel.

„FOLKEHJEM“ - AABENRAA

TELEFON 257

HOTEL — RESTAURANT

Hyggelige Lokaler for Selskaber paa indtil 400 Personer. — 1. Klasses Køkken

Væn Dem til at bruge

J. P. Junggreen's Skraatobakker

HERRE-HUS-CENTRAL

Magasin for moderne HERRE- OG DRENGBEKLÆDNING

Elegant Udvalg i LINGERI OG SKOTØJ

Andreas Petersen, Aabenraa

Telefon 176

Telefon 176

C. F. Rosenvold - Aabenraa

Største Sadelmagerforretning i Aabenraa

Telefon 116

Søndergade 6

Enhver Landmand

bør i egen Interesse kun bruge

„UNIONS“s
kontrollerede Foder-
blanding til
Malkekvæg

Tilvirket under Forsøgs-
laboratoriets Foderstof-
kontrol.

(Prof. Lars Frederiksen) København.

„UNION“ KORN- OG FODERSTOFIMPORT A/S
Aabenraa — Haderslev.

Husk, at alt i

**Herre-Konfektion, Arbejdstøj og
Skotøj til Damer, Herrer og Børn**

køber De bedst og billigst hos

Christian Jacobsen

Herre Garderobe & Skotøj

SØNDERTORV
AABENRAA
TELEFON 356.

Anton Nielsen :-: Aabenraa

Søndergade 7

Telefon 327

Eneste Special-Hvidevare- og
Udstyrsforretning paa Pladsen

A/s Sønderjydsk Frøforsyning

Frøavl og Frøhandel

Klingbjerg 1 Aabenraa Telefon 47

KONTOR - LAGER - RENSERI

Antager **Avlere af Roe- og Græsfrø.**

Fordelaglige Vilkaar.

Sælger **Markfrø** af de bedste i Forsøgene
fastslaaede Sorter og Stammer.

Samtlige Leveringer underkastes

Statsfrøkontrollens selvvirkende Kontrol.

J. Thorsmark - Urmager - Aabenraa

Storegade. 10

anbefaler et stort og smukt Lager i alle Sorter

Lomme- & Stuenre, Brillor og andre Optikartikler

Reparationer udføres nøjagtigt.

H. Weber sen., Mekaniker

Telefon 108 **Ramsherred 38, Aabenraa** Telefon 108

Symaskiner, Vaaben, Ammunition, Staalvarer

Grammofoner og Plader i prima Fabrikater og med sikker Garanti.

Lorenz Hansen jr.

Telefon 138 - 139 **Aabenraa** Telefon 138 - 139

Isenkram - Køkkenudstyr - Galanteri

Komfurer - Vaskekedler

Aabenraa Andels-Svineslagteri

Søndergades Slagteri-Udsalg

Telefon 55

Oksekød Flæskesteg
Fineste Paalæg Slagteriaffald

Kun 1. Kl. Varer
til billigste Priser

Ramsherreds Slagteri-Udsalg

Telefon 655

Kun Kød af II. Klasse
Oksekød Flæskesteg
Røgede Varer Slagteri-Affald

Billigst her.

LÆSER DE

de nordslesvigske Landbo-
foreningers Organ

„Nordslesvigsk Landbrugs- og Mejeri-Tidende“?

Ellers bestil det hos Posten eller
gennem Deres Landboforening. —

Landbrugets bedste Annonceorgan!

NIELS A. NIELSEN - Malermester

Telefon 258

Aabenraa

Ramsherred 10

*udfører alt til Faget henhørende Arbejde akkurat og smagfuldt
til moderate Priser. — Alt udføres kun af bedste Materialer.
Stuk føres paa Lager, leveres efter Tegning og opsættes. —
Forlang Tilbud og Beregning.*

*Farve- og Tapethandelen bringes i velvillig Erindring.
Bedste Fabrikater af Gulvolie. Lak og Bonevoks føres.*

Naar De ønsker 1. Kl. Maskiner, henvend Dem saa
til Sønderjyllands største Maskinfirma

DANSK MASKINOPLAG A/S

Jørgen M. Hansen

Telefon 244

Aabenraa

Nørreport 3

Billigste Priser. Bedste Betalingsbetingelser. Største Garanti.
Største Lager i det sydlige Jylland af Reservodele til alle
Slags Landbrugsmaskiner.

Det største Udvalg i moderne
Konfektion til Damer og Herrer
samt alle

Manufakturvarer
bydes Dem til absolut fordelagtige Priser
hos

PETER JESSEN

Aabenraa - - Telefon 76 - 598

C. C. RODE - AABENRAA

Juvelør og Guldsmed - Aabenraa
Grundlagt 1855 Storegade 28 Telefon 260

Stort Lager i Guld-, Sølv-, Tin- og Nikkelvarer.

Direkte Indkøb og Import

fra de største inden- og udenlandske Specialfabriker
af kun fineste verdensberømte *original Fabrikater*:

„Alfa“ - „Døering“ - „Holbæk“
„Fraugde“ - „Skjold“ - „Rud. Sack“
„J. B.“-Kværne osv.

(Dette Varemærke byder Garanti for
fineste Originalfabrikater.)

Derfor ved direkte Salg billigste Priser. - Gunstige Betalingsvilkår.

Hans Beyer, Aabenraa. Tlf. 73.

Maskiner for Landbrug og Industr.

Landbrugsbøger - Regnskabsbøger - Faglitteratur

PETER N. ANDRESEN

Boghandel

Store Torv 6, Aabenraa

Telefon 69

VED BRUG AF

LETTEBÆKS

(under „Dansk Landbrugs- og Handelslaboratoriums Kontrol“)
indgaaede Kvaliteter, saasom:

Torskemel — Sildemel
Konc. Kød- og Benfoder
Animalsk Tilskudsfoder etc.

forøger De allia Svinenes Rentabilitet.

Hovedforhandler

Hansen & Veit - Aabenraa

Telefon 162 - 163

Tel. fon 162 - 162

Køb kun Vejle

.....

Gamle Ovne tages i Bytte.

Kakkellovne - Komfurer

Vaskekedler

Bygnings-Støbegods.

JOHS. PAULSEN :-: AABENRAA

TELEFON 50

TELEFON 50

GRUNDLAGT 1844

A/s HOFFGAARD

AABENRAA

Hovedafdelinger:

Manufaktur - Konfektion - Skotøj

Th. Jacobsen - Aabenraa

Telf. 361 Farveri og kemisk Tøjrensning Telf. 361

Arbejdet udføres i eget Værksted.

Salg af Tvist, Hørgarn, Uldgarn, og solide Klædevarer.

Graasten.

Handelsbanken i Graasten.

Filial af Aktieselskabet Kjøbenhavns Handelsbank.

Kontortid: 9—12 og 2—5, Lørdag 9—1

ALLE BANKFORRETNINGER UDFØRES

Hjørnet af Nygade og A. D. Jørgensensgade

GRAASTEN BOGTRYKKERI

A. RITSCHER

TELEFON 43.

*anbefaler sig med alt til Faget henhørende i
smuk og korrekt Udførelse til moderate Priser*

GRAASTEN BANK

Telefon 125 og 225

med Afdelinger i Bov ved Nørre Smødeby, Padborg,
Bovrup, Kliplev, Holbøl, Ullerup, Felsted og Varnæs.

udfører alle almindelige Bankforretninger.

V. Uldall - Graasten.

Telefon 90

Telefon 90

Manufakturforretning

Specialitet: Sengeudstyr og Hvidevarer —

Stort Udvalg i Tricotage og Arbejdstøj —

N. C. Bock

Graasten Bog- og Papirhandel
Bogbinderi - Indramning af Billeder.

Sønderborg

Køb kun det bedste Frø!

Roe-, Kløverfrø - Græsfrø og Sædekorn

faas til moderate Priser hos

ALSISK FRØAVL

Aktieselskab

SØNDERBORG

Telefon 18

Alle vore Forsendelser til Foraaret staar under selv-
virkende Kontrol af Statsfrøkontrollen i København.

Paalidelige Avlere antages.

Smyk Deres Hjem med dansk Kunst!

Største Udvalg i Festgaver, Billeder, Kunstgenstande i Porcellæn
Keramik og Fajance. - Kgl. Porcellæn - Nyheder i gode Bøger.
Salmebøger — Skrivemaskiner — Kontormøbler.

Agentur for Kgl. Pianofabrik Hornung & Møller, København.

Andreas Clausens Bog- og Kunsthandel,

Sønderborg

Telefon 387

J. Lauritzen

SØNDERBORG

TELEFON 540

Cykler, Symaskiner, Skrivemaskiner, Barnevogne, Reparationsværksted.

Hurtigste og bekvemmeste
**Færgeforbindelse til og fra Sønderjylland
og det sydlige Udland.**

Ekspeditionen:

i Mommark Telefon Tandslet89 **i Faaborg** Telefon Faaborg 11 - 97

Plads til 25 Automobiles.

4 Gange daglig Forbindelse i hver Retning
med direkte Tilslutning til Togene.
Fortrinlig Automobilvej til Sønderborg
og videre sydpaa.

AXEL HELMER

Telefon 77

SØNDERBORG

Telefon 777

I senkram - Husholdningsartikler - Værktøj

en gros

Vejte Støbegods

en detail

J. N. Mailand, Vinhandel

Telefon 11

Sønderborg

Telefon 11

Forlang overalt den gode, velsmagende Mailands

„Gammel Rom“

A/S Brok & Co., Sønderborg

Telefon 176 og 177

Byggematerialer og Støbegods

Hovedforhandler for Asbest og Bølgeplader.

Holdbare Habitter
Herre Hus
Holger Hollensen

Sønderjydske Landmænds
Andels Smørekseportforening

Sønderborg.
(Grundlagt 1903)

Telefon 738 - 939 — Telegramadresse: „Ambrosia“

Mejerier, der ønsker at tiltræde Foreningen, bedes henvende sig til Formanden: Gdr. Kr. Iversen, Langagergaard pr. Avnbøl eller til Kontoret i Sønderborg.

S. Røygård-Petersen,
Direktør.

Jørgen Otsen's Bogtrykkeri

Sønderborg

Kastaniealle 17

Telefon Nr. 69

J. H. Kock - Sønderborg

anbefaler det bedste til billigste Pris.

Manufaktur - Sengø - Uldvarer - Tricotage
Haandarbejde - Herre-Artikler - Fjerrensning

Solid og reel Betjening

Firmaet er oprettet 1867

Als Husholdningskole ved Sønderborg

5 og 3 Maaneders Kursus Sommer og Vinter.

Amtsunderstøffelse kan søges.

Korte Kursus i September og Marts. - Forlang Tilbud.

Folkebanken for Als og Sundeved

Sønderborg

Aktiekapital og Reserve Kr. 1.250,000.

Helmer & Jørgensen

Sønderborg

Nordborg

bedste og billigste Indkøbssted for Manufakturvarer,
Konfektion, Udstyr. — Herre- og Drengbeklædning

Største Udvalg!

Største Udvalg!

Det største Udvalg!

Den bedste Vare!

Den billigste Pris!

MAGASIN
DU
NORD

JØRGEN ANDERSEN

SØNDERBORG

D. N. K.

Sønderborg-Garn

A/s Det Nordiske Kamgarnspinderi

Sønderborg

Telefoner: 2001 - 2002 - 2003

Telegram-Adr.: „Kamgarnspina“

Kontor og Udleveringslager:

KØBENHAVN K., NØRRESØGADE 35.

TELEFON: C. 11945.

Nørherredhus

Forsamlingshus og Gæstgiveri.

Gode Værelser. — Flink Betjening.
Hyggelig Sal til store og mindre
Sammenkomster.

Haderslev

SØNDERJYLLANDS STØRSTE LAGER AF

RADIOMATERIALE

en gros

en detail

RADIOMAGASINET :-: HADERSLEV

Jomfrustien 8

Telefon 1083

Chr. Nicolaisen's Herre- og Dame-Skræderi
anbefales.

Færdige Habitter og Frakker.
Herre-Lingeri i stort Udvalg.

Gravene 13

Haderslev

Telefon 764

Waldemar Schmidt - Haderslev

Nørregade 1

Telefon 16

Byens ældste og største Specialforretning i Herre- og Drengkonfektion

CARL NIELSEN - BOGHANDEL

Telefon 371

Haderslev

Nørregade 25

GRUNDLAGT 1765

A/S NICOLAI OUTZEN

Haderslev

Telefon 73 & 74.

Haderslev kontroll. Foderblanding.

Korn, Foderstoffer & Kunstgødning

en gros

Peter Henningsen

Haderslev — Telefon 169

Ure :: Guld- og Sølvvarer.

Paul Christiansen & Søn,

Haderslev

Bygningsartikler

Tlf. 70 - 71

Jørgen Petersen - Haderslev

Nørregade 27

Manufakturforretning

Telefon 660

Største Udvalg i Dame-Konfektion.

Oluf Thielst - Haderslev. Tel. 165

Mark- og Roefrø — Kunstgødning

Gødningskalk — Høstbindegarn — Kolonialvarer.

Sparekassen for Haderslev Bys Omegn.

(Hjørnet Nørregade—Gravene)

modtager Spareindskud til højeste Rente paa Folio (hvortil Checkhæfter udleveres gratis) paa alm. Sparekassevilkaar og paa Opsigelse.

„Afdeling for Oprettelse af egne Hjem“ og Skole-Spareafdeling.

Sparekassebøger i Pragtbind til Konfirmation, Fødselsdag og Fadder gave. Hjemmesparebøger udlaanes gratis.

Prioritetslaan, Konto-Kurant, Depot og Forvaltning, Boxer udtæjes.

Modtager Skatter og Indbetalinger til Kommuner, Amt og Stat.

Modtager Rentebetaling til alle Kreditforeninger.

Telefon 133 og 134. Postkonto 8356

Naar De vil spare Penge

bør De købe Deres
Manufakturvarer
Konfektion, Triko-
tage samt Skotøj hos

A. Hundevadt :: Haderslev.

H. FREES - HADERSLEV

Isenkram- og Udstyrsforretning Graven 6, Telefon 62

Stort Lager af Avls- og Landbrugsreaskaber.

Eneudsalg af de bekendte

MORSØ Kakkellovne og Kømfurer.

Henrik Sørensen - Haderslev

Jomfrustien - Telefon 271

Kolonial - Kaffe - Konserves - Sydfrugter

Bedste Varer!

Billigste Priser!

Højskolehjemmet - Storegade 55, Tlf. 282

*Billige og pæne Værelser — Større og mindre
Selskaber modtages. — Stor, smuk Have ned til
Dammen. — Pensionærer modtages.*

BILLIGE PRISER!

A. C. PAASKESSEN.

HANSEN & CHRISTIANSEN

HADERSLEV

KOLONIALVARER en gros
Cigarer, Cigaretter og alle Slags Tobak
fra Brødr. Braun, København.

Telegr.-Adr.: „Arimo“

Telefoner 329 & 330

Vare-

Mærke

Harmonien

HADERSLEV

P. HANSEN

anbefaler sine hyggelige

*Selskabslokaler til større og mindre Selskaber. 1. Kl. Køkken og
Betjening.*

MICHELSEN & JACOBI

Haderslev

(Peter Orbesen)

Telefon 221

MANUF AKTUR

Dame- og Børne-Konfektion

Herre- og Dreng-Konfektion

Tæpper - Gardiner - Sengeudstyr.

:- SKOTØJ :-

Vojens.

Julius Nielsen - Vojens.

Korn - Foderstoffer - Kunstgødning
Trælasthandel

Telefon 31

Telefon 31

Vojens Andels-Svineslagteri

TELEFON NR. 9 OG 12.

Telegram-Adresse: „Slagteriet“

Code: A. B. C. 5th Edition.

Bankkonto: Haderslev Bank A/S.

DETAILUDSALG i:

Haderslev

Vojens

Toftlund

Rødekro

Vamdrup

Telf. 27

Telf. 9

Telf. 9

Telf. 9

Telf. 32.

Reserveret.

Rødding

Rødding Andelsmejeri

fører altid 1. Klasses:

*Børnemælk - pasteuriseret Mælk
samt Fløde, Kørnemælk og Smør*

Henvend Dem til Mejeriets Udsalgsvogne eller dets
Udsalg i Østergade.

Rødding Andels-Slagteri

anbefaler Indkøb i vore Forretninger i Rødding
og Gramby, Telefoner 131 og 75, samt ved
vore Affaldsvogne af alle Slags

Pølser og Fedevarer samt fersk Kød og Flæsk

A. Andersen, Rødding. Tlf. 23

Kolonial - Delikatesse - Daglig friskbrændt Kaffe.
Eneforhandler af Marius Lytjens Vine, Odense, samt P. Wulffs Cigarer

CHR. J. RAVN - Rødding, Telefon 49

*anbefaler: Tommer, Brædder, Kalk, Cement, Tagpap, Som. Jernvinduer, Jern-
bjælker, Jerntag, Tagsten, Bølge-Skifer, Asbest, Diagonal-Skifer, Drænrør.*
KAKKELOVNE - KOMFURER - KUL - KOKS - BRIKETER

HANS JUHL - RØDDING

Telefon 20

Telefon 20

MØBELSNEDKERI - MØBELMAGASIN

Lager af Ligkister. Alt Bygningsarbejde udføres.

K. GUNDESEN's Urmager- og Guldsmedeforretning **RØDDING**

*anbefaler et stort og smukt Lager i alle Sorter Lomme- og Stueure, Brilller og
Optik-Artikler. Reparationer og Graveringer hurtigt og billigt fra eget Værksted*

R Ø D D I N G B A N K

Bankens Aktiekapital Kr. 211,000,-
Bankens Reserver Kr. 69,000,-
Ialt Kr. 280,500,-

hefter til Sikkerhed for Kunders Indskud.

*Rødding Bank er Egnens, Bank og gennem denne
kommer Egnens Penge Egnen til Gode!*

HOTEL „RØDDING“

R Ø D D I N G T E L E F O N 4

F Ø R E N D E H O T E L I S Ø N D E R J Y L L A N D

M A D S C H R I S T O P H E R S E N .

S P A R E - O G L A A N E K A S S E N
F Ø R F R Ø S O G K A L V S L U N D H E R R E D E R

S T I F T E T 1 8 7 2 R Ø D D I N G T E L E F O N 3 6

ALLE SPAREKASSEFORRETNINGER UDFØRES!

SIKRESTE PENGEANBRINGELSE!

Landretssagfører Jepsen,

Rødding

Telefon Nr. 16

KONTORDAGE:

Hver Tirsdag fra 3—5 i Gramby (Andersens Hotel)

Hver Lørdag fra 3—5 i Jels (Jernbanehotellet)

Hver 2. og 4. Onsdag i Maanedn i Skødborg (Vesterkro)

H. Chr. Andersen - Rødding

Bog- og Papirhandel - Bogbinderi

Stort Udvalg i Billeder - Fotoartikler — Telefon 68.

CAFÉ „VESTA“ - Rødning

TELEFON 79

Store hyggelige Lokaler. Eget Konditori. — Bese Røddings smukke Omegn og drik Kaffe i Café „Vesta“.

— Madkurve kan medbringes. —

RØDDING HØJSKOLE

Rødning St. - Sønderjylland.

Karleskole: November - Marts. Pigeskole: Maj - Juli.
Delingsføreruddannelse ved Frede Hansen.

Skoleplan sendes.

Hans Lund.

A. J. Marcussen :-: Rødning

Urmager- og Guldsmedeforretning

Grundlagt 1844

Sagfører W. Ohsten,

Rødning

Telf. 56

KONTORDAGE:

Gramby Kro hver Fredag Kl. 3-5

Jels Jernbanehotel hver Lørdag Kl. 10-12

Skodborg Vesterkro hver 1. og 3. Onsdag i Maanedene, Kl. 3-5

Skodborg.

Skodborg

Korn- og Foderstofforretning A/s.

Telefon Nr. 4.

Korn - Foderstoffer - Kunstgødning

Skodborg Kommunes Sparekasse.

Sikreste Pengeanbringelse.

— — Kommunen hæfler for Indskud. — —

Gram - Gramby og Jels.

Gramby Bank ^A/_S - Gramby

(Aktiekapital Kr. 275.000)

anbefaler sig med alle Bankforretninger.

GRAM TEGLVÆRK

anbefaler sine

Drænsrør og Mursten.

Gram Uldvarefabrik.

Chr. Andersen. Telefon 28.

Præstegaardstøpper. Hørre- og Dæmestoffer i ren Uld.

JELS APOTHEK

Jels Telefon 5

O. Kragh Petersen

Tønder.

HOTEL „BØRSEN“ - TØNDER

— Telefon 89 —

Gode Værelser. Store Bilgarager. - Vilh. Nicolaisen.

Manufakturvarer, bedst - billigst!

Ehm Christensen, Tønder.

Storegade 12

Telefon 143

W. CHR. TIMM

**FOTO- OG
LÆDERVARER**

TELEFON 152

TØNDER

VESTERGADE 10

Rutebil Tønder-Flensborg

Son- og Helligdage	8,00	Afg. Tønder	Ank.	18,45	Son- og Helligdage	21,45
	8,35	Rens		18,10		21,10
	8,45	Jyndeved		18,00		21,00
	9,00	Broderup		17,50		20,50
	9,20	Krusaa		17,30		20,30
	9,45	Ank. Flensborg	Afg.	17,00		20,00
Hverdage	8,00					

Asmus Matthiesen, Tønder

Vestergade - Telefon 466

Kolonialvarer, Delikatesser, Tobak og Cigarer

Radio Rasmussen - Tønder

P. Kjær, Urmager og Optiker

Tønder - Telefon 6

Tønder Amts Central-Trykkeri

Østergade 40

ved TH. LAURSEN

Telefon 141

Alle Arter Bogtryk udføres smukt og billigt.

II. P. Lorentzen's Bogbinderi

Østergade 40

Telefon 106

Tønder

Bøger indbindes smagfuldt og billigt.

Protokoller leveres hurtigt og solidt.

Anbefaler
min

Cykleforretning, Reparationsværksted for
Biler og Motorcykler

SKOLEKØRSEL (2 Skolevogne til Raadighed.

Tel. 396

C. F. Dela, Tønder.

Tel. 396

J. N. Jepsen, Tønder

Storegade 5 (Hans Becks Boghandel) Telefon 341

anbefaler alt i Skøn- og Faglitteratur.

Tel. 69 **J. H. Hyltoft, Højer** Tel. 69
Urmager - Guldsmed - Optiske Varer

N. N. Wind. Skræddermester, Højer
Kun bedste engelske og danske Klædevarer til Dame- og Herregarderobe til billigste Priser.

Brede Sogns Spare- og Laanekasse

Bredebrø - Telefon 41

modtager Indskud med Opsigelse, Foliokonto og Check-konto til højeste Rentelod. Kreditforeningslaan ordres.

Bredebrø Rebslageri — Telefon 24 — anbefaler Forbrugere og Forhandlere alt til Faget henhørende Forhandles med Plombe „HB Br.“ af mere end 40 Købmænd i Sønderjylland Plomben garanterer for prima Hamp. haandspunden. Samme Pris overalt. Tøvværk for Baade, Møllerier. Kirker o. s. v. efter Bestilling.

Hans Hansens Skotøjsforretning

Telefon 11 **Bredebrø** Telefon 11
Stort Udvalg i al Slags Fodtøj - Reparationer hurtigt og billigt. - Alt til rimelige Priser.

Tel 62 **Bredebrø Cykleforretning** Tel. 62
Mekanisk Værksted - Reparationer af enhver Art udføres Benzin, Olie og Gummi Nye Cykler til billigste Dagspriser.

J. S. Brodersen, Bredebrø.

Telefon 4 (Grundlagt 1860) Telefon 4
Kolonial - Isenkram - Glas - Porcellæn.
Dæhnfeldts Markfrø.

ALT I SYGEPLEJEARTIKLER!

Forhindstoffer, Bandager, Bælter, Brøkbånd, Stikbrækkener, Gummistrømper, Gummivarmedunke, Gummilærred, Gummislanger, Elektriske Væmpuder, Inhalationsapparater — anbefaler

Bredebrø Drogehandel, Telefon 48. Ene Madsen Ganzel.

Anbefaler mit Lager af alle Slags Byggematerialer.

Nybygninger overtages i Entrepriser. — Reparaturer udføres.
Tegning og specificeret Overslag paa Forlangende.

L. Nielsen Jepsen, Bredebro. Telefon 26.
Byggeforsretning & Tømmerhandel.

Løgumkloster.

Dansk Børneblad.

*Oplysende og underholdende Ugeblad for Børn.
Redigeret af Overlærer Holger Skovmand, Løgumkloster.
Indeholder meget sonderjyds Skof.*

Bestilles i Konrad Jørgensens Bogtrykkeri, Kolding. Pris i Kr. 25 Øre
fjerdingaarlig + Porto. — Ny tiltrædende Holdere faar paa For-
langende det smukke Julenummer gratis, saa længe Oplaget rækker

Giro 9791

H. N. HANSEN

Tel. 43

Kul, Koks, Briketter · Korn og Foderstoffer - Specialitet Svinefoder „Ædelyst“
Motto: Det bedste er det billigste i det lange Løb.

Alt til Vask og Rengøring.

Toilettartikler. Mange fikse Smaating til Julen.
Tatol-Udsalg.

Manufaktur, Dame- og Herre-Konfektion.

Altid største Udvalg. Den bedste Vare - den billigste Pris.
Conrad Lanevad, Løgumkloster.

Smiede- og Maskinforretning, automatiske Pumpeanlæg.

Specialitet: Kunstsmedearbejde af Laase, Nøgler, Dør-
beslag m. v. til Kirker. **Lorens Lausen.**

Brødrene Jensens Byggeforsretning

anbefales.

Telefon 178.

Løgumkloster.

Telefon 178.

Fodtøj.

Det størstedt algi al Slags Fod-
tøj. Reparationer udføres hurtigt
og solid. **N. A. Tæstesen, Tel. 97**

Fodtøj.

Conrad Hvids Tømmerforsretning

anbefales. Telefon 177.

Hotel Løgumkloster

Tel. 26

(Stadt Hamborg)

Tel. 26

Byens største Hotel.

Stor Sai - Hyggelige Værelser

God Staldplads

*Løgumkloster Kvægrensningsmidler,
Løgumkloster Kvægrensningspulver,
Vaskepulver, Strøpulver, Vaskessens*
Løgumkloster Apotek - I. Kjems.

Kolonial, Konserves, Vin, Spirituoser,

Cigarer, Tobak

købes hos

Telef. 95

H. Blaabjerg

Telef. 95

Løgumkloster Bank

Aktieselskab

Kontortid: 9 - 12 og 2 - 4. Lørdag: 9 - 12

Telefon 18

Alle Bankforretninger udføres.

Gravmonumenter i Granit og Marmor

Johs. Gebhardt

Ligeledes anbefaler jeg mit **Møbel** og **Bygningsnedkeri.** Løgumkloster. Telefon 46.

Daglig frisk Morgenbrød.

Alt i Vinerbrød og Kondittdrager.
Bager **Andersen.** Telefon 87.

H. M. Hansen. Løgumkloster.

Telefon 4

Manufaktur Senge-Udstyr Trikotage Konfektion
Udsalg af Magasin du Nord's Varer.

Løgumkloster Tømmerhandel

Aktieselskab.

Trælast, Bygningsartikler, Støbegods
Kul — Koks — Briketter

Telefon 24.

Duco Lakering af Biler

Joh. Jeppesen, Løgumkloster,

Telefon 162.

Til Julen anbefales Cykler, Symaskiner, Støvsugere, Barnevogne og Bilibicykler. En god Dynamolygte er den bedste Julegave. Alle Reservedele haves paa Lager.

Knud Larsen's Cyklehandel, Løgumkloster. Telef. 171

Løgumkloster Boghandel v. Gunder Nissen. Telefon 78.

Største Udvalg i Julehæfter, Lommebøger og Almanakker.
Sidste Nyt i Litteratur.

Ost og Paalæg i fineste kvalitet samt alt Fiske- og Grønkonserveres
Hanna Tychsen. Telefon 170.

Wih. Mathies Byggeforsretning

Løgumkloster

Telefon 175.

Spec. Restaurering af Kirker.

J. C. Hørløch, Løgumkloster

Grundlagt 1847

Telefon 77

Største og ældste Forretning i Uhr, Sølvvarer og Brillor.

Jenny Evarsdens boghandel, Løgumkloster. Telef. 57.

Alt i Skon- og Faglitteratur. Billeder, Keramik,
Fotoartikler. Fyldepenne i stort Udvalg

Johs. P. Michelsen, Løgumkloster

Centralvarme og Sanitetsanlæg. Automatisk Pumpeanlæg.
Koldt og Varmtvandsforsyning. Forlang Tilbud uden Forbindende.

SØNDERJYDSK BLØDFODER OG SØNDERJYDSK MALKEFODER

ER UNDERKASTET

DEN KGL. VETERINÆR- OG LANDBOHØJSKOLES
LANDØKONOMISKE FORSØGSLABORATORIUMS
FODERSTOFKONTROL

EN MERE BETRYGGENDE KONTROL
FINDES IKKE

VED BRUG AF VORE
FODERBLANDINGER
OPNAAS
FULD SIKKERHED
OG
VIRKELIG GARANTI
FOR FODERETS SAMMEN-
SÆTNING OG INDHOLD

SØNDERJYDSK FODERBLANDINGSFABRIK

TELF. 381 - 391 AABENRAA TELF. 381 - 391

